

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego **"Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju** **na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta** **Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin,** **Powiatu Nizańskiego" na lata 2024-2030**

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizańskiego” na lata 2024 – 2030

EUROKONCEPT Daniel Smuczek

przy współpracy:

**Urzędu Gminy i Miasta Ulanów,
Urzędu Gminy Harasiuki,
Urzędu Gminy Jarocin.**

Aktualizacja, marzec 2026

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Wymiar terytorialny i podstawa prawna opracowania Strategii Rozwoju Ponadlokalnego ...	5
3. Synteza i wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej	8
3.1. Synteza diagnozy	8
3.2. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej	9
3.3. Analiza SWOT	25
4. Spójność Strategii Ponadlokalnej z dokumentami i celami na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym	30
5. Plan operacyjny Strategii Rozwoju Ponadlokalnego oraz kierunki interwencji rozwoju OF .	41
6. Kluczowe działania - projekty strategiczne	71
6.1 Projekty strategiczne.....	73
6.2 Projekty realizowane w ramach instrumentu IIT	82
6.3 Projekty uzupełniające	89
7. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.....	93
8. Obszary strategicznej interwencji	108
9. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	123
9.1. Struktura organizacyjna zarządzania Strategią	124
9.2. Uzgodnienia projektu Strategii.....	126
9.3. Aktualizacja Strategii	127
9.4. Zmiana składu porozumienia	127
9.5. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych.....	128
9.6. Partycypacja społeczna na etapie realizacji Strategii i oceny efektów Strategii	129
9.7. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	131
10. Monitorowanie procesu wdrażania Strategii	132
10.1 Monitorowanie procesu wdrażania Strategii.....	133
10.2 Ocena (ewaluacja) stopnia osiągnięcia celów strategicznych.....	133
11. Ramy finansowe i źródła finansowania Strategii	135
Spis tabel	140
Spis Map	141

WPROWADZENIE

Samorządy lokalne mierzą się z wieloma wyzwaniami związanymi z procesami depopulacji, zmianami technologicznymi oraz zjawiskami natury globalnej, jak zmiany klimatyczne. W szczególnej sytuacji są obszary wiejskie, gdzie problemy te ujawniają się w większym nasileniu - powodując realne zagrożenie marginalizacją społeczno-gospodarczą. Jednocześnie obszary te dysponują wieloma zasobami, które odpowiednio wykorzystane mogą złagodzić występujące

problemy, a w niektórych przypadkach mogą być przekute na atuty służące przyspieszeniu procesów rozwojowych.

Wyzwania przed jakimi stoją samorządy gmin: Harasiuki, Jarocin oraz Ulanów, skłoniły ich włodarzy do poszukiwania nowych rozwiązań pozwalających na zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług publicznych wysokiej jakości oraz wspieranie rozwoju lokalnej gospodarki. Jednym z takich rozwiązań jest usystematyzowana współpraca, pozwalająca na racjonalizację wydatków budżetowych oraz prowadzenie działań służących rozwiązaniu problemów jak największej liczby mieszkańców porozumienia, niezależnie od gminy, którą zamieszkują. Samorządy te przyjęły również nazwę dla swojego **porozumienia Porozumienie Terytorialne „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizańskiego”**

W związku z tym trzy gminy leżących na terenie powiatu nizańskiego, postanowiły podjąć ściślejszą współpracę i wprowadzić nowatorskie rozwiązania, służące większej efektywności prowadzonych inwestycji, lepszej realizacji bieżących usług publicznych, zwiększaniu swoich szans na uzyskanie dodatkowych środków zewnętrznych, a także mobilizacji i zwiększeniu aktywności mieszkańców w dbaniu o rozwój tego obszaru. W tym celu w dniu 16 maja 2024 roku w Urzędzie Gminy i Miasta Ulanów, gminy podpisały porozumienie określające zasady współpracy przy opracowaniu i wdrażaniu **Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizańskiego” na lata 2024 – 2030.**

Niniejsza Strategia stanowi wyraz wspólnej polityki partnerskich gmin do roku 2030, nie odbierając żadnej z gmin prawa do przygotowania strategii rozwoju lokalnego.

Jest to pierwszy tego typu dokument, opracowany we współpracy tych gmin z innymi samorządami, choć należy zwrócić uwagę na doświadczenia we współpracy zdobyte m.in. dzięki współpracy w ramach Lokalnych Grup Działania czy związków gmin, w których uczestniczą samorządy. Przyjęty tryb ekspercko-partycypacyjny pozwolił na włączenie w jego przygotowanie wielu środowisk.

Strategia składa się z dwóch części tj. diagnostycznej oraz strategicznej (wdrożeńiowej i opisującej zaangażowanie społeczeństwa). W części diagnostycznej sformułowano najistotniejsze wnioski na podstawie „[Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej](#)”, określając potencjały i bariery oraz szanse rozwojowe w poszczególnych elementach składających się na funkcje obszaru. W części strategicznej wyznaczono wizję obszaru oraz misję partnerskich samorządów określając jednocześnie cele strategiczne i związane z nimi kierunki działań oraz spójność z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym i regionalnym. Część wdrożeniowa strategii zawiera zestaw projektów realizujących przyjęte cele, systemy wdrażania oraz monitorowania i ewaluacji oraz potencjalne źródła finansowania działań ze środków zewnętrznych. opisano rolę społeczności lokalnej w przygotowaniu dokumentu oraz sposoby jej włączenia na etapie wdrażania *Strategii*.

WYMIAR TERYTORIALNY I PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA STRATEGII ROZWOJU PONADLOKALNEGO

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizajskiego” na lata 2024 – 2030, opracowana została na podstawie art. 10g ustawy o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 poz. 559 z późn. zm), oraz ustawy o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz.

107, 1907), które umożliwia gminom sąsiadującym i powiązanym ze sobą funkcjonalnie, oraz powiatom, na opracowanie wspólnej strategii rozwoju w zakresie ich terytorium.

Strategia rozwoju ponadlokalnego daje gminom możliwość wspólnego planowania działań rozwojowych, co ma kluczowe znaczenie zwłaszcza w odniesieniu do realizacji inwestycji oraz stanowi również podstawę do podejmowania decyzji przez poszczególne gminy o sposobie i zakresie dostarczania społecznościom lokalnym wybranych usług publicznych. Strategia przygotowywana przez kilka gmin może więc przynieść wymierne korzyści wszystkim interesariuszom - w szczególności poprzez dostosowanie planów inwestycyjnych poszczególnych gmin i uwzględnienie w nich potrzeb całego obszaru objętego strategią, jak również przez realizację wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych.

Zakres strategii rozwoju ponadlokalnego, podobnie jak w przypadku strategii rozwoju gminy, określony jest w art. 10e ust. 3 ustawy o samorządzie gminnym, jednak podmiot przygotowujący dokument może zamieścić w nim dodatkowe elementy, jeśli jest to zasadne ze względu na zakres tematyczny podejmowany w danej strategii.

Podstawę prawną opracowania niniejszej strategii stanowi również ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057 z późn. zm.), która określa zasady prowadzenia polityki rozwoju, podmioty prowadzące tę politykę oraz tryb współpracy między nimi, a także ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, która wprowadza szczególne instrumenty realizacji programów, między innymi w postaci Innych instrumentów terytorialnych (IIT), które umożliwiają wspólną realizację projektów w ramach rozwoju terytorialnego.

Mapa 1 Lokalizacja gmin wchodzących w skład Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030 w województwie podkarpackim

Źródło: <http://podkarpackie.gov.pl>

SYNTEZA I WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

3.1. Synteza diagnozy

Podstawowym źródłem dla formułowania wniosków była analiza potencjałów i barier rozwojowych wynikających z uwarunkowań wewnętrznych obszaru. Wykorzystano analizę poszczególnych czynników w sferze gospodarczej, społecznej, środowiskowej, a także przestrzennej (w tym określenie podstawowych cech struktury przestrzennej obszaru oraz zróżnicowań wewnętrznych terytorium oraz analizę powiązań funkcjonalnych).

Drugim elementem było uwzględnienie uwarunkowań zewnętrznych, które mogą wspierać wykorzystanie atutów obszaru i przyspieszać pozytywne zmiany, ale mogą też stanowić zagrożenie dla rozwoju gmin tworzących Obszar Funkcjonalny Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Powiatu Nizańskiego, Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin” na lata 2024 – 2030.

Do najistotniejszych tego typu uwarunkowań należą:

- procesy globalne (zmiany klimatyczne oraz powiązane z tym zagadnieniem stan powietrza oraz kurczące się zasoby wody; zmiany technologiczne w tym rewolucja cyfrowa, wpływające nie tylko na procesy gospodarcze, ale również funkcjonowanie społeczeństwa; rosnące nierówności społeczne; zjawiska kryzysowe w tym związane z pandemią SARS-COV-2 i jej skutkami oraz agresją Rosji na Ukrainę);
- polityki Unii Europejskiej, w tym Nowy Zielony Ład oraz istotne z punktu widzenia partnerstwa polityki wspierające rozwój jak Polityka Spójności, Wspólna Polityka Rolna;
- kierunki polityki rozwojowej kraju oraz Województwa Podkarpackiego;
- W formułowaniu wniosków zastosowano podejście funkcjonalne. Podejmując dany wątek tematyczny nie odniesiono się wyłącznie do uwarunkowań wewnętrznych obszaru porozumienia, ale i do szans, i zagrożeń wynikających z otoczenia zewnętrznego;
- Pogłębiony materiał analityczny, będący podstawą dla sformułowania wniosków diagnostycznych, jest zawarty w dokumencie „Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej”, stanowiącym załącznik do niniejszej Strategii.

3.2. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej

Zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi strategii rozwoju ponadlokalnego, opracowanie Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizańskiego” na lata 2024 – 2030, poprzedzone zostało przygotowaniem „Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej”, która stanowi kluczowy etap w kompleksowej ocenie ponadlokalnych zasobów oraz w wypracowaniu strategicznych rozwiązań.

Wnioski z diagnozy stanowiły podstawę opracowania części kierunkowej Strategii, która zawiera wizję, cele strategiczne, kierunki działań, kluczowe projekty do realizacji oraz model struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z rekomendacjami w zakresie polityki przestrzennej i wskazaniem obszarów strategicznej interwencji.

Poniżej zostały przedstawione najważniejsze wnioski z diagnozy, wynikające z poszczególnych obszarów tematycznych, wchodzących w skład struktury diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Obszaru Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizańskiego” na lata 2024 – 2030 .

Ogólna charakterystyka gmin wchodzących w skład Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030 .

- Strategia obejmuje tereny 3 gmin powiatu niżańskiego: Harasiuki, Jarocin oraz Ulanów,
- Obszar objęty Strategią Rozwoju Ponadlokalnego, powstały na mocy zawartego porozumienia międzygminnego, zajmuje łączną powierzchnię 379 km², co stanowi 2,1 % powierzchni województwa podkarpackiego.
- Największą gminą wchodzącą w skład gmin objętych SRP jest gmina Harasiuki, zajmująca powierzchnię 169 km², przez co stanowi 44,6 % powierzchni ogólnej obszaru objętego Strategią. Drugą pod względem wielkości jest gmina miejsko-wiejska Ulanów o powierzchni 119 km², stanowiąc 31,4 % powierzchni ogólnej obszaru objętego Strategią. Najmniejsza powierzchniowo jest gmina Jarocin o powierzchni 91 km² zajmująca 24,0 % powierzchni ogólnej.
- Sieć osadniczą Obszaru Strategii Rozwoju Ponadlokalnego na tworzą 1 miasto i 45 sołectwa, z których 2 to gminne ośrodki wiejskie, będące siedzibą władz gminnych.

Uwarunkowania demograficzne

- Badany obszar, obejmujący swym zasięgiem 3 gminy z województwa podkarpackiego, zamieszkuje 18 650 osób, co stanowi 29,2 % ogólnej liczby ludności powiatu niżańskiego oraz niespełna 1,1 % ludności województwa podkarpackiego.
- Na przestrzeni lat 2014-2023 liczba ludności spadła o 1 551 osób, a trend ten utrzymywał się stale na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia.
- gminą z największą liczbą mieszkańców spośród objętych diagnozą jest gmina Ulanów z 7 864 mieszkańcami, co stanowi 42,2 % liczby ogólnej ludności w obszarze objętym Strategią. Jest to też gminą z największą gęstością zaludnienia wynoszącą 65,9 osoby na km². Najmniej mieszkańców w obszarze objętym Strategią ma gmina Jarocin – 5 059 mieszkańców, co stanowi 27,1 % liczby ludności obszaru objętego Strategią, natomiast najmniejszą gęstość zaludnienia spośród tychże gmin posiada gmina Harasiuki – 34,1 osób na km². Gęstość zaludnienia łączna gmin terenu objętego Strategią wynosi 49,2 osób/km².
- Na przestrzeni lat 2014-2023, we wszystkich gminach nastąpił spadek liczby mieszkańców – największy w gminie Ulanów – 667.
- W analizowanym okresie, największa liczba dzieci urodziło się w gminie Ulanów – 309, natomiast najmniej urodzeń wystąpiło w gminie Jarocin – 193. Jeśli chodzi o liczbę zgonów, najwięcej odnotowano w gminie Ulanów – 853, a najmniej w gminie Jarocin – 308.
- Największa liczba osób w latach 2014-2023 zameldowała się, a także wymeldowała w gminie Ulanów – odpowiednio 311 i 425, z kolei najmniejsza liczba zameldowań wystąpiła w gminie Jarocin – 218. Łączne saldo migracji dla wszystkich gmin z terenu objętym Strategią Rozwoju Ponadlokalnego wyniosło -230.
- Głównym typem migracji z terenu objętym Strategią Rozwoju Ponadlokalnego są migracje edukacyjne, spowodowane wyjazdem absolwentów szkół średnich na studia do większych ośrodków akademickich – przede wszystkim Rzeszów, Lublin, Kraków i pozostawaniem w tych miastach, rozpoczynając karierę zawodową. Obok migracji edukacyjnej, zasadnicze znaczenie dla uwarunkowań demograficznych mają migracje

ekonomiczne, które skutkują wyjazdem do miejsc, dających większe perspektywy zawodowe, również w kierunku zagranicznym. Analiza kierunków migracji zgodnie z danymi GUS ukazała jednak, że głównym kierunkiem odpływu mieszkańców są ośrodki miejskie.

- W strukturze mieszkańców przeważa grupa mieszkańców w wieku produkcyjnym, jednak na przestrzeni lat 2014-2023 można zauważyć wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym (we wszystkich gminach), oraz wzrost liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym. Struktura mieszkańców przedstawia się podobnie jak dla całego województwa podkarpackiego – występuje tu większy udział osób w wieku poprodukcyjnym oraz większy udział osób w wieku przedprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem. Dane te wskazują na negatywny trend starzenia się społeczeństwa przy jednoczesnym spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym.

Pomoc społeczna

- Na terenie gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego występuje zróżnicowanie pod względem zasięgu korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej. W 2023 największy udział korzystających z pomocy ośrodka pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem występował w gminie Harasiuki – aż 7,4 %, natomiast najmniejszy w gminie Ulanów – 2,9 %. Średnia udziału beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem dla gmin objętych Strategii Rozwoju Ponadlokalnego wynosiła 4,6 %.
- W omawianym obszarze, wskaźnik dotyczący udziału osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem (4,6 %) wyniósł nieco powyżej średniej dla województwa podkarpackiego (4,3 %) oraz średniej dla całego kraju (3,4 %), co może świadczyć o zbliżonych problemach w tej kwestii oraz występowaniem nieco większej liczby ludności, które wymagają pomocy ośrodków pomocy społecznej niż w innych częściach województwa oraz kraju, czego przyczyną może być większy zasięg ubóstwa czy też wykluczenia społecznego.
- Na terenie gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego Strategii Rozwoju Ponadlokalnego funkcjonuje Centrum opiekuńczo-mieszkalne w Ulanowie, dostosowane na potrzeby pobytu osób dorosłych ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.
- Opiekę senioralną zapewnia tylko jeden Dzienny Dom Senior+ w Ulanowie.

Edukacja i wychowanie

- Na obszarze gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego liczba dzieci do lat 3 w 2023 r. wyniosła 375. Mimo tego na ich terenie nie funkcjonowała żadna placówka typu Żłobek czy też Klub Dziecięcy. Działanie typu placówek przełożyłoby się na powrót rodziców na rynek pracy. Znaczna część mieszkańców gmin zapewnia opiekę nad dziećmi do lat 3 w domach, kosztem własnej pracy zawodowej. Stwarzając miejsca opieki, gminy zwiększyłyby ich dostępność i przyczyniłyby się do poprawy sytuacji na rynku pracy.
- W 2023 r. na terenie gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego, liczba dzieci w wieku od 3 do 6 lat wynosiła 624. W 2023 roku, funkcjonowały łącznie 2 przedszkola i 11 oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych. Wychowaniem przedszkolnym objętych zostało 487 dzieci, co stanowiło 78,0 % ogółu dzieci w tym przedziale wiekowym. Największy odsetek dzieci objętym wychowaniem przedszkolnym wystąpiła w gminie Harasiuki – 161, co stanowiło 79,4 % ogółu dzieci w wieku od 3 do 6 lat w tejże gminie, natomiast gorsze wyniki odnotowano w obu gminach sąsiednich- 69,4 % w gminie Jarocin oraz 71,1 % w gminie Ulanów, co stanowi niekorzystną dla ich mieszkańców sytuację braku dostępności do tego rodzaju usług społecznych oraz braki edukacyjne dla dzieci.
- W zakresie szkolnictwa podstawowego, Na terenie omawianego obszaru, według danych z 2023 roku funkcjonowało łącznie 13 szkół podstawowych, do których uczęszczało łącznie 1 120 uczniów. Na jeden oddział w szkole przypadało średnio 11 uczniów, natomiast zatrudnionych nauczycieli (pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych) w przeliczeniu na etaty było 43,14. Największa liczba uczniów występowała w gminie Ulanów – 411, gdzie występuje zarazem największa liczba mieszkańców. Najmniej uczniów uczęszcza natomiast do szkół w gminie Harasiuki.
- Wskaźnik skolaryzacji brutto wyniósł 77,49 %, malejąc w stosunku do roku 2019 (89,34 %) o 11,88 pp. Wartość wskaźnika w roku 2023 była poniżej średniej w województwie podkarpackim, gdzie wartość ta wynosiła 89,20 %.
- Wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach na terenie gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego, w 2023 roku generalnie wyszły na poziomie średnim z języka polskiego, średni wynik egzaminu wyniósł 68 % (najwyższa średnia wyników wystąpiła na terenie gmin Ulanów i Harasiuki 70%). Wyniki z matematyki były dużo niższe niż z języka polskiego i średni wynik egzaminu na terenie analizowanego obszaru wyniósł 52 %. Najwyższa średnia wyników wystąpiła w gminie Jarocin - 55 %. Średni wynik z języka angielskiego wyniósł 62 %, a gminą gdzie ta średnia była najwyższa była gmina Harasiuki – 69 %. Najniższa średnia wystąpiła w gminie Jarocin – 51 %.

Kultura i sport

- Ważną rolę w upowszechnianiu kultury na terenie objętym Strategią Rozwoju Ponadlokalnego na rzecz „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030 pełnią prowadzące działalność kulturalną ośrodki, centra oraz świetlice wiejskie. Jako samorządowe instytucje kultury funkcjonują tu Gminne Centrum Kultury w Harasiukach, Gminny Ośrodek Kultury, Sportu, Turystyki i Rekreacji w Jarocinie oraz Gminne Centrum Kultury w Ulanowie, w ramach których funkcjonują

również biblioteki publiczne wraz z filiami oraz świetlice wiejskie, natomiast w przypadku gmin Harasiuki i Ulanów, w strukturach tych instytucji funkcjonują również „Zagroda Kowalska” w Krzeszowie Górnym, Muzeum Flisactwa Polskiego w Ulanowie, Muzeum Rzeźby Andrzeja Pityńskiego oraz zespół dworsko-parkowy w Bielinach, pełniące zarazem bardzo ważną funkcję edukacyjną i turystyczną.

- Biblioteki znajdują się w każdej z gmin wchodzących w skład obszaru objętego Strategią oraz służą zaspokajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych społeczeństwa, uczestnicząc również w upowszechnianiu wiedzy i kultury, poprzez organizację różnego rodzaju wydarzeń kulturalnych. Z roku na rok można jednak zauważyć spadek liczby czytelników oraz wypożyczeń. Wynika to przede wszystkim ze zmniejszającej się atrakcyjności czytelnictwa jako formy rozrywki, a także oferty bibliotek, wskutek powszechnego dostępu do Internetu, stanowiącego nowy sposób uczestnictwa w kulturze. Duży wpływ na atrakcyjność oferty bibliotek ma głównie stan i wielkość księgozbioru, liczba nowości czytelniczych, liczba i rodzaj wydarzeń promocyjnych, a także stan infrastruktury bibliotek.
- Działalność kulturalną na terenie gmin objętych Strategią prowadzą również koła gospodyń wiejskich, będące samorządnymi społecznymi organizacjami mieszkańców wsi a także stowarzyszenia, których jednym z celów statutowym działalności jest upowszechnianie kultury i lokalnego dziedzictwa kulturowego. Szczególnego rodzaju stowarzyszeniami działającymi w zakresie kultury są zespoły obrzędowe z Sierakowa i Łazor, Zespół kołędniczy „Herody” z Łazor i Kapela Ludowe, działające w gminie Harasiuki, a także Chór Ulanowski i Kapela Flisacka,, działające w gminie Ulanów. Formacje te promują daną gminę na szczeblu lokalnym, regionalnym oraz w niektórych przypadkach również krajowym.
- Zmniejszeniu uległa ilość organizowanych imprez kulturalnych i sportowych oraz ilość uczestniczących osób. Zmniejszeniu uległa ilość członków klubów sportowych oraz osób ćwiczących, zwłaszcza kobiet.
- W kwestii świadczonych na analizowanym terenie usług w dziedzinie kultury można zauważyć istotne braki i deficyty, utrudniające lub uniemożliwiające spełnienie wymaganych w tym zakresie standardów. Dotyczy to w przede wszystkim istniejącej infrastruktury kulturalnej, obejmującej budynki centrów i ośrodków kultury oraz świetlic wiejskich, które wymagają przede wszystkim stosownego wyposażenia, co w szczególności dotyczy budynku Gminnego Centrum Kultury w Harasiukach, w zakresie wyposażenia sali widowiskowej i pomieszczeń biblioteki głównej i fili w Hucie Krzeszowskiej, budynku Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu, Turystyki i Rekreacji w Jarocinie, w zakresie wyposażenia pomieszczeń biblioteki, budynku Gminnego Centrum Kultury w Ulanowie, w zakresie wyposażenia biblioteki oraz fili biblioteki w Bielinach, również w zakresie wyposażenia biblioteki. Oprócz wyżej wskazanych, wyposażenia wymaga „Zagroda Kowalska” w Krzeszowie Górnym, w szczególności w sprzęt i narzędzie do prowadzenia zajęć rzemieślniczych, gdzie istnieje również potrzeba konserwacji zgromadzonym tam eksponatów, a w ramach promocji obiektu wskazane jest także stworzenie multimedialnej prezentacji przedstawiającą pracę kowala w kuźni.
- W zakresie robót budowlanych, potrzeba przeprowadzenia prac remontowych występuje przede wszystkim w budynku Gminnego Centrum Kultury w Ulanowie, gdzie trwa obecnie I etap remontu, ale należy również przeprowadzić kolejny, końcowy już etap prac.

Remontu wymaga głównie sala widowiskowa, gdzie planowana jest wymiana miejsc siedzących na trybuny teleskopowe, składające się z wysuwanych rzędów, wyposażonych w system składanych foteli, ale także pomieszczeń, które przeznaczone będą na prowadzenie zajęć, warsztatów kulturalnych oraz zaplecze kuchenno-sanitarne. Oprócz tego budynku, w gminie Ulanów znajduje się pozostający w złym stanie technicznym budynek byłego przedszkola w Bielinach, którego remont i zagospodarowanie pozwoliłoby na zwiększenie oferty kulturalnej, dokonując przy tym również zagospodarowanie bezpośredniego otoczenia, gdzie zostałyby wybudowana altana ogniskowa oraz zaplecze gospodarczo-magazynowe na potrzeby przechowywania wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej oraz utrzymania czystości i porządku. Dla wspomnienia kulturalnej Gminnego Centrum Kultury w Ulanowie, w tym też promocji dziedzictwa kulturowego, jakim jest na tym terenie flisactwo, istnieje potrzeba budowy nowego obiektu nieopodal portu flisackiego w mieście Ulanów lub też rozbudowa istniejącego budynku przy stadionie sportowym w Ulanowie.

- W związku z istotnymi brakami w infrastrukturze kulturalnej w gminie Jarocin, co ma związek z brakiem świetlicy wiejskiej w sołectwie Mostki oraz złymi warunkami w przypadku świetlicy w sołectwie Szyperki, należy podjąć działania w celu utworzenia świetlic wiejskich zgodnie z obowiązującymi standardami, co umożliwi posiadanie przez gminę Jarocin w tych sołectwach dwóch budynków po zlikwidowanych już szkołach podstawowych, które mogłyby zostać poddane stosownym remontom oraz adaptacji. Ponadto, w celach kulturalnych wykorzystywana jest scena plenerowa nad Zalewem w Jarocinie, gdzie odbywają się lokalne wydarzenia i imprezy kulturalne, która również wymaga przeprowadzenia prac remontowych wraz z budową widowni oraz zagospodarowaniem bezpośredniego otoczenia, co pozytywnie wpłynie na jakość oferty kulturalnej.

Zagospodarowanie przestrzeni publicznej

- Inwentaryzacja ogólnodostępnych przestrzeni publicznej na analizowanym obszarze wykazuje, że obecny stan tych przestrzeni nie jest na zadowalającym poziomie, co dotyczy przede wszystkim miasta Ulanów oraz miejscowości Huta Krzeszowska, gdzie występująca przestrzeń publiczna wymaga fizycznej odnowy i odpowiedniego zagospodarowania, aby mogły służyć jako strefy wypoczynku, relaksu i rekreacji dla mieszkańców. W przypadku miasta Ulanów, kwestia odpowiedniego zagospodarowania przestrzeni publicznej dotyczy przede wszystkim takich miejsc jak rynek tego miasta wraz z otoczeniem, tereny położone nad rzeką Tanew, teren Ośrodka rekreacyjno-sportowego Błękitny San oraz tereny zlokalizowane w niedalekiej odległości od portu flisackiego. W szczególności w miejscach tych należy dokonać stosownego ich zagospodarowania, obejmującego rozwój zielonej infrastruktury, budowę obiektów małej architektury, miejsc do wypoczynku oraz do aktywnego spędzania wolnego czasu oraz miejsc sprzyjających integracji mieszkańców. Jeśli chodzi o przestrzeń publiczną w Harasiukach, obejmuje ona nabrzeże rzeki Tanew, zlokalizowane w tej miejscowości. Miejsce to posiada istotny potencjał turystyczny oraz rekreacyjny, a w chwili obecnej pozostaje bez odpowiedniego zagospodarowania, w tym też dojazdu i dojścia. W związku z tym konieczne jest podjęcie działań w celu fizycznej odnowy i zagospodarowania tego terenu, poprzez budowę obiektów małej architektury oraz urządzeń umożliwiających aktywne spędzanie wolnego czasu. Powstanie nowoczesnej ogólnodostępnej przestrzeni publicznej stymulowałoby lokalne inicjatywy

społeczne, rozwój przedsiębiorczości, w zakresie usług gastronomicznych, wypożyczaniu rowerów, a także organizowanie wydarzeń o charakterze kulturalnym i integracyjnym.

Rynek pracy i bezrobocie

- Na terenie gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego na lata 2024-2030, w 2023 r. zamieszkiwało 11 491 osób, w wieku produkcyjnym, w tym 6 864 osoby w wieku produkcyjnym mobilnym. W stosunku do roku 2014 nastąpiła tendencja spadkowa, jeśli chodzi o liczbę osób w tej grupie wiekowej. Powodem takiego stanu rzeczy jest, jak już wspomniano przy analizie uwarunkowań demograficznych, proces starzenia się społeczeństwa i wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Spadek dotyczył również liczby osób w wieku mobilnym, a więc ludzi zdolnych i gotowych do ewentualnego przekwalifikowania się oraz zmiany stanowiska lub pracy. Kwestie związane z liczbą osób w wieku produkcyjnym, w tym w wieku mobilnym, mają zasadniczy wpływ na rynek pracy.
- Rynek pracy na terenie gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego, z uwagi na jego charakterystykę, opiera się głównie na rolnictwie, w szczególności przetwórstwie rolno-spożywczym. Walory turystyczne oraz dogodnie położenie komunikacyjne wpływają również na rozwój działalności usługowej, m. in. w zakresie hotelarstwa, gastronomii, czy też turystyki.
- Liczba osób pracujących na terenie gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego na koniec 2021 roku (brak danych za lata 2022-2023 w BDL) wynosiła 1 347 osoby, stanowiąc przy tym zaledwie około 11,7 % liczby osób w wieku produkcyjnym na tym obszarze. Duża część mieszkańców obszaru gmin objętych Strategią pracuje w pobliskich ośrodkach miejskich, głównie w miastach Nisko i Stalowa Wola, co znacząco wpływa na liczbę osób pracujących na jego terenie.
- Biorąc pod uwagę wskaźnik liczby osób pracujących na 1000 ludności, obszar gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego wypada niekorzystnie na tle województwa podkarpackiego, a jego wartość wynosi w roku 2021 zaledwie 68 przy 224 dla województwa. Zauważyć można, że wartość wskaźnika żadnej z analizowanych gmin nie zbliża się do średniej województwa, a najwyższa wartość wystąpiła w gminie miejsko-wiejskiej Ulanowie – 95. Na wysoką wartość wskaźnika liczby osób pracujących na 1000 ludności w województwie podkarpackim wpływa przede wszystkim bardziej rozwinięty rynek pracy na terenie ośrodków miejskich niż na obszarach wiejskich.
- Tendencja zmian dotycząca liczby osób bezrobotnych na terenie gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego na przestrzeni lat 2019-2023, wpisywała się w tendencję krajową oraz regionalną, występującą w całym województwie podkarpackim. Od 2019 do 2023 roku generalnie, następował systematyczny spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych (z przejściowym załamaniem rynku wskutek wybuchu pandemii wirusa COVID-19 w latach 2019-2020). W 2023 roku, udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na terenie gmin objętych Strategią wyniósł 8,1 %. Jest to wynik większy od średniej dla województwa podkarpackiego, wynoszące 5,5 %. Wskaźnik ten określa skalę bezrobocia w obszarze objętym Strategią Rozwoju Ponadlokalnego oraz w poszczególnych gminach. Mimo spadku tej wartości w stosunku do roku 2019, nadal niekorzystnie świadczy o sytuacji na rynku pracy.

Przedsiębiorczość i rolnictwo

- Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego w 2023 wyniosła 1 256 i w stosunku do roku 2019 wzrosła o 15,5 % (1 087 podmioty gospodarczych w 2019 roku). Wzrost tej liczby na przestrzeni lat 2019-2023 wystąpił w każdej z gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego, jest to jednak zjawisko powszechne w skali całego kraju. Największy wzrost nastąpił w gminie wiejskiej Harasiuki. Przeważającą część podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego w 2023 roku stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zarejestrowane w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej – 81,2 % ogółu zarejestrowanych podmiotów. Na przestrzeni lat 2019-2023 w tej grupie podmiotów nastąpił również największy wzrost ich liczby. W tym okresie wzrosła także liczba spółek handlowych i spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego oraz liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych.
- W strukturze zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego w 2023 roku największy udział miały mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 pracowników, które stanowiły prawie 97,3 % ogółu podmiotów (1 222 podmioty). Na przestrzeni lat 2019-2023 zwiększyła się też ich liczba – o 169. Wzrosła też liczba podmiotów, zatrudniających od 10-49 pracowników (z 31 do 33), oraz podmiotów od 50-249 (o 1) i podmiotów ponad 250 pracowników (o 1).
- Kondycję gospodarki na danym obszarze badają wskaźniki przedsiębiorczości, za które w diagnozie przyjęto m. in. podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności, podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym, czy też jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1000 ludności. Analiza tych wskaźników ukazuje, że zarówno w roku 2019, jak i 2023 wskaźniki dla obszaru Strategii Rozwoju Ponadlokalnego kształtowały się poniżej średniej dla województwa podkarpackiego. Świadczy to o mniejszej aktywności gospodarczej na terenie obszaru gmin objętych Strategią w stosunku do całego województwa, w którym największa tego typu aktywność występuje na terenie głównych ośrodków miejskich a także w południowo-wschodniej części województwa. Pozostałe wskaźniki dotyczące podmiotów gospodarki narodowej analizowane w diagnozie ukazują między innymi, że w 2023 roku na terenie gmin występowała mniejsza liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców niż średnio w województwie podkarpackim, oraz mniejszy udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w liczbie podmiotów gospodarki ogółem.
- Obszar gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego w głównej mierze składa się z terenów o charakterze rolniczym. Zgodnie z przeprowadzonym w 2020 roku Powszechnym Spisem Rolnym 2020, na jego terenie znajdowały się 1 734 gospodarstwa rolne o łącznej powierzchni 11 944,98 ha, a największą ich część stanowiły gospodarstwa o powierzchni 1-5 ha (ok. 66,2 % ogółu gospodarstw). Najwięcej gospodarstw rolnych (ok. 36,1 % ogółu gospodarstw) oraz użytków rolnych znajdowało się w gminie wiejskiej Harasiuki. Najwięcej powierzchni zajmują małe gospodarstwa rolne w grupie obszarowej „5-10 ha”, co świadczy o nieco mniejszym rozdrobnieniu gospodarstw w skali całego województwa (największą powierzchnię zajmowały w województwie podkarpackim

gospodarstwa w grupie obszarowej „1-5 ha”). Gospodarstwa o takim areale dominują w pozostałych gminach objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego.

- Powierzchnia zasiewów ogółem wyniosła 2 486,6 ha i stanowiła 29,2 % powierzchni użytków rolnych, wchodzących w skład gospodarstw rolnych. Rozwój działalności rolniczej i przemysłowej ogranicza położenie wszystkich gminy w obrębie obszarów chronionych, przede wszystkim, Natura 2000 oraz rezerwatów przyrody.
- Spośród znajdujących się na terenie gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego” na lata 2024-2030, dochód z działalności osiągało 1 301 gospodarstw domowych (75,0 %), z tego 940 (54,2 %) gospodarstw, końcową produkcję rolną przeznaczają na samozaopatrzenie, a 361 gospodarstwa (27,7 %) końcową produkcję przeznaczają na sprzedaż. Wynika z tego, iż część gospodarstw rolnych jest więc niedochodowych lub mało dochodowych.
- Biorąc natomiast pod uwagę liczbę osób pracujących w gospodarstwach rolnych, w roku 2020 łącznie pracowało tam 3 391 osoby, co stanowiło 18,2 % ogółu mieszkańców obszaru gmin objętych Strategią i 1,4 % ogółu mieszkańców województwa podkarpackiego, na którym obszarze liczba osób pracujących w gospodarstwach rolnych wyniosła 240 873. Ukazuje to, że większy odsetek mieszkańców obszaru gmin objętych Strategią zajmuje się pracą w gospodarstwach rolnych, niż w przypadku większości obszarów województwa podkarpackiego.

Gospodarka finansowa

- Na przestrzeni lat 2019-2023 o przeszło 34,8 % zwiększyła się wysokość dochodów budżetowych gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego na lata 2024-2030, z 100 636 280,72 zł do 135 685 778,70 zł. Ogółem w województwie podkarpackim w tym okresie dochody wzrosły o 80,7 %, co ukazuje, że dynamika wzrostu dochodów w gminach objętych Strategią była niższa niż dla całego województwa. Wraz z dochodami, wzrosła również wysokość wydatków budżetowych, ponoszonych przez poszczególne gminy. Wydatki budżetu w 2023 wyniosły 133 262 827,90 zł i w stosunku do roku 2019 zwiększyły się o ponad 37,1 %. W każdej z analizowanych gmin nastąpił wzrost dochodów oraz wydatków, co może świadczyć o poprawie sytuacji finansowej tych gmin, co jest zjawiskiem powszechnym zarówno w województwie podkarpackim, jak i skali całego kraju.
- O poprawie sytuacji finansowej gmin wchodzących w skład obszaru objętego Strategią Rozwoju Ponadlokalnego świadczą również wskaźniki dochodów oraz wydatków na 1 mieszkańca. Na przestrzeni lat 2019-2023 wartości obu wskaźników znacznie wzrosły, co dotyczyło każdej z gmin obszaru. Analiza porównawcza dochodów na 1 mieszkańca osiągniętych w roku 2023, wykazuje różnicę rzędu – 3,5 % pomiędzy wielkością dochodów gmin objętych SRP w stosunku do województwa podkarpackiego (gminy wchodzące w skład obszaru objętego SRP – 7 275,37 zł/os, województwo podkarpackie 7 025,85 zł/os).
- Biorąc pod uwagę wartość wskaźnika wydatków na 1 mieszkańca, w 2023 w obszarze objętym strategią była niższa niż dla województwa podkarpackiego (7 145,45 zł/os na obszarze objętym SRP wobec 7 463,34 zł/os dla województwa podkarpackiego co daje różnicę rzędu – 4,4 %). Wzrost wskaźników dochodów i wydatków na 1 mieszkańca, oprócz polepszającej się sytuacji finansowej gmin, wynika również ze zmniejszającej się liczby ich mieszkańców.
- Analizując strukturę dochodów budżetu gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego w roku 2019 i 2023 można zauważyć, że nie zmieniła się ona znacząco w tym okresie. Zarówno w 2019 jak i 2023, największą część budżetu stanowiły dotacje, natomiast najmniejszą dochody z funduszy europejskich oraz dochody własne. W roku 2023 obserwuje się wzrost wartości wszystkich składników budżetowych poza dochodami z funduszy europejskich. Nadal najwyższą pozycją w budżetach gmin są dotacje. Przyczynę takiej struktury dochodów w 2023 roku upatrywać można w zbyt małych sumach pozyskiwanych ze środków Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych oraz środkach pochodzących z funduszy europejskich oraz małym udziałem dochodów własnych.
- W zakresie możliwości inwestycyjnych gmin, cennym wskaźnikiem jest wartość wyniku bieżącego, stanowiącego różnicę między dochodami bieżącymi i wydatkami bieżącymi gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego. W 2023 roku wystąpił deficyt operacyjny. Co istotne deficyt ten wystąpił w każdej z analizowanych gmin, na co składały się prowadzone inwestycje oraz spłata wcześniej zaciągniętych zobowiązań na cele inwestycyjne.
- W zakresie finansowania i współfinansowania programów i projektów unijnych w perspektywie finansowej 2014-2023, w gminach objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego pozyskano łącznie 63 832 356,02zł. Najwięcej środków pozyskała w tym okresie gmina Ulanów– 24 584 580,32 zł. Realizowane były w szczególności projekty

w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego 2014-2020 oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020.

Środowisko naturalne i formy ochrony przyrody

- Obszar gmin objętych zasięgiem terytorialnym Strategią Rozwoju Ponadlokalnego znajduje się pod wpływem 2 regionów klimatycznych: Kotliny Sandomierskiej i Rostocza. Region Kotliny Sandomierskiej charakteryzuje się upalnymi latami, niższymi sumami opadów, krótszym czasem zalegania pokrywy śnieżnej i większą częstotliwością okresów odwilżowych. Ze względu na małe różnice wysokości występuje w gminie mniejsza różnorodność mikroklimatów lokalnych.
- Głównym ciekim powierzchniowym przepływającym przez obszar gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizańskiego” na lata 2024 – 2030 jest rzeka San, stanowiąca prawie połowę granicy zachodniej gminy Ulanów oraz jej dopływy, rzeka Tanew strumieniami oraz rzeka Bukowa wraz z licznymi dopływającymi do nich dopływami -potokami i strumieniami.
- Terytorium gminy Ulanów leży w obszarze oddziaływania głównego zbiornika wód podziemnych nr 425 Dębica – Stalowa – Wola – Rzeszów, jednak zbiornik ten nie obejmuje swym obszarem gminy Harasiuki oraz Jarocin. W obu tych gminach, zasoby wód podziemnych znajdują się na poziomie utworów czwartorzędowych, co niekorzystnie odbija się na ich walorach smakowych. Na terenie gmin działa sieć wodociągowa, lecz niektórzy mieszkańcy czerpią wodę z przydomowych studzienek, niemniej jednak jej jakość jest dość niska.
- Budowę geologiczną terenu gmin porozumienia tworzą układy zróżnicowane skał osadowych złożone z czwartorzędowych złóż piasku.
- Na terenie analizowanego Obszaru Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizańskiego” na lata 2024 – 2030 występują następujące formy ochrony przyrody:
 - obszary chronionego krajobrazu,
 - obszary Natura 2000 – ptasie i siedliskowe,
 - rezerваты przyrody,
 - użytki ekologiczne,
 - pomniki przyrody.
- Lasy zajmują 45,1 % powierzchni terenu gmin objętych zasięgiem terytorialnym Strategii i stanowią bogactwo tego regionu.
- Obszar gmin objętych zasięgiem terytorialnym Strategii, w przeważającej części zagrożony jest występowaniem umiarkowanej suszy hydrologicznej.

Dziedzictwo kulturowe

- Teren gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego cechuje się bogatym dziedzictwem kulturowym, wynikającym przede wszystkim z wielokulturowej historii oraz wielowyznaniowości. Historia osadnictwa na tym terenie sięga czasów wczesnego średniowiecza oraz w niektórych przypadkach czasów prehistorycznych, natomiast pierwsze wzmianki w źródłach pisanych dotyczących poszczególnych miejscowości pojawiają się już w XIV i XV wieku.
- Na terenie gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego występuje bogactwo zasobów architektury drewnianej i murowanej, zarówno cerkwi jak i kościołów rzymskokatolickich, gdzie można wyróżnić przede wszystkim:

Gmina Harasiuki:

- dwie Kapliczki z 1861 w Harasiukach. Drewniane, na czterech słupach, daszek w jednej dwuspadowy, w drugiej czterospadowy, kryte dranicami; z trzech stron oszalowane. Wewnątrz jednej z nich rzeźba św. Jana Nepomucena na słupie o tradycjach rokokowych z w. XIX.
- Kościół parafialny p.w. Podwyższenia Krzyża Św. w Hucie krzeszowskiej. Wzniesiony 1766 z fundacji Teresy z Michowskich Zamoyskiej wojewodziny lubelskiej. Parafia erygowana 1776. Restaurowany i powiększony 1882, z tegoż czasu obecna polichromia.
- Dzwonnica w Hucie krzeszowskiej.
- Spichlerz w Hucie krzeszowskiej. Wzniesiony w XVIII/XIX w.
- Kapliczki w Hucie krzeszowskiej z XIX i XX w. Wewnątrz pierwszej rokokowa rzeźba św. Józefa z XVIII/XIX, wewnątrz drugiej rokokowa rzeźba św. Tekli z XVIII/XIX oraz rzeźba Chrystusa Frasobliwego z XIX.
- Kapliczka w Hucie Nowej, drążona w pniu drzewa z daszkiem, wewnątrz rzeźba Chrystusa Frasobliwego ludowa.
- cmentarz wojenny z II wojny światowej w miejscowości Banachy,
- stara część cmentarza parafialnego,
- cmentarz wojenny z II wojny światowej w Hucie Krzeszowskiej,
- cmentarz wojenny z I wojny światowej w Pęku,
- cmentarz wojenny z I i II wojny światowej w Harasiukach,
- cmentarz wojenny z I wojny światowej w Hucisku,
- zespół kościoła parafialnego w Hucie Krzeszowskiej.

Gmina Jarocin:

- Kościół pw. Matki Bolesnej w Jarocinie;
- Kościół pw. Matki Bożej Królowej Polski w Domostawie z 1909 r.;
- Pomnik w Jarocinie poświęcony bohaterskiej postawie mieszkańców wsi w czasie II wojny światowej;
- kaplica p.w. Najświętszej Marii Panny wybudowana w 1873 r. w Hucie Długowskiej,
- Pomnik upamiętniający ofiary Rzezi Wołyńskiej w Domostawie,

Gmina Ulanów:

- Kościół Parafialny Św. Jana Chrzyciela i Św. Barbary w Ulanowie, wzniesiony w 1643 r. Fundatorem był chorąży halicki, Jan Hilary Uliński,

- Kościół Św. Trójcy w Ulanowie z XVII wieku, ufundowany przez wojewodę smoleńskiego Jędrzeja Zamojskiego,
- Dawny cmentarz żydowski w Ulanowie. Na cmentarzu znajduje się 150 macew, w większości z XIX wieku.
- Historyczny układ urbanistyczny i krajobrazowy miasta Ulanów,
- Budynek Urzędu Gminy i Miasta w Ulanowie w stylu secesyjnym z XIX wieku – dawna Szkoła Ludowa,
- Kapliczka św. Jana Nepomucena i św. Floriana w Ulanowie zbudowana po roku 1886,
- Kapliczka Św. Rozalii w Ulanowie, wybudowana prawdopodobnie w 1835 roku jako wotum za powstrzymanie epidemii cholery, szalejącej po powstaniu listopadowym,
- Muzeum Rzeźby Andrzeja Pityńskiego w Ulanowie, mieszczące się w replice domu w którym urodził się artysta,
- Muzeum Flisactwa Polskiego w Ulanowie, mieszczące się w drewnianym budynku z 1865 roku – niegdyś domu jednego z ulanowskich retmanów. W muzeum gromadzone są zbiory związane z flisacką przeszłością Ulanowa,
- Kościół Parafialny św. Wojciecha w Bielinach z 1730r.,
- Historyczny dwór z przyległym parkiem w Bielinach zbudowany w XVII wieku przez ród Mniszchów,
- Klasztor sióstr Dominikanek w Bielinach wybudowany w 1876r.,
- Kościół parafialny św. Onufrego w Dąbrówce, zbudowany w stylu cerkiewno-podkarpackim ok. r. 1764.,
- Kościół parafialny św. Marii Magdaleny w Kurzynie Średniej, zbudowany w latach 1816-1818,
- Kapliczka w Wólce Tanewskiej, wzniesiona około 1859 roku z fundacji mieszkańców miejscowości,
- Kaplica w Hucie Deręgowskiej, zbudowana w 1903r.,
- Kapliczka w Gliniance z 1933r.,
- Rekonstrukcja przejść granicznych między zaborami – rosyjskim i austriackim w Kurzynie Wielkiej i Bukowinie,
- Wiele obiektów historycznych, w szczególności obejmujących mogiły wojenne i Powstańców Styczniowych, cmentarze wojenne oraz miejsca pamięci, zlokalizowane w gminie Harasiuki, wymaga podjęcia działań w zakresie remontu i renowacji, oraz atrakcyjnego zagospodarowania przestrzeni, w której są położone. Wskazane są również działania promocyjne i informacyjne skierowane dla turystów potencjalnie chcących odwiedzić obiekty zabytkowe, m. in. w postaci informacji turystycznej wzmiankującej o tychże obiektach w internecie, na mapach, mediach lokalnych i regionalnych oraz krajowych.
- W dziedzinie dziedzictwa kulturowego, niezbędne są inwestycje stawiające na kultywację i rozwój imprez i wydarzeń związanym z regionem, zwłaszcza dawnymi zawodami mieszkańców, mogące stać się marką rozpoznawczą Partnerstwa. Duży potencjał stanowią unikatowe na skalę europejską spławy flisackie i związane z nimi zespoły i organizacje kulturalne, oraz ich działania rozwijające i propagujące miejscową kulturę i zwyczaje. Ciekawym pomysłem jest także wytyczenie szlaków rowerowych i pieszych, wzbogaconych o infrastrukturę turystyczno-rekreacyjną (wiaty, miejsca biwakowe, parkingi) śladami miejsc

pamięci po I wojnie światowej, w tym cmentarzy wojennych licznie występujących na obszarze objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego.

Potencjał turystyczny

- Obszar gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego posiada liczne i atrakcyjne zasoby przyrodnicze i kulturowe, które znacznie wpływają na potencjał turystyczny tego regionu. Na walory przyrodnicze wpływają przede wszystkim wysoki stopień lesistości, występujące tu kompleksy leśne, czyste środowisko naturalne oraz ciek, starorzeczka i moczary. Walory kulturowe dotyczą głównie występujących tu obiektów sakralnej architektury drewnianej i murowanej, zespołów dworsko-parkowych oraz cmentarzy wojennych z okresu I wojny światowej i miejsca pamięci z okresu II wojny światowej.
- Istnieją obszary deficytowe w infrastrukturze turystycznej, która wymaga rozbudowy i wzbogacenia o nowe obiekty i produkty takie jak ścieżki rowerowe, będące uzupełnieniem dla tras już istniejących, szlaki turystyczne, ścieżki edukacyjne, miejsca zróżnicowanej rekreacji, jak i miejsca parkingowe pola kempingowe czy też wiaty turystyczne czy zintegrowany system informacji turystycznej, obejmujący zasięgiem obszar gmin. Na zagospodarowanie czekają też tereny przyległe do atrakcji turystycznych i miejsc w których organizuje się imprezy masowe takie jak parki po dworskie, nabrzeża rzeczne czy też obiekty kulturalne.
- Duże znaczenie dla ruchu turystycznego ma rozwój infrastruktury turystycznej w zakresie bazy noclegowej i gastronomicznej. Na terenie gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego znajdują się gospodarstwa agroturystyczne, zajazdy oraz hotele. Najwięcej miejsc noclegowych dostępnych jest w mieście i gminie Ulanów, wraz z bogatą infrastrukturą rekreacyjno-sportową oraz hotelowo-gastronomiczną. Odnotowuje się jednak braki w dwóch sąsiednich gminach Partnerstwa.
- Przez obszar objęty Strategią Rozwoju Ponadlokalnego przebiega kilka atrakcyjnych turystycznie szlaków rowerowych, które wpływają na rozwój turystyki rowerowej na tym obszarze oraz promują występujące na tym terenie atrakcje turystyczne i dziedzictwo kulturowe. Do tych szlaków można zaliczyć przede wszystkim Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo, szlak rowerowy „Od stolicy flisaków po stolicę grzybiarzy”, szlak rowerowy „Żołnierskim szlakiem płk Zieleniewskiego”, „Historyczny szlak rowerowy w gminie Jarocin”, Zielony Szlak ATR oraz „Szlak Angielskich Lotników – Rita”. Szlaki te wymagają jednak odpowiedniej infrastruktury, która podniesie ich atrakcyjność turystyczną, poprawiając komfort jazdy i bezpieczeństwo turystów. W tym celu Powiat Nizański przystąpił do realizacji koncepcji utworzenia produktu turystycznego „Nizańskie Trasy Rowerowe”, tj. nowoczesnej, bezpiecznej i komfortowej infrastruktury sprzyjającej turystyce rowerowej i wpływającej na promocję powiatu, budując dotychczas kilka ścieżek rowerowych na terenie powiatu z planami ich stopniowego rozwoju. W uzupełnieniu do istniejących już ścieżek, aktualnie w planach znajduje się budowa oznakowanej ścieżki rowerowej łączącej Majdan Golczański i Maziarnię, tj. miejscowości położonych na terenie dwóch gmin: Harasiuki i Jarocin, która stanowi kolejny etap po zrealizowanej w 2025 r. budowie ścieżki rowerowej Jarocin – Majdan Golczański. Oprócz tego, planowana jest budowa oznakowanych ścieżek rowerowych na odcinkach Borki – Dąbrówka oraz Kurzyna – Dąbrowica wraz z miejscami obsługi rowerzystów, znajdującymi się na terenie gminy

Ulanów i stanowiącymi również uzupełnienie do wybudowanej wcześniej ścieżki rowerowej Zdziary – Banachy, umożliwiając turystom dostęp do obiektów dziedzictwa kulturowego, które zlokalizowane są w miejscowościach Dąbrówka i Kurzyny.

- Istotny potencjał, jeśli chodzi o turystykę wodną ma Zalew w Jarocinie, dysponujący zróżnicowaną infrastrukturą, dedykowaną zarówno dla osób aktywnych, dzięki wypożyczalni sprzętu wodnego, siłowni plenerowej i boisku do siatkówki, jak i dla tych co szukają odpoczynku, dzięki plaży i gastronomii. W celu pełnego wykorzystania przestrzeni dostępnej przy Zalewie, a także aby zwiększyć liczbę odwiedzających, należy podjąć działania w celu rozwoju infrastruktury turystycznej, poprzez inwestycję w tą infrastrukturę oraz odpowiednie działania promocyjne. W tej kwestii, kluczowe działania dotyczyłyby budowy oświetlonych alejek i ścieżek spacerowych wokół zbiornika, rozszerzenia zaplecza gastronomicznego, usługowego i magazynowego, budowy obiektów małej architektury, przebudowy mola, konserwacji zbiornika, a także zagospodarowania zieleni. Przy istniejącej scenie plenerowej, na której organizowane są wydarzenia i imprezy lokalne, wpływające na promocję tego miejsca, wskazane jest utwardzenie placu, co umożliwi organizację wydarzeń i imprez przez cały rok oraz będzie korzyścią dla uczestników tych wydarzeń oraz imprez. Aby umożliwić noclegi przy Zalewie, czego w chwili obecnej brak oraz w celu pełnego zagospodarowania dostępnej przestrzeni, należy podjąć działania w zakresie budowy pola biwakowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą, co z pewnością wpłynie na liczbę przybywających tu turystów i wydłuży sezon turystyczny. Wobec coraz popularniejszej zimowej aktywności, jaką jest morsowanie oraz możliwości jej wpływu na promocję Zalewu, w planach gminy znajduje się utworzenie kompleksu rekreacyjnego dla morsów, obejmującego sauny, oświetlenie, obiekty małej architektury, zagospodarowanie zieleni oraz montaż systemu monitoringu wizyjnego.
- Oczekiwanymi rezultatami działań w rozwój infrastruktury turystycznej i wykorzystanie istniejącego potencjału turystycznego będą wzrost atrakcyjności turystycznej i rozwój gospodarczy, wzrost dochodów mieszkańców i samorządów, promocja walorów dziedzictwa kulturowego i naturalnego, a także podniesienie poziomu organizacji i bezpieczeństwa ruchu turystycznego;

Infrastruktura techniczna i gospodarka odpadami

- Gminy objęte Strategią Rozwoju Ponadlokalnego posiadają dobrą dostępność komunikacyjną, poprzez rozwiniętą sieć drogową oraz kolejową. Przez jego teren przebiega droga krajowa S 19 „Via Carpatia”, ze zjazdem z Zdziarach, dwie drogi wojewódzkie, a ich uzupełnieniem jest sieć dróg powiatowych i gminnych. Duży wpływ na stan dróg powiatowych i gminnych mają pozyskiwane środki na ich modernizację, między innymi z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg (wcześniej Fundusz Dróg Samorządowych), Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych, Rządowego Funduszu Polski Ład – Program Inwestycji Strategicznych oraz ze środków europejskich.
- Przez teren gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego przebiegają dwie równoległe linie kolejowe, korzystające ze wspólnego torowiska: szerokotorowa linia kolejowa nr 65, tzw. Linia Hutnicza Szerokotorowa, relacji Hrubieszów – Sławków k. Katowic (dla linii tej Huta Deręgowska pełni funkcję mijanki), normalnotorowa linia

kolejowa nr 66 relacji Zwierzyniec – Stalowa Wola (dla linii tej Huta Deręgowska pełniła funkcję przystanku osobowego).

- Wszystkie gminy objęte Strategią Rozwoju Ponadlokalnego, posiadają zbiorcze sieci wodociągowe. Łącznie w 2023 r. do sieci podłączonych było 95,6 % budynków mieszkalnych z terenu gmin objętych Strategią, z kolei średni wskaźnik zwodociągowania, liczony jako liczba mieszkańców obszaru korzystających ze zbiorczej sieci wodociągowej wynosił 97,6 %. W zakresie zwodociągowania, gminy objęte Strategią Rozwoju Ponadlokalnego wypadają korzystnie na tle województwa podkarpackiego, dla którego przedstawione powyżej wartości kształtowały się na poziomie znacznie wyższym i wynosił 81,9 %.
- Na terenie gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego, z sieci kanalizacyjnej w 2023 korzystało z niej 87,2 % ludności z tego obszaru i współczynnik ten był wyższy od wartości dla województwa podkarpackiego który wynosił 73,5 %. Nadal jednak odprowadzanie zanieczyszczeń odbywa się także za pomocą zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Potrzeba rozbudowy sieci kanalizacyjnej tego obszaru jest konieczna, bowiem taki sposób odprowadzania ścieków bardzo niekorzystnie wpływa na środowisko naturalne. Często nieczystości tego typu nie są neutralizowane w oczyszczalni ścieków, lecz wylewana na pola i do okolicznych rowów. Takie rozwiązanie ma katastrofalny wpływ na stan wód gruntowych oraz cieków wodnych.
- Pod względem instalacji sieci gazowej, obszar gmin objętych SRP z wynikiem 28,2 %, niezbyt korzystnie odznaczał się na tle województwa podkarpackiego, dla którego wartość w roku 2023 wynosiła 78,5 %. Najwyższy wskaźnik występuje na terenie gminy Ulanów (57,6 %), natomiast gmina Jarocin nie posiada instalacji gazowych dostępnych dla mieszkańców.
- Na obszarze objętym Strategią Rozwoju Ponadlokalnego, odpady zebrane w 2023 roku selektywnie stanowiły 39,2 % ogółu odpadów zebranych. Jest to wynik nieco niższy od wyniku dla województwa podkarpackiego wynoszącego 40,0 %, i w dalszym ciągu jest to wartość niezadowalająca, wymagająca dalszego rozwoju świadomości mieszkańców w zakresie ekologii. Ważną rolę w systemie gospodarki odpadami komunalnymi w zakresie prawidłowej segregacji pełnią również punkty selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. Na terenie obszaru objętego Strategią znajdują się 3 takie punkty.
- Masa wytworzonych odpadów komunalnych na 1 mieszkańca na terenie gmin objętych Strategii Rozwoju Ponadlokalnego w 2023 r. wyniosła 136 kg i była niższa niż wartość dla województwa podkarpackiego ogółem – 244 kg. W poszczególnych gminach, wchodzących w skład obszaru objętego Strategią występują dość duże dysproporcje, jeśli chodzi o ww. wskaźnik, który kształtował się w przedziale od 163 kg (gmina Ulanów) do 112 kg (gmina Jarocin).

Mieszkalnictwo i planowanie przestrzenne

- Zasoby mieszkaniowe gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizańskiego” na lata 2024 – 2030, w 2023 roku obejmowały 6 008 mieszkań o łącznej powierzchni 586 640 m². Na terenie gmin objętych

Strategią, z uwagi na to, że jest to głównie obszar wiejski, występują przede wszystkim budynki mieszkalne jednorodzinne, wskutek czego przeciętna powierzchnia użytkową 1 mieszkania znacznie przewyższa średnią dla województwa podkarpackiego.

- Na przestrzeni lat 2019-2023 na terenie objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego zwiększyła się wartość wskaźnika, określającego powierzchnię użytkową mieszkań przypadająca na 1 osobę z 28,23 m² w 2019 r. do 31,27 m² w 2023 r. Z kolei wielkość zasobów mieszkaniowych oraz stopień zaspokojenia potrzeb w zakresie tych zasobów, określany jest poprzez wskaźnik liczby mieszkań na 1000 mieszkańców, na terenie objętym Strategią Rozwoju Ponadlokalnego w 2023 roku kształtował się na poziomie niższym niż średnia dla województwa podkarpackiego i całego kraju. Świadczy to o mniejszym stopniu zaspokojenia potrzeb mieszkańców tych gmin w zakresie mieszkalnictwa.
- Na terenie gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego, w okresie od 2019 do 2023 roku oddano łącznie 204 budynki mieszkalne o łącznej powierzchni 33 027 m². Biorąc jednak pod uwagę wskaźnik mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności, można zauważyć, że kształtuje się on na poziomie niższym niż dla województwa podkarpackiego (który przybierał w 2023 roku wartość 2,8 podczas gdy dla gmin objętych strategią wynosił 2,0). Przyczyną takiego stanu rzeczy jest charakterystyka gmin objętych Strategią, gdzie dominują tereny wiejskie, a budownictwo mieszkaniowe nie rozwija się tu w takim stopniu, jak w przypadku dużych ośrodków miejskich, gdzie pojawia się spora liczba nowych osiedli budynków mieszkalnych wielorodzinnych.
- W kwestii wyposażenia mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne, na terenie gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego najwięcej mieszkań w 2023 roku wyposażonych było w wodociąg, natomiast najmniej w gaz sieciowy.
- W 2023 roku na terenie gminy objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego, obowiązywało łącznie 92 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, o łącznej powierzchni zaledwie 469,0 ha (1,2 % powierzchni gmin objętych Strategią ogółem), 47 z nich, zostały sporządzone na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Pozostałe obowiązujące plany, zostały opracowane na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym, która została uchylona przez ww. ustawę. Optymalnym rozwiązaniem w kształtowaniu polityki przestrzennej gmin byłoby uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla wszystkich terenów zurbanizowanych. Jednak w obecnej sytuacji ekonomicznej samorządów oraz obowiązujących przepisów prawnych dot. ochrony przyrody, jest to rozwiązanie trudne i czasochłonne w realizacji.
- W okresie od 2019-2023 roku na terenie gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego, wydano łącznie 1 282 decyzje o warunkach zabudowy oraz 255 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Wydane decyzje o warunkach zabudowy dotyczyły w przeważającej części zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – 877, tj. 68,4 % ogółu wydanych decyzji.

3.3. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana przez jednostkach administracji publicznej jako narzędzie diagnozy strategicznej, opartej na wewnętrznych i zewnętrznych

uwarunkowaniach mających wpływ na rozwój danego obszaru. Pozwala ono porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie.

Analizy dokonano w oparciu o dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z gmin oraz ze źródeł zewnętrznych oraz wniosków z przeprowadzonej diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

MOCNE STRONY

- Nieprzeciętne zalesienie, wyższe niż średnia dla powiatu, województwa i kraju;
- Dostęp do bibliotek publicznych w każdej z gmin objętych Strategią;
- Aktywna działalność samorządowych instytucji kulturalnych na terenie wszystkich gmin;
- Walory turystyczne takie jak kultywowanie unikatowych tradycji związanych wykonywanym przez dawnych mieszkańców regionu zawodów – flisactwem oraz kowalstwem, dogodne położenie komunikacyjne wpływające na rozwój działalności usługowej, m. in. w zakresie hotelarstwa, gastronomii, czy też turystyki, unikatowy mikroklimat obszaru (jod zawarty w powietrzu) oraz naturalne krajobrazy związane z rzekami, głównie rzekami Tanew oraz San i żywicznymi kompleksami leśnymi;
- Rozbudowana, obejmująca bogatą bazę noclegową, infrastruktura turystyczna na terenie miejscowości Ulanów;
- Produkt turystyczny jakim jest flisactwo, wpisane na Listę Niematerialnego Dziedzictwa Ludzkości UNESCO oraz związane z tym kultywowanie tradycji flisackiej;
- Położenie na rzekach San i Tanew, co stwarza dogodne warunki do rozwoju turystyki, w tym flisactwa, spływów galarami i kajakowych oraz wędkarstwa;

- Istniejące trasy rowerowe, biegnące przez lasy, parki, pola uprawne i łączące obiekty turystyczne, stanowiące podstawę do dalszego rozwoju w tym zakresie oraz tworzenia ponadlokalnych produktów turystycznych;
- Spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych we wszystkich gminach objętych SRP;
- Rosnąca liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych na terenie gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego,
- Wzrost wysokości dochodów budżetowych we wszystkich gminach, będący przejawem poprawy ich sytuacji finansowej;
- Wzrost wydatków gmin obszaru Strategii na jednego mieszkańca;
- Nieprzeciętne zalesienie, wyższe niż średnia dla powiatu, województwa i kraju;
- Różnorodność terenu i walory krajobrazowe w połączeniu z bogactwem chronionej prawnie fauny i flory oraz występowanie na całym terenie gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego;
- Znaczny potencjał turystyczny w postaci bogatego dziedzictwa kulturowego, wynikającego z wielokulturowej historii oraz wielowyznaniowości, przejawiające się występowaniem wielu obiektów architektonicznych, w tym zabytków architektury sakralnej, a także cmentarzy wojennych oraz mogił wojennych i z okresu Powstania Styczniowego, atrakcyjnych dla rozwoju branży turystycznej.

SŁABE STRONY

- Utrzymujący się ciągły trend spadku liczby mieszkańców na terenie gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego;
- Niska gęstość zaludnienia, poniżej średniej dla województwa podkarpackiego;
- Postępujący proces starzenia się społeczeństwa oraz wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym kosztem liczby osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym;
- Brak placówek zapewniających opiekę dla dzieci do lat 3 oraz od 3 do 6 lat;
- Zbyt mała liczba przedszkoli,
- Pogarszająca się jakość nauczania w szkołach podstawowych,
- Ubogie zasoby mieszkań socjalnych i komunalnych będących do dyspozycji gmin;
- Braki w infrastrukturze technicznej – sieci gazowej w gminie Jarocin;
- Dominacja mikroprzedsiębiorstw oraz mała liczba średnich i dużych zakładów pracy;
- Słabo rozwinięty rynek pracy skutkujący niskim wskaźnikiem liczby osób pracujących na 1000 mieszkańców;
- Wysoki stopień bezrobocia, w gminie Jarocin połączony z jego wzrostem;
- Mały stopień pokrycia planami zagospodarowania przestrzennego we wszystkich gminach objętych Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030,
- Niska dostępność terenów inwestycyjnych spowodowana istnieniem rozległych obszarów chronionych przyrody;
- Znaczne rozdrobnienie gospodarstw rolnych, które produkują głównie na użytek własny i są mało dochodowe;
- Ograniczenie rozwoju działalności rolniczej przez obszary chronione przyrody;
- Niski udział dochodów własnych w strukturze dochodów budżetowych przy wysokim poziomie dotacji i subwencji, co wpływa na zwiększenie uzależnienia samorządów od państwa;
- Niska kwota pozyskiwana przez samorządy w ramach funduszy europejskich;

- Niewykorzystany w pełni potencjał turystyczny wynikający z występujących braków w infrastrukturze turystycznej oraz braku promocji, co dotyczy każdej z gmin;
- Niezadowalający poziom zagospodarowania ogólnodostępnych przestrzeni publicznych, sprzyjających integracji mieszkańców lub zwiększających możliwość ich wypoczynku i aktywności, co dotyczy w szczególności przestrzeni w mieście Ulanów oraz w miejscowości Huta Krzeszowska.

SZANSE

- Ograniczenie odpływu mieszkańców oraz napływ nowych poprzez prowadzenie atrakcyjnej polityki mieszkaniowej i zabezpieczenia infrastruktury zaspokajającej potrzeby mieszkańców;
- Rozwój polityki senioralnej, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych;
- Pozyskiwanie środków zewnętrznych na wspieranie działań rozwoju kapitału ludzkiego, wzrost integracji międzypokoleniowej;
- Budowa żłobków i przedszkoli celem zapewnienia opieki dla dzieci osób aktywnych zawodowo;
- Wzrost liczby podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w branży turystycznej oraz w zakresie zakwaterowania i gastronomii;
- Podjęcie działań w celu pozyskiwania i uzbrojenia terenów pod tereny mieszkalne oraz inwestycje;
- Rozwój rolnictwa ekologicznego, na lokalny i rynek zewnętrzny, oraz przetwórstwa rolno-spożywczego bezpośrednio u produkujących żywność rolników jako szansa na polepszenie budżetu i rentowności małych gospodarstw rolnych;
- Zmiana struktury dochodów budżetowych poprzez wzrost wysokości dochodów własnych;
- Skuteczne pozyskiwanie środków w ramach funduszy europejskich na działania inwestycyjne ukierunkowane na rozwój;
- Skuteczne wykorzystanie potencjału turystycznego regionu i jego walorów turystycznych wynikających z jego walorów środowiskowych i dziedzictwa kulturowego poprzez tworzenie infrastruktury turystycznej;
- Powstanie ogólnodostępnych przestrzeni publicznych, pozytywnie wpływających na integrację mieszkańców oraz zwiększających możliwość ich wypoczynku i aktywności;
- Skuteczna promocja gmin SRP poprzez masowe wydarzenia kulturalne i sportowe w oparciu o istniejącą bazę obiektów historycznych i obiekty rekreacyjne;
- Wprowadzenie rozwiązań legislacyjnych prowadzących do wzrost aktywności i integracji mieszkańców, dzieci i osób starszych, poprzez zwiększanie liczby organizacji pozarządowych.

ZAGROŻENIA

- Pogłębiający się problem ujemnego salda migracji;
- Utrzymywanie się negatywnych trendów demograficznych, a w szczególności starzenia się społeczeństwa przy małym przyroście naturalnym;
- Bierna postawa mieszkańców, ograniczone potrzeby integracji społecznej;
- Wzrost liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym;
- Rosnące koszty opieki społecznej oraz opieki medycznej wskutek starzenia się społeczeństwa;

- Brak zainteresowania inwestorów potencjałem obszaru gmin;
- Występowanie barier i ograniczeń w rozwoju związanych z ochroną przyrody i środowiska;
- Brak środków na rozwój gospodarczy i turystyczny;
- Rosnące koszty utrzymania i modernizacji infrastruktury technicznej oraz drogowej, brak zainteresowania inwestorów;
- Rosnące koszty utrzymania placówek oświatowych rzutujący niekorzystnie na budżet gminy;
- Wzrost cen surowców energetycznych – gazu, węgla i drewna opałowego;
- Pogarszająca się sytuacja ekonomiczna w rolnictwie związana z suszą, obniżaniem się poziomu wód gruntowych – ubożenie wsi wskutek rozdrobnienia gospodarstw, wzrostu kosztów produkcji żywności, inflacji i braku perspektywy rozwoju;
- Pogorszenie się sytuacji na rynku pracy wskutek likwidacji przedsiębiorstw wyniku rosnących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej, co będzie prowadzić do wzrostu bezrobocia na terenie gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego;
- Brak działań w kierunku rozwoju turystyki;
- Pobliskie większe ośrodki miejskie, kradnące młodą, wykształconą i wyspecjalizowaną kadrę;
- Niewykorzystanie potencjału rozwojowego gminy, wskutek ograniczeń finansowych lub organizacyjnych;
- Wzrost wydatków bieżących, skutkujący wystąpieniem deficytu operacyjnego;
- Zanieczyszczenie środowiska naturalnego, szczególnie poprzez wprowadzenie zanieczyszczeń do cieków wodnych oraz obszarów przyrody chronionej, mogąca skutkować pogorszeniem walorów i atrakcyjności obszaru gmin należących do obszaru SRP, pod względem turystycznym;
- Brak działań gmin w zakresie zachowania dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego oraz tożsamości lokalnej;
- Rosnące koszty realizacji inwestycji;
- Wrażliwość sektora turystycznego na zmiany gospodarcze;
- Postępująca degradacja obszarów zielonych, powietrza, gleby i zasobów wodnych na skutek braków w infrastrukturze komunalnej – kanalizacji oraz sieci gazowej;
- Pogłębiające się dysproporcje rozwoju terenu gmin objętych Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030, a innymi rozwijającymi się regionami;

SPÓJNOŚĆ STRATEGII PONADLOKALNEJ Z DOKUMENTAMI I CELAMI NA POZIOMIE EUROPEJSKIM, KRAJOWYM I REGIONALNYM

Przygotowanie wspólnej strategii ponadlokalnej jest odpowiedzią na potrzebę planowania działań rozwojowych wykraczających i oddziałujących poza granice administracyjne jednostek terytorialnych. Opracowanie dokumentu dotyczącego kilku samorządów pozwoli również na aplikowanie o środki unijne, a także umożliwi realizację zintegrowanych projektów partnerskich.

W niniejszym rozdziale wskazano zbiór podstawowych dokumentów wyższego rzędu, z którymi Strategia Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niząńskiego” na lata 2024 – 2030 wykazuje spójność. Opisane dokumenty strategiczne i wykonawcze stanowią

warunki brzegowe dla niniejszej Strategii, która przygotowana została w pełnej zgodności z tymi dokumentami. Jednocześnie, mając na uwadze rozpoczynającą się nową perspektywę finansową Unii Europejskiej na lata 2021 – 2027 dołożono wszelkich starań, aby działania określone w dokumencie odpowiadały równocześnie na wyzwania na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym zidentyfikowane w poszczególnych obszarach wsparcia współfinansowanych z Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych w kolejnych latach. Należy zaznaczyć, że Strategia Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030 wykazuje spójność zarówno z dokumentami o charakterze strategicznym, jak i wykonawczym.

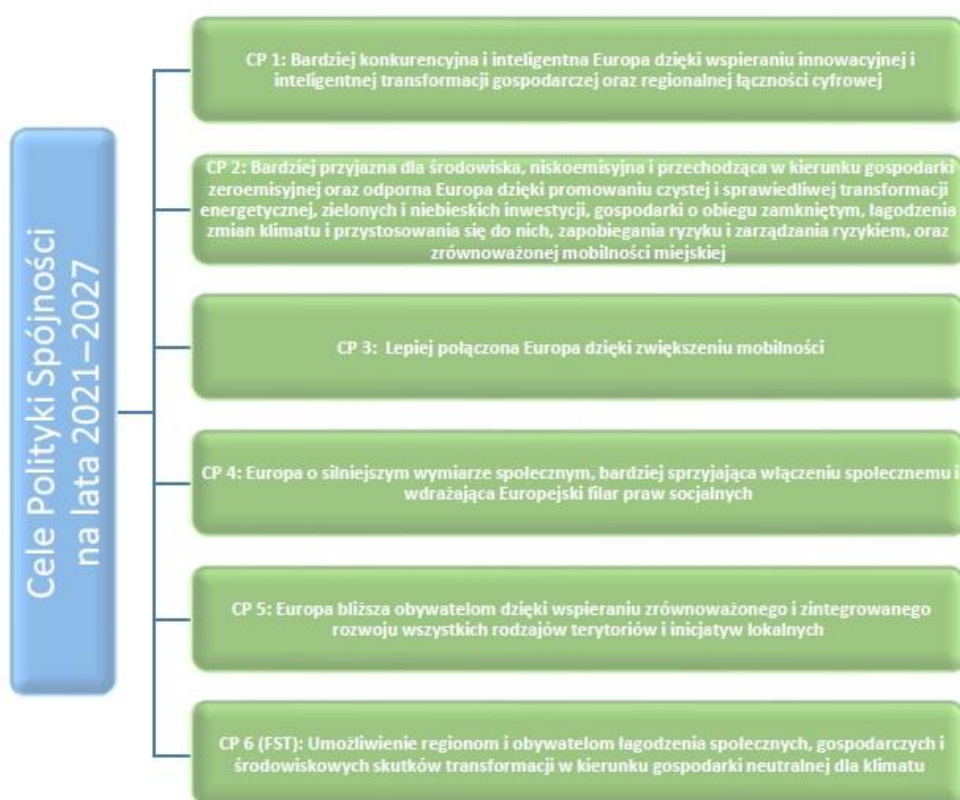
Poziom europejski

Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady

Komisja Europejska w Rozporządzeniach Parlamentu Europejskiego i Rady przedstawiła Cele Polityki Spójności na lata 2021-2027. Pakiet rozporządzeń obejmuje przede wszystkim: rozporządzenie ramowe, rozporządzenie ws. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Funduszu Spójności (FS), rozporządzenie ws. Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), rozporządzenie ws. Interreg, rozporządzenie ws. Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Jednym z elementów ww. dokumentów jest przedstawienie podstawowych założeń i Celów Tematycznych dla Polityki Spójności oraz proponowanych przez Komisję Europejską zasad funkcjonowania programów operacyjnych w perspektywie 2021–2027.

W latach 2021-2027 Polska będzie realizować działania w ramach wszystkich pięciu celów polityki spójności oraz celu dodatkowego umożliwiającego obywatelom i regionom łagodzenie społecznych, gospodarczych i środowiskowo-przestrzennych skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu.

Tabela 1 Cele Polityki Spójności na lata 2021-2027

Dla Obszaru Funkcjonalnego Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030, jednym z ważniejszych jest Cel Tematyczny nr 5 – Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów i inicjatyw lokalnych, który jest podstawą ustanowienia Instrumentów Terytorialnych (w tym ZIT) i będzie głównym źródłem finansowania projektów w ramach obszarów funkcjonalnych w perspektywie 2021 – 2027. Zaplanowano jednak, że w ramach ZIT możliwa będzie realizacja projektów również we wszystkich pozostałych celach polityki. Zarówno współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego jak i Europejskiego Funduszu Społecznego.

Europejski Zielony Ład

Europejski Zielony Ład jest strategią na rzecz rozwoju, mającą na celu przekształcenie UE w sprawiedliwe i prosperujące społeczeństwo żyjące w konkurencyjnej, zasobooszczędnej i nowoczesnej gospodarce. Jej celem jest również: ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego oraz ochrona zdrowia i dobrostanu obywateli przed zagrożeniami oraz negatywnymi skutkami związanymi z klimatem i naturalnym środowiskiem.

Dokument zawiera plan działań umożliwiających bardziej efektywne wykorzystanie zasobów dzięki przejściu na czystą gospodarkę o obiegu zamkniętym oraz przeciwdziałanie utracie różnorodności biologicznej i zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń. Do obszarów Europejskiego Zielonego Ładu, wchodzi m.in.:

- Ochrona naszego wrażliwego ekosystemu i bioróżnorodności biologicznej;
- Sposoby na bardziej zrównoważony łańcuch żywnościowy;
- Czysta i bezpieczna energia;
- Zrównoważony przemysł i sposoby na bardziej zrównoważone i przyjazne środowisku cykle produkcyjne;
- Bardziej ekologiczny sektor budowlany i renowacyjny;
- Zrównoważona mobilność i promowanie bardziej zrównoważonych środków transportu;
- Środki mające na celu szybkie i skuteczne ograniczenie oraz eliminację zanieczyszczeń;
- Osiągnięcie neutralności klimatycznej.

Zakłada się, że zapisy Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030 będą zgodne z Europejskim Zielonym Ładem, którego postanowienia będą wpływać na zmiany w poszczególnych sektorach Państw UE. Wdrożenie Europejskiego Zielonego Ładu wymagać będzie od członków KE przemyslenia strategii politycznych w zakresie m.in. dostaw czystej energii w gospodarce, w sektorze przemysłu, produkcji i konsumpcji, infrastruktury, transportu, budownictwa, żywności i rolnictwa.

Poziom krajowy

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, jako jeden z ważniejszych dokumentów krajowych wskazuje, że zrównoważony rozwój społeczny i regionalny to rozwój skierowany na terytorialną różnorodność oraz jej atuty, a jednocześnie dbający o zapewnienie całemu społeczeństwu wysokiej jakości życia.

W określonym w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju modelu zarządzania głównymi procesami rozwojowymi w kraju, do miast podchodzi się jako do obszarów przestrzennej koncentracji wyzwań rozwojowych. Wiele ośrodków miejskich, ze względu na skupienie czynników społeczno-gospodarczych negatywnie wpływających na dynamikę rozwoju, nie w pełni wykorzystuje swoje możliwości rozwojowe. Działania w ramach miejskiego wymiaru SOR koncentrują się na wspieraniu rozwoju wszystkich miast bez względu na ich wielkość, położenie czy pełnione funkcje społeczne, gospodarcze i administracyjne.

Działania podejmowane dla realizacji celów polityki miejskiej integrują się z szeregiem działań sektorowych podejmowanych w ramach innych obszarów SOR, np. z zakresu spójności społecznej, skutecznego państwa czy infrastruktury. W horyzoncie czasowym po roku 2020 szczególnie nacisk położony będzie na usprawnienie zarządzania i wzmacnianie współpracy pomiędzy miastami i ich obszarami funkcjonalnymi, doskonalenie rozwiązań regulacyjnych i organizacyjnych oraz dostosowanie do specyfiki różnego typu ośrodków. Wskazane w SOR działania w zakresie poprawy warunków rozwojowych polskich miast to m.in:

- Wypracowanie i upowszechnianie elastycznych rozwiązań organizacyjnych i prawnych, ułatwiających współpracę pomiędzy miastami oraz wewnątrz miejskich obszarów funkcjonalnych;

- Usprawnienie systemu monitorowania i diagnozowania sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej na poziomie miejskich obszarów funkcjonalnych, w tym dostosowanie metodologii statystyki publicznej, rozbudowa lokalnych, regionalnych i krajowych centrów wiedzy nt. obszarów miejskich;
- Wspieranie realizacji zintegrowanych działań rewitalizacyjnych na podstawie programów rewitalizacji ukierunkowanych na przekształcenie obszarów zdegradowanych (w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym);
- Realizacja niskoemisyjnych strategii miejskich i związanych z poprawą jakości powietrza oraz przystosowanie do zmian klimatycznych obszarów miejskich, w powiązaniu z działaniami wskazanymi w obszarach SOR dotyczących energetyki i środowiska naturalnego;
- Realizacja strategii zrównoważonej mobilności miejskiej w powiązaniu z działaniami dotyczącymi kompleksowych programów rozbudowy infrastruktury systemów transportu publicznego;
- Poprawa dostępu do różnego typu usług publicznych o charakterze rozwojowym (w tym społecznych związanych m.in. z edukacją, zdrowiem, kulturą oraz gospodarczych – związanych m.in. ze wsparciem przedsiębiorczości, przyciąganiem inwestycji prywatnych);
- Tworzenie krajowej sieci współpracy miast umożliwiającej wymianę wiedzy i najlepszych praktyk nt. zrównoważonego rozwoju miast, usprawnień w zarządzaniu, koordynacji i realizacji innowacyjnych projektów;
- Wzmocnienie koordynacji prowadzonej dotychczas polityki miejskiej w powiązaniu z polityką regionalną na wszystkich szczeblach zarządzania oraz wzmocnienie współpracy pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w kształtowanie rozwoju obszarów funkcjonalnych.

SOR wskazuje potrzebę dopasowania zakresu interwencji polityki regionalnej do potencjałów i wyzwań rozwojowych różnych typów obszarów funkcjonalnych (w tym wiejskich i miejskich) oraz udoskonalenia i poprawy skuteczności mechanizmów i instrumentów wykorzystywanych w tej polityce (organizacyjnych, prawnych i finansowych). Zakłada się, że na samorządach lokalnych spoczywać będzie większa niż dotychczas odpowiedzialność za rozwój gospodarczy, przełamywanie barier we współpracy z innymi samorządami, jak również poprawę dialogu z przedsiębiorcami i mieszkańcami.

Na rzecz realnego wsparcia i wzmocnienia powiązań funkcjonalnych, planuje się kontynuację tzw. formuły ZIT+, która jest rozwijana po roku 2020. Rozwiązania te dotyczą kreowania rozwoju obszaru funkcjonalnego poprzez poprawę zarządzania, wypracowanie usprawnień organizacyjnych w dostarczaniu usług aglomeracyjnych i prowadzenie analiz rozwojowych w miejskim obszarze funkcjonalnym, jak również poprzez podejmowanie działań wykraczających poza zadania dotyczące wdrażania funduszy unijnych (w szczególności integrujących działania finansowane z różnych źródeł).

Przygotowanie Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030 ma na celu wyjście naprzeciw oczekiwaniom polityki wskazanej w SOR w ramach wykorzystania potencjału największych polskich aglomeracji. Identyfikacja obszarów

współpracy Partnerów Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizańskiego” na lata 2024 – 2030, pozwoli skonkretyzować prace nad dokumentem oraz rozpocząć przygotowania do planowania i realizacji partnerskich przedsięwzięć w kolejnych latach. Obszary współpracy i proponowane działania, będą wpisywały się w zagadnienia wskazane w SOR, a ich realizacja prowadzić będzie do wzmocnienia koordynacji prowadzonej dotychczas polityki rozwoju w ramach obszaru funkcjonalnego i zwiększenia koncentracji polityki regionalnej na potencjałach terytorialnych.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizańskiego” na lata 2024 – 2030, realizować będzie postanowienia KSRR 2030 dotyczące zrównoważonego rozwoju poszczególnych części kraju w wymiarze gospodarczym, środowiskowym, społecznym i przestrzennym.

Zgodnie z zapisami KSRR dla rozwoju regionalnego istotne jest zwiększenie współpracy pomiędzy różnymi kategoriami miast oraz wzmacnianie powiązań w obszarach funkcjonalnych. Ścisła współpraca samorządów obszaru Strategii Rozwoju Ponadlokalnego na rzecz Gmin z Pogórza Strzyżowsko-Dynowskiego na lata 2024-2032 oraz ich zaangażowanie będą niezbędne w procesie tworzenia strategii ponadlokalnej. Wspólne planowanie i realizacja przedsięwzięć ukierunkowanych na rozwój oraz podniesienie konkurencyjności obszaru funkcjonalnego, również wymagać będą współdziałania pomiędzy partnerskimi JST. Obszar Funkcjonalny Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizańskiego” na lata 2024 – 2030 będzie mógł realizować zintegrowane przedsięwzięcia, przy pomocy mechanizmu wdrażania ZIT, co sprzyjać będzie możliwości zwiększenia oddziaływania projektów.

Ponadto, Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizańskiego” na lata 2024 – 2030 będzie wpisywała się w realizację wyzwań wskazanych dla polityki regionalnej w KSRR 2030, tj.:

- Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczanie zagrożeń dla środowiska;
- Przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych;
- Rozwój i wsparcie kapitału ludzkiego i społecznego;
- Wzrost produktywności i innowacyjności regionalnych gospodarek;
- Rozwój infrastruktury podnoszącej konkurencyjność, atrakcyjność inwestycyjną i warunki życia w regionach;
- Zwiększenie efektywności zarządzania rozwojem (w tym finansowania działań rozwojowych) oraz współpracy między samorządami terytorialnymi i między sektorami;
- Przeciwdziałanie nierównościom terytorialnym i przestrzennej koncentracji problemów rozwojowych oraz niwelowanie sytuacji kryzysowych na obszarach zdegradowanych.

Projekt Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027

Projekt Umowy Partnerstwa pokazuje szerszy kontekst i ramy dla perspektywy finansowej UE 2021-2027, jednocześnie nakreślając strategię wykorzystania środków polityki spójności i koordynacji w zakresie określania obszarów wsparcia. Umowa Partnerstwa łączy ze sobą oczekiwania Komisji Europejskiej z wyzwaniami wynikającymi z krajowych dokumentów, takich jak Strategia Odpowiedzialnego Rozwoju i inne strategie sektorowe.

UP realizować będą krajowe i regionalne programy operacyjne (KPO i RPO), które wraz z UP tworzą spójny system dokumentów strategicznych i programowych, stanowiący podstawę do realizacji perspektywy 2021-2027 w Polsce. Projekt UP zakłada kontynuację realizacji dotychczasowych programów krajowych oraz regionalnych. Nowym narzędziem jest planowany program finansowany ze środków Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji.

Jednym z opisanych w dokumencie narzędzi przeznaczonych dla obszarów funkcjonalnych w perspektywie 2021-2027 jest instrument Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Jego istotą jest realizacja partnerskich projektów przyczyniających się do rozwiązywania problemów i wspólnego oraz skoordynowanego zaspakajania potrzeb całego obszaru. Instrument ten ma służyć wzmocnieniu współpracy i partnerstw samorządów, które realizują wspólne działania rozwojowe na podstawie strategii terytorialnych.

Kluczowe zasady w procesie przygotowania i wprowadzania instrumentów terytorialnych:

- partnerstwo i współpraca,
- zintegrowane podejście do rozwiązywania problemów łączących sąsiadujące jednostki samorządu terytorialnego,
- zaangażowanie lokalnych instytucji i organizacji w przygotowanie i realizację działań wynikających ze strategii terytorialnych.

Realizacja tych zasad ma mieć wpływ na oddolny charakter wypracowanych strategii, które jednocześnie muszą wykazać spójność z ramami strategicznymi na poziomie regionalnym - strategią rozwoju województwa.

Tabela 2 Układ programów w perspektywie finansowej UE 2021-2027

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizańskiego” na lata 2024 – 2030, będzie spełniać przedstawione w UP wymagania oraz przewidywać wykorzystanie instrumentu ZIT, jako jednego ze źródeł finansowania realizacji działań zaplanowanych w tym dokumencie.

Poziom regionalny

Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030

W Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 przyjęto model rozwoju stymulowany strategicznymi wyborami jako: zrównoważony, integrujący zasoby i potencjały, ukierunkowany na wysoką jakość życia. Aby realizować kierunki założone w Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030, zastosowano wymiar terytorialny poprzez skoncentrowanie działań na wykorzystaniu potencjałów rozwojowych na określonym obszarze, tzw. obszarze strategicznej interwencji.

Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 zakłada m.in.: następujące kierunki interwencji:

- rozwój nauki i szkolnictwa wyższego,
- zwiększenie roli badań w stymulowaniu rozwoju gospodarki regionu,
- wzmocnienie i rozwój inteligentnych specjalizacji gospodarczych regionu,
- prowadzenie procesu przedsiębiorczego odkrywania (PPO) oraz identyfikowanie nowych, rozwojowych branż gospodarki,
- budowa „kultury innowacyjności” w gospodarce regionalnej,
- wspieranie innowacyjności w gospodarce,
- transformacja przemysłowa (przemysł 4.0),

- umiędzynarodowienie gospodarki regionu,
- podnoszenie konkurencyjności rolnictwa w regionie,
- podnoszenie konkurencyjności gospodarki regionalnej w sektorze turystyki,
- gospodarka cyrkularna jako kierunek dalszego, zrównoważonego rozwoju gospodarki regionu,
- promowanie gospodarki cyrkularnej jako formy przeciwdziałania negatywnym aspektom antropogenizacji,
- poprawa jakości edukacji usług edukacyjnych,
- rozwój oferty edukacyjnej, jakości kształcenia i wspierania potrzeb rozwojowych i edukacyjnych dzieci i młodzieży z uwzględnieniem potrzeb regionalnego rynku pracy,
- rozwój nowoczesnej infrastruktury edukacyjnej,
- kształtowanie i promocja postaw związanych z uczeniem się przez całe życie oraz rozwój placówek kształcenia ustawicznego,
- rozwój edukacji nieformalnej,
- profesjonalizacja i optymalizacja liczby wykwalifikowanego personelu medycznego,
- specjalistyczna baza lecznicza,
- promocja zachowań prozdrowotnych,
- tworzenie warunków dla upowszechniania kultury, rozwijania form działalności kulturalnej i interpretacji dziedzictwa wraz ze zwiększeniem kompetencji kulturowych mieszkańców,
- wzmacnianie współpracy i partnerstwa na rzecz wykorzystania regionalnych zasobów dziedzictwa i kultury współczesnej jako potencjału rozwojowego,
- infrastruktura kultury i zwiększenie atrakcyjności dziedzictwa kulturowego,
- aktywizacja zawodowa i utrzymanie zatrudnienia,
- miejsca pracy dobrej jakości,
- poprawa zaangażowania społecznego i współpracy pomiędzy podmiotami publicznymi, prywatnymi, sektorem nauki i społeczeństwem obywatelskim poprzez skuteczne wykorzystanie różnych form partnerstwa i współpracy,
- wzmacnianie kapitału społecznego poprzez rozwijanie zaufania pomiędzy instytucjami publicznymi a organizacjami społeczeństwa obywatelskiego,
- działania zmierzające do zmniejszenia poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego w województwie,
- aktywizacja społeczna,
- rozwój sektora ekonomii społecznej i solidarnej jako element polityki społecznej województwa,
- zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw społecznych w regionie,
- wspieranie rodzin i system pieczy zastępczej,
- regionalna Polityka Imigracyjna,
- zapewnienie korzystnych warunków rozwoju sportu,
- promocja aktywnego stylu życia,
- rozwój infrastruktury energetycznej,
- racjonalne wykorzystanie energii,
- wsparcie energetyki opartej na OZE,
- rozwój infrastruktury transportowej w celu zwiększenia dostępności zewnętrznej regionu,
- rozwój portu lotniczego Rzeszów-Jasionka oraz wyspecjalizowanych lotnisk lokalnych,

- rozwój systemu transportowego województwa w celu zwiększenia dostępności wewnętrznej regionu,
- rozwój transportu publicznego,
- rozbudowa infrastruktury sieci informacyjno-komunikacyjnej ze szczególnym uwzględnieniem obszarów o trudnej dostępności,
- zapewnienie dostępu do sieci informacyjno-komunikacyjnej,
- rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności gospodarczej,
- rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu turystyki,
- przeciwdziałanie, minimalizowanie i usuwanie skutków powodzi,
- przeciwdziałanie, minimalizowanie i usuwanie skutków osuwisk,
- przeciwdziałanie, minimalizowanie i usuwanie skutków ekstremalnych zjawisk atmosferycznych – huragany, susze, grad, ulewne deszcze oraz pożary,
- zapewnienie dobrego stanu środowiska w zakresie czystości powietrza i hałasu,
- zapewnienie właściwej gospodarki wodno-ściekowej,
- zapewnienie właściwej gospodarki odpadami,
- zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego województwa,
- poprawa świadomości ekologicznej społeczeństwa,
- rozwój digitalizacji i zwiększenie dostępności zasobów publicznych on-line,
- zwiększenie zastosowania i wykorzystania technologii cyfrowych,
- poprawa ładu przestrzennego i jakości zarządzania przestrzenią,
- aktywizacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych,
- lokalne działania aktywizujące społeczność regionu,
- wsparcie dla podmiotów zapewniających bezpieczeństwo,
- integracja systemów zarządzania i wymiany informacji,
- współpraca na rzecz rozwoju województwa,
- implementacja rozwiązań organizacyjnych sprzyjających partycypacji społecznej w partnerstwach dla rozwoju,
- wzmacnianie współpracy ponadregionalnej,
- wzmacnianie pozycji międzynarodowej regionu poprzez rozwój współpracy.

Plan Strategiczny Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizańskiego” na lata 2024 – 2030.

Planowanie strategiczne opiera się na zrealizowanych działaniach diagnostycznych. Pozostaje w ścisłym związku z funkcją decyzyjną procesu zarządzania. Proces realizacji Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizańskiego” na lata 2024 – 2030 został podzielony na cztery poziomy. Wszystkie zostały sformułowane na podstawie przeprowadzonego procesu diagnostycznego, którego wyniki zidentyfikowały najważniejsze potrzeby i problemy **Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizańskiego” na lata 2024 – 2030** oraz jej potencjały i szanse rozwojowe. W pierwszym

kroku, na podstawie syntezy diagnozy oraz analizy SWOT sformułowano wizję rozwoju, która jest jednocześnie celem głównym. Przedstawia ona obraz **Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030**, w wyniku realizacji postanowień niniejszego dokumentu. Wizja ma również przełożenie na kolejny poziom wdrożeniowy, czyli Cele Strategiczne, określone w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Cele Strategiczne mają charakter długofalowy i wskazują generalny kierunek postępowania w realizacji założonej Wizji Rozwoju. Natomiast uszczegóławiające je Priorytety Rozwojowe będą realizowane w średnim okresie i stanowią narzędzia i sposoby realizacji celów strategicznych. Ostatnim elementem programu strategicznego są kierunki działań, które służą realizacji założonych celów i są podstawą wdrażania strategii.

PLAN OPERACYJNY STRATEGII ROZWOJU PONADLOKALNEGO ORAZ KIERUNKI INTERWENCJI ROZWOJU

Plan operacyjny Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizkańskiego” na lata 2024 – 2030 oraz kierunki interwencji rozwoju Obszaru Funkcjonalnego.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030 jest dokumentem, w którym zdiagnozowano aktualną sytuację społeczno-gospodarczą gmin wchodzących w porozumienie. Przyjęto architekturę celów i kierunków działań opartą na metodologii wykorzystanej w Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030. Zwrócono uwagę zarówno na mocne strony, jak i obszary problemowe. W procesie tworzenia i realizacji strategii istotne jest również określenie misji i wizji. Są to dwa elementy strategii ukazujące najpilniejsze kierunki rozwoju.

Misja rozwoju stanowi nadrzędny cel rozwoju obszaru, któremu podporządkowane są priorytetowe obszary jej rozwoju. Ukazuje ogólny kierunek, w którym powinna rozwijać się społeczność lokalna, określa ona rolę władz samorządowych, oraz wskazuje na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Ponadto, władze samorządowe są realizatorem własnych projektów (leżących w zadaniach własnych oraz we współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego), zmierzających do rozwoju zarówno całego obszaru objętego Strategią Rozwoju Ponadlokalnego jak i gmin tworzących to porozumienie, upowszechniania jego walorów, ułatwiania współpracy partnerów lokalnych i wdrażania innowacyjnych rozwiązań. Misja to syntetyczny opis sposobu postępowania w celu realizacji wizji gmin partnerskich.

Z kolei wizja ukierunkowana jest prognostycznie, określa cel, do jakiego zmierzają gminy oraz wskazuje zasadniczy kierunek podejmowanych działań. Jest to obraz obszaru objętego strategią, który będzie efektem realizacji podejmowanej strategii. Ukazuje obszar gmin należących do obszaru objętego Strategią Rozwoju Ponadlokalnego w perspektywie strategicznej – do 2030 roku, zmieniony poprzez realizację przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez samorządy celów.

Uwzględniając przyjęte założenia misja Porozumienia „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” brzmi:

Porozumienie „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030, to wspólnota opierająca się na współpracy wszystkich lokalnych i ponad lokalnych partnerów społecznych, gospodarczych i instytucjonalnych na rzecz zrównoważonego rozwoju obszaru Porozumienia, zapewniająca wysoki poziom życia swoim mieszkańcom oraz oferująca bogatą ofertę kulturalną i turystyczną oraz wysoką jakość ogólnodostępnej przestrzeni publicznej przy wykorzystaniu swojego potencjału.

Z kolei wizja rozwoju Porozumienia „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030 to:

Obszar Porozumienia „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030, to miejsce przyjazne i atrakcyjne do życia o zróżnicowanej ofercie kulturalnej turystycznej i wysokiej jakości ogólnodostępnej przestrzeni publicznej, przyciągającej turystów i przyjazny mieszkańcom, a także obszar o zrównoważonym rozwoju gospodarczym, sprzyjający rozwojowi przedsiębiorczości oraz posiadający dobry poziom infrastruktury technicznej i społecznej.

Najważniejszą wartością dla rozwoju Obszaru gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizańskiego” na lata 2024 – 2030, są mieszkańcy i związany z nimi rozwój. Cel ten będzie osiągnięty poprzez zapewnienie im godnych warunków bytowych, rozwój społeczeństwa oraz poczucie stabilizacji w przyszłości. Obszar Porozumienia będzie miejscem przyjaznym i bezpiecznym dla wszystkich grup społecznych. Ważnym elementem rozwoju jest również środowisko przyrodnicze. Z tego względu współpraca między gminami będzie dążyć do poprawy stanu środowiska oraz wdrażać działania wspierające rozwój gospodarczy oparty na wewnętrznym potencjale.

Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu gmin tworzących obszar objęty Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizańskiego” na lata 2024 – 2030, jego sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także dążąc do osiągnięcia stanu opisanego w wizji rozwoju określono 4 cele strategiczne, którymi są:

Tabela 3 Cele Strategiczne

Cel strategiczny 1	Nowoczesna gospodarka i edukacja.
Cel strategiczny 2	Efektywne zarządzanie rozwojem gminy.
Cel strategiczny 3	Wysoka jakość życia mieszkańców.
Cel strategiczny 4	Dziedzictwo kulturowe, kultura i turystyka

Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację celów operacyjnych, które zaprezentowano w tabeli poniżej.

Tabela 4 Cele Operacyjne

CELE STRATEGICZNE			
CEL STRATEGICZNY 1 Nowoczesna gospodarka i edukacja	CEL STRATEGICZNY 2 Efektywne zarządzanie rozwojem gminy	CEL STRATEGICZNY 3 Wysoka jakość życia mieszkańców	CEL STRATEGICZNY 4 Dziedzictwo kulturowe, kultura i turystyka
CELE OPERACYJNE			
Cel operacyjny 1.1 Rozwój potencjału edukacyjnego dzieci, młodzieży i osób dorosłych z gmin z obszaru Gmin objętych Porozumieniem	Cel operacyjny 2.1 Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą	Cel operacyjny 3.1 Rozwój infrastruktury technicznej i komunalnej, w tym poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej oraz wykorzystanie zielonej energii	Cel operacyjny 4.1 Zachowanie dziedzictwa kulturowego
Cel operacyjny 1.2 Rozwój potencjału gospodarczego gmin z	Cel operacyjny 2.2 Promowanie przyjaznych środowisku rozwiązań w procesie produkcji	Cel operacyjny 3.2 Zwiększenie wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej	Cel operacyjny 4.2 Rozwój turystyki

obszaru Gmin objętych Porozumieniem	rolnej, w tym rozwój rolnictwa ekologicznego		
	Cel operacyjny 2.3 Ochrona przyrody oraz wykorzystanie środowiska naturalnego dla rozwoju obszaru Gmin objętych Porozumieniem	Cel operacyjny 3.3 Rozwój i poprawa jakości infrastruktury przestrzeni publicznej szeroko dostępnej dla mieszkańców oraz turystów	Cel operacyjny 4.3 Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjnej
		Cel operacyjny 3.4 Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu i bezpieczeństwu zdrowotnemu mieszkańców.	Cel operacyjny 4.4 Wzmocnienie promocji i zwiększenie popytu na turystykę, kulturę i rekreację
OSI I	OSI II	OSI III	OSI IV

Cele strategiczne Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizańskiego” na lata 2024 – 2030, odwzorowują obszary rozwojowe w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej i turystycznej, które są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Podstawą do podejmowania działań w sferze gospodarczej i społecznej powinno być racjonalne gospodarowanie przestrzenią, ochrona ładu przestrzennego oraz rozwój rolnictwa ekologicznego. Z kolei zadania realizowane w zakresie infrastruktury technicznej będą podstawą do realizacji zadań w sferze gospodarczej, rozwoju usług społecznych, a także pozytywnie wpłyną na poprawę jakości środowiska przyrodniczego. Cele osiągnięte w ramach sfery społecznej i gospodarczej wpłyną również na poprawę jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni.

CEL STRATEGICZNY 1

Nowoczesna gospodarka i edukacja

Cel operacyjny 1.1. Rozwój potencjału edukacyjnego dzieci, młodzieży i osób dorosłych z gmin z obszaru objętego Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizańskiego” na lata 2024 – 2030.

Cel operacyjny 1.2. Rozwój potencjału gospodarczego gmin z obszaru objętego Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizańskiego” na lata 2024 – 2030.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego szczególnie nacisk kładzie na rozwój edukacji, rozumianej jako oferta publiczna dla wszystkich mieszkańców obszaru – bez względu na wiek, status społeczny, zawodowy itp.

Głównym wyzwaniem w tej sferze jest zapewnienie wysokiej jakości i nowoczesnej, odpowiadającej na zmiany zachodzące w otoczeniu, oferty edukacyjnej. Jakość edukacji uzależniona jest w głównej mierze od zdolności i kreacji wykształconej i wyspecjalizowanej kadry nauczycielskiej, którą pobliskie większe ośrodki miejskie, „podbierają”.

Osiągnięcie wysokiego poziomu edukacji uzależnione jest od uwzględnienia w systemie edukacji na poziomie gminy, szerszego kontekstu tj. kolejnych szczebli (etapów) kształcenia (przedszkole – szkoła podstawowa – szkoła ponadpodstawowa) oraz powiązania systemu edukacji z innymi systemami życia publicznego, w tym szczególnie ze sferą gospodarki. Stąd ważne jest podejmowanie działań zmierzających do stwarzania równych szans w dostępie do systemu edukacji, kształtowania postaw aktywnych, pozwalających rozumieć współczesny świat, rozwijania kompetencji oraz zacieśniania współpracy ze sferą biznesu.

Podejmowane działania mają równolegle rozwijać i unowocześniać bazę lokalową i narzędziową oraz rozwijać działalność merytoryczną sfery edukacji, by przyczynić się do efektywnego przejścia z systemu edukacji do zatrudnienia.

Diagnoza sfery gospodarczej gmin z obszaru objętego Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Powiatu Nizkańskiego, Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin” na lata 2024 – 2030 wykazała, że na terenie tych jednostek samorządu dominują mikro i małe przedsiębiorstwa, świadczące usługi w zakresie budownictwa, handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle, przetwórstwa przemysłowego, transportu i gospodarki magazynowej, pozostałej działalności usługowej oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby. Nie ma natomiast dużych przedsiębiorstw. Dlatego zasadne jest skoncentrowanie działań samorządów do grupy MMSP tak, aby mogły rozwijać się mikro i małe przedsiębiorstwa, które z czasem będą mogły również rozwinąć się w średnie przedsiębiorstwa. Z racji charakteru gmin wiejskich duże znaczenie mogą mieć gospodarstwa rolne. Przyjęto, zatem, że należy wspierać działalność innowacyjnych średnich i dużych gospodarstw rolnych, które wykazują się najlepszymi wynikami ekonomicznymi, które dysponują dużym potencjałem rozwojowym, jak również tworzą miejsca pracy dla lokalnej społeczności.

Nie na wszystkie czynniki rozwoju przedsiębiorstw władze gmin mają bezpośredni wpływ. Jednakże odpowiednio prowadzona polityka gospodarcza, uwzględniająca system zachęt i ulg, skorelowana z zacieśnianiem współpracy z różnymi podmiotami specjalizującymi się w rozwoju gospodarczym, przyczynia się do intensyfikacji czynników rozwoju i wzrostu konkurencyjności gmin. W ramach niniejszego działania konieczne jest skoncentrowanie wysiłków na rozwoju takich instrumentów, które w większym stopniu oddziaływać będą na wykorzystanie lokalnych zasobów, tj. lokalnej przedsiębiorczości. W tym zakresie mowa jest też o wykorzystaniu lokalnych potencjałów, związanych z położeniem i ze specyfiką gmin, w tym również potencjałów geograficznych i turystycznych, które wyróżniają gminy z obszaru objętego Strategią Rozwoju i mogą stać się atrakcyjnym obszarem dla potencjalnych odbiorców.

Przyjazna i profesjonalnie przygotowana dla przedsiębiorców i inwestorów lokalnych i zewnętrznych administracja Urzędów Gmin, wsparta przemyślaną i dobrze przeprowadzoną wspólną promocją gospodarczą gmin z innymi samorządami, powinna wpłynąć na tworzenie

znakomitych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości na obszarze obszaru gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizkańskiego” na lata 2024 – 2030.

Tabela 5 Cel Strategiczny nr 1

CEL STRATEGICZNY 1 Nowoczesna gospodarka i edukacja						
Cel operacyjny	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ	Wartość bazowa	Źródło danych	Oczekiwany trend
Cel operacyjny 1.1. Rozwój potencjału edukacyjnego dzieci, młodzieży i osób dorosłych z gmin z obszaru Porozumienia	- Modernizacja gminnej bazy oświatowej. - Modernizacja boisk przyszkolnych i sal gimnastycznych - Upowszechnienie stosowania pracy metodą eksperymentów poprzez doposażenie sal lekcyjnych i laboratoriów w pomoce naukowe i dydaktyczne - Cyfryzacja procesów edukacji poprzez większe wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych - Rozszerzenie oferty edukacyjnej uwzględniającej kształcenie kompetencji kluczowych, rozwój kreatywności i umiejętności pracy zespołowej - Kształcenie postaw przedsiębiorczych wśród dzieci i młodzieży – współpraca szkół z terenu gminy z lokalnym biznesem, jak również rozwój szkolnych ośrodków kariery - Kształtowanie promocja postaw związanych z uczeniem się przez	- poprawa jakości kształcenia w gminnych placówkach edukacyjnych, - ograniczenie problemów w nauce dotyczących uczniów gminnych placówek edukacyjnych, - poprawa atrakcyjności oferty edukacyjnej na obszarze Pogórza, - wzrost liczby uczniów w gminnych placówkach edukacyjnych, - stworzenie możliwości przekwalifikowania się dla osób mających trudności ze znalezieniem zatrudnienia, - wzrost kwalifikacji zawodowych mieszkańców,	Liczba projektów edukacyjnych na rzecz rozwoju kompetencji kluczowych (szt.)	0	Źródła własne	
			Liczba inwestycji w zakresie modernizacji i rozwoju bazy oświatowej (szt.)	0	Źródła własne	
			Liczba środków trwałych związanych z doposażeniem obiektów edukacyjnych (szt.)	0	Źródła własne	
			Liczba projektów w zakresie realizacji idei Long life learning (uczenie się przez całe życie (szt.)	0	Źródła własne	

	całe życie, korzystaniem z kształcenia ustawicznego, podnoszenia i zmiany kwalifikacji zawodowych.					
Cel operacyjny 1.2. Rozwój potencjału gospodarczego gmin z obszaru Porozumienia	- Organizacja systemu wsparcia rozwoju przedsiębiorstw i zakładania nowych podmiotów gospodarczych oraz dla rolników - zachęcenie inwestorów do tworzenia zakładów pracy na terenie gmin - Pozyskiwanie oraz przygotowywanie terenów pod inwestycje, w tym ich uzbrojenie. - Promocja potencjału gospodarczego Gmin wchodzących w skład Porozumienia „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” wobec firm świadczących usługi turystyczne - Wprowadzenie ulg i zachęt dla przedsiębiorców i osób planujących rozpocząć własną działalność gospodarczą oraz stworzenie systemu informacyjno – doradczego	- wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy - wzrost liczby podmiotów gospodarczych na terenie gmin, - rozwój infrastruktury umożliwiającej prowadzenie działalności gospodarczej, - spadek liczby osób bezrobotnych na terenie gmin, - wzrost atrakcyjności inwestycyjnej, - zwiększenie konkurencyjności gospodarki w regionie, - aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców - zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej, - pobudzenie rozwoju przedsiębiorczości,	liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej (szt.)	1 256	GUS/BDL	
			Liczba przedsiębiorców korzystających z oferowanych form wsparcia (szt.)	0	Źródła własne	
			Liczba rolników korzystających z oferowanych form wsparcia (szt.)	0	Źródła własne	
			Powierzchnia terenów przygotowanych przez inwestycje (w ha)	0	Źródła własne	

	Likwidacja barier w obsłudze przedsiębiorców poprzez cyfryzację obsługi klienta w Urzędach gmin objętych Strategią	ograniczenie poziomu bezrobocia,				
--	--	--	--	--	--	--

- tendencja rosnąca

- tendencja malejąca

- bez zmian

CEL STRATEGICZNY 2

Efektywne zarządzanie rozwojem gminy

Cel operacyjny 2.1. Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą.

Cel operacyjny 2.2. Promowanie przyjaznych środowisku rozwiązań w procesie produkcji rolnej, w tym rozwój rolnictwa ekologicznego.

Cel operacyjny 2.3 Ochrona przyrody oraz wykorzystanie środowiska naturalnego dla rozwoju obszaru objętego Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030.

Administracja samorządowa w Polsce jest postrzegana przez lokalną społeczność w Polsce jako nieefektywna, zacofana i oferująca niski standard usług (długie oczekiwania na wydanie decyzji, konieczność przedstawiania zaświadczeń, brak możliwości załatwiania spraw on-line).

Zadania i przedsięwzięcia w ramach celu operacyjnego 2.1 Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą stanowią odpowiedź na rosnące oczekiwania klientów względem organów administracji publicznej. W swojej treści nawiązują w szczególności do zapisów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku) – przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 14 lutego 2017 rok oraz dokumentem pn. „System zarządzania rozwojem Polski”, przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 29 października 2018 roku, jak również zintegrowanej Strategii „Sprawne i Nowoczesne Państwo 2030 roku” (SNP), która ma doprowadzić do zwiększenia skuteczności i efektywności państwa otwartego na współpracę z obywatelami.

Przewidywane instrumenty realizacji polityki rozwoju w latach 2021-2027 warunkują konieczność zacieśnienia współpracy, skoordynowania działań podejmowanych przez samorządy, oraz podmioty prywatne i organizacje pozarządowe, w zakresie realizacji usług publicznych na rzecz mieszkańców, co pozwoli na podniesienie spójności i konkurencyjności regionów. Dotyczy to również gmin z obszaru objętego Strategią Rozwoju Ponadlokalnego.

Zgodnie z powyższym, w Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030 zaplanowano kierunki związane z poprawą funkcjonowania administracji w zakresie podniesienia sprawności działania Urzędów, doskonalenia kwalifikacji pracowników, e-administracji oraz budowy i promocji marki gminy.

Wielofunkcyjny rozwój terenów wiejskich polega na dywersyfikacji gospodarki wiejskiej, czyli zmianie pojmowania i traktowania terenów wiejskich, jako obszarów monofunkcyjnych, na których dominuje rolnictwo i produkcja rolnicza. Terenom tym nadawane są nowe funkcje, celem redukcji panującego tam bezrobocia oraz podniesienia estetyki i atrakcyjności społeczno-ekonomicznej, – jako miejsca do życia i pracy. Priorytetem jest poprawa sytuacji bytowej mieszkańców, dzięki rozwijaniu wielofunkcyjnych form aktywności społecznej, kulturalnej i gospodarczej (w szczególności pozarolniczej). Zgodnie z założeniami wielofunkcyjności, gospodarka obszarów wiejskich winna w znacznym stopniu opierać się na inicjatywie przedsiębiorcy wiejskiego. Wielofunkcyjny rozwój wsi uwarunkowany jest również rozwojem

odpowiedniej infrastruktury, odpowiadającej na zdiagnozowane zapotrzebowanie i uwzględniającej potrzeby lokalne, jak również wykreowaniem szerokiej oferty wspierająco-doradczej dla mieszkańców (w zakresie profesjonalizacji produkcji rolniczej oraz aktywności okołoi-pozarolniczej). Rozwój gospodarczy małych i średnich miast oraz terenów wiejskich stanowi jedno z najważniejszych założeń Strategią rozwoju województwa – Podkarpackie 2030. Uwzględniając wytyczne, płynące z dokumentów nadrzędnych, a także wyniki diagnozy społeczno-gospodarczej i przeprowadzonej analizy strategicznej SWOT, wielofunkcyjny rozwój terenów wiejskich uznano za priorytet rozwojowy w perspektywie 2030 roku.

Idea zrównoważonego rozwoju oznaczającego rozwój społeczno-gospodarczy w harmonii, zgodzie i przy poszanowaniu uwarunkowań środowiskowych, pozwalającego zachować zasoby przyświecała autorom i uczestnikom procesu tworzenia Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Powiatu Niżańskiego, Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin” na lata 2024 – 2030.

W ramach niniejszego celu zaplanowano również racjonalizację zużycia energii, surowców i minerałów oraz wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych. Ochrona przyrody realizowana będzie także poprzez wyznaczenie i wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego wytycznych z map zagrożeń i ryzyk przyrodniczych, oraz określenie zasad właściwego gospodarowania terenami zagrożonymi przez zjawiska wynikające ze zmian klimatycznych, np. powodzią czy suszą hydrologiczną. Podstawę polityki ochrony środowiska naturalnego i dziedzictwa przyrodniczego obszaru, stanowić będzie jednak nade wszystko aktywna edukacja obywatelska w zakresie ekologii, jak również w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania zmianom klimatycznym. Działania kierowane do dzieci i młodzieży odbywać się będą zarówno w ramach normalnego procesu edukacji od szkoły podstawowej, jak również w ramach zajęć poza normalnymi godzinami nauki. Działania takie będą się odbywać również dla osób dorosłych.

Promocja postaw proekologicznych, uwzględniających potrzebę łagodzenia redukcji emisji CO₂ i innych szkodliwych substancji, oraz zmiana dotychczasowych przyzwyczajeń osób dorosłych realizowana będzie poprzez szeroki wachlarz działań, jak np. akcje marketingowe w mediach, konkursy i kampanie społeczne i szereg innych oraz poprzez działania inwestycyjne.

Tabela 6 Cel Strategiczny nr 2

CEL STRATEGICZNY 2 Efektywne zarządzanie rozwojem gminy						
Cel operacyjny	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ	Wartość bazowa	Źródło danych	Oczekiwany trend
Cel operacyjny 2.1. Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą	- Wdrożenie idei e-government w administracji samorządowej Gmin obszary Porozumienia Gmin (cyfryzacja obsługi klienta), - Wysoka sprawność administracyjna, m.in. poprzez system szkoleń pracowników i wdrażanie nowoczesnych instrumentów zarządzania publicznego, a także rozwój usług elektronicznych - Wdrożenie nowoczesnych metod zarządzania administracją (np. metoda CAF – Wspólna Metoda Samooceny albo inny system zarządzania, jakością. - Wdrożenie systemu zarządzania satysfakcją klienta zewnętrznego i wewnętrznego – zmiana podejścia w obsłudze klienta - Promowanie systemu wartości etycznych wśród pracowników samorządowych, przejrzystość pracy urzędu (w załatwianiu	- Wzrost kompetencji pracowników gminnych - Podniesienie jakości usług publicznych, - Rozwój kompetencji planistycznych, - Podniesienie jakości usług publicznych, - Poprawa dostępności do danych przestrzennych,	Liczba projektów z zakresu e-administracji (szt.)	0	Źródła własne	
			Liczba uruchomionych e-usług (szt.)	0	Źródła własne	
			Liczba szkoleń (szt.)	0	Źródła własne	
			Liczba wdrożonych systemów zarządzania, jakością pracy administracji samorządowej (szt.)	0	Źródła własne	
			Odsetek klientów zadowolonych z usług Urzędów Gminy i Urzędu Miasta (w %)	0	Źródła własne	

	spraw i w dostępie do informacji publicznej).					
Cel operacyjny 2.2. Promowanie przyjaznych środowisku rozwiązań w procesie produkcji rolnej, w tym rozwój rolnictwa ekologicznego	- Rozwój systemu doradztwa i wsparcia pośredniego dla przedsiębiorczości opartej na rolnictwie i turystyce wiejskiej i przyrodniczej - Wsparcie marketingu wysokiej, jakości produktów żywności regionalnej - Wspieranie rozwoju działalności pozarolniczej na terenach wiejskich	- zwiększenie efektywności i dochodowości rolnictwa, - zniwelowanie barier ograniczających rozwój rolnictwa, - unowocześnienie gospodarstw rolnych, - rozwój rolnictwa ekologicznego, - aktywizacja producentów rolnych, - rozwój współpracy podmiotów związanych z rolnictwem.	Liczba rolników, którzy skorzystali z oferty szkoleniowo-doradczej w zakresie kształcenia nowych kwalifikacji w zawodach nierolniczych (os.)	0	Źródła własne	
			Liczba ekologicznych gospodarstw rolnych (szt.)	0	Źródła własne	
Cel operacyjny 2.3 Ochrona przyrody oraz wykorzystanie środowiska naturalnego dla rozwoju obszaru Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i	- Tworzenie warunków do racjonalnego wykorzystania surowców energetycznych i realizacja inwestycji związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii np. farmy fotowoltaiczne, instalacje prosumenckie, geotermia - Termomodernizacja budynków mieszkalnych, w tym również	- ograniczenie występowania negatywnych skutków dla środowiska naturalnego, - efektywniejsze zarządzanie energią.	Liczba kampanii społecznych dot. kształtowania i promocji postaw proekologicznych oraz konieczności realizacji działań adaptacyjnych i łagodzących zmiany klimatyczne oraz im przeciwdziałania, redukcji emisji CO2 i innych szkodliwych substancji (szt.)	0	Źródła własne	

Miasta Gminy Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030	zastosowanie odnawialnych źródeł energii. • Poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez wyeliminowanie pokryw dachowych i innych odpadów zawierających azbest • Wzrost ekologicznej świadomości mieszkańców poprzez kampanie edukacyjne i promocję postaw proekologicznych oraz uświadamiających potrzebę działań adaptacyjnych i łagodzących zmiany klimatyczne oraz im przeciwdziałania, redukcji emisji CO2 i innych szkodliwych substancji • Właściwe zagospodarowanie terenów zagrożonych powodzią i suszą hydrologiczną (udrożnienie i rozbudowa rowów melioracyjnych, wykonanie regulacji potoków i cieków wodnych, przeciwdziałanie suszy, urządzenie i utrzymywanie terenów zieleni, zadrzewień i zakrzewień oraz parków, Nasadzenia szaty roślinnej. oraz		Liczba instalacji OZE w domach mieszkańców i firmach (szt.)	0	Źródła własne	
			Liczba gospodarstw, z których usunięto azbest (szt.)	0	Źródła własne	
			Liczba gospodarstw i podmiotów, w których zrealizowano działania z zakresu poprawy efektywności energetycznej (w tym termomodernizacyjnych obiektów) (szt.)	0	Źródła własne	
			Liczba zrealizowanych działań przeciwdziałających i łagodzących zmiany klimatyczne (szt.)	0	Źródła własne	

	inne działania zapobiegające i łagodzące zmiany klimatyczne) • Utworzenie stacji ładowania samochodów elektrycznych					
--	---	--	--	--	--	--

- tendencja rosnąca

- tendencja malejąca

- bez zmian

CEL STRATEGICZNY 3

Wysoka jakość życia mieszkańców

Cel operacyjny 3.1 Rozwój infrastruktury technicznej i komunalnej, w tym poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej oraz wykorzystanie zielonej energii

Cel operacyjny 3.2 Zwiększenie wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej

Cel operacyjny 3.3 Rozwój i poprawa jakości infrastruktury przestrzeni publicznej szeroko dostępnej dla mieszkańców oraz turystów

Cel operacyjny 3.4 Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu i bezpieczeństwu zdrowotnemu mieszkańców.

Infrastruktura techniczna – systemy, urządzenia, sieci przesyłowe i związane z nimi obiekty, ma duże znaczenie dla mieszkańców, turystów oraz potencjalnych inwestorów. Bez zapewnienia dostępu do sieci komunalnych oraz mediów, nie ma możliwości stworzenia optymalnego miejsca do życia, jak również odpowiednich warunków dla rozwoju gospodarczego i przedsiębiorczości, tworzących miejsca pracy. Rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej, teletechnicznej, oświetleniowej, energetycznej oraz zapewnienie ich niezawodności powoduje poczucie komfortu i bezpieczeństwa mieszkańców, a także przedsiębiorców prowadzących działalność na terenie gminy.

Jednym z najważniejszych problemów, z którymi muszą się zmierzyć samorządy gmin w perspektywie, jest konieczność zagwarantowania dostępu do bieżącej wody oraz bezpieczeństwa sanitarnego. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej oraz budowa przydomowych oczyszczalni jest potrzebą wynikającą z podnoszenia standardów infrastrukturalnych na terenie gminy (komfort i jakość życia, pracy oraz wypoczynku), oraz zabezpieczania potrzeb w kontekście rozwoju nowych terenów mieszkaniowych, rekreacyjnych i inwestycyjnych. Ponadto, programy wspierające wymianę źródeł grzewczych na nowoczesne i ekologiczne, przyczyniają się również do ochrony jakości powietrza, ograniczając niską emisję. Tak samo konieczne są działania realizowane bezpośrednio przez Gminy, dotyczące kompleksowej termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej, pozwalającej poprawić efektywność energetyczną obiektów stanowiących zasób komunalny. Dla zwiększenia bezpieczeństwa uczestników ruchu, zaplanowano przebudowę i rozwój, zarówno ciągów pieszych i jezdnych, jak również systemu oświetlenia ulicznego na terenie gmin, w tym przy wykorzystaniu nowych technologii, dzięki którym oświetlenie będzie mniej energochłonne i bardziej oszczędne.

Warto dodać, że istniejąca infrastruktura wodna i kanalizacyjna ulega ciągłej amortyzacji. W związku z tym konieczne jest podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie jej degradacji, poprzez ponoszenie niezbędnych nakładów odtworzeniowych. Dlatego przy kierunkach interwencji założono nie tylko rozwój sieci, ale także poprawę już istniejącej.

Dostępność komunikacyjna gminy decyduje o jej atrakcyjności inwestycyjnej oraz dodatnim saldzie migracji. Budowa wysokiej wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej pomiędzy gminami Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030, opierać się będzie m.in. na rozwoju sieci dróg

lokalnych oraz współdziałaniu z innymi zarządcami dróg w zakresie modernizacji i rozbudowy sieci dróg o znaczeniu ponadlokalnym.

Rozbudowa oraz konserwacja dróg są konieczne, aby spełniały one normy i przystawały do nowych warunków społeczno-gospodarczych, takich jak zwiększony ruch, a także stymulowały rozwój terenów mieszkaniowych, nowych zakładów pracy czy ośrodków turystyki i rekreacji (zapewnienie komfortu i dobrej, jakości dojazdu do posesji oraz zakładów pracy i miejsc wypoczynku).

Niezwykle potrzebne są również nowe inwestycje w zakresie tworzenia miejsc parkingowych w szczególności przy obiektach użyteczności publicznej i turystycznych, oraz budowy ciągów pieszych i tras rowerowych o charakterze komunikacyjnym i turystycznym. W szczególności ścieżki rowerowe jako alternatywne korytarze transportowe, jak również rozwiązania typu park&ride mają istotne znaczenie dla rozwoju komunikacji w kontekście konieczności redukcji emisji CO₂ i przejścia na gospodarkę niskoemisyjną.

Ważne również są nakłady na budownictwo mieszkaniowe a także zwiększenie i modernizacja gminnego zasobu mieszkaniowego, aby zapobiec migracji młodych ludzi do miast.

Jednym z priorytetów pozostaje organizacja nowoczesnego, sprawnego i przyjaznego pasażerom transportu zbiorowego, w szczególności w zakresie organizacji połączeń komunikacyjnych z poszczególnych miejscowości na terenie gmin jak i również pomiędzy gminami objętymi Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030, by ułatwić załatwienie spraw urzędowych i dostęp do usług zdrowotnych.

Kluczowe będą działania ukierunkowane na tworzenie i rozwój infrastruktury spędzania wolnego czasu, sprzyjającego integracji mieszkańców oraz zwiększających możliwość ich wypoczynku i aktywności, obejmującej przede wszystkim system przyjaznych i ogólnodostępnych przestrzeni publicznej – tj. skwerów, placów i bulwarów, dostępnych dla osób ze szczególnymi potrzebami, które wpisywać się będą w fizyczną odnowę i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych. Obecnie poziom zagospodarowania przestrzeni publicznej na terenie OF jest na niezadowalającym poziomie, wobec tego podjęcie działań w zakresie jej odpowiedniego zagospodarowania jest istotnym kierunkiem działania w celu podniesienia jakości życia mieszkańców.

Zapewnienie wysokiego poczucia bezpieczeństwa publicznego wymaga szerokiej i kompleksowej współpracy wszystkich służb publicznych i odbywać się powinno na różnych płaszczyznach życia mieszkańców. Jednym z instrumentów wpierających utrzymania porządku i ładu publicznego będzie rozwój systemów bezpieczeństwa. Celem zmniejszenia prawdopodobieństwa występowania niepożądanych sytuacji, zniechęcenia przed atakami wandalizmu i przestępstwami, monitoringiem wizyjnym objęte zostaną strategiczne miejsca na terenie gmin obszaru objętego Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030, w tym budynki użyteczności publicznej i kulturalno-oświatowe. Monitoring, a w konsekwencji szybsze reagowanie służb bezpieczeństwa i większa wykrywalność sprawców, wzmocni poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gmin.

Ponadto, zaplanowano działania wspierające Ochotnicze Straże Pożarne – w zakresie modernizacji remiz oraz wyposażenia w nowoczesny, spełniający wszelkie wymagania i normy

sprzęt ratowniczy, co przysłuży się, jakości i szybkości interwencji straży, zarówno w przypadku pożarów, jak i powodzi oraz innych zdarzeń.

Priorytet stanowi również poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym – m.in. poprzez edukację zwiększającą bezpieczeństwo i program bezpieczeństwa na drogach przebiegających przez Gminy, szczególnie w miejscach najbardziej niebezpiecznych.

Powyższe przedsięwzięcia pomogą kreować wizerunek obszaru objętego Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030, jako miejsca bezpiecznego oraz przyjaznego do życia i pracy.

Głównym zadaniem działań w ramach rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu i bezpieczeństwu zdrowotnemu mieszkańców obszaru objętego Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030, będzie odpowiednia polityka zdrowotna.

Polityka w zakresie zdrowia, realizowana będzie poprzez zapewnienie wszystkim mieszkańcom dostępu do opieki medycznej o wysokim standardzie usług – doskonalenie bazy infrastrukturalnej, wyposażenia oraz standardu obsługi w placówkach zdrowia, organizowanie i wspieranie akcji oraz programów profilaktycznych, badań i konsultacji medycznych dla mieszkańców gmin, jak również poprzez kształtowanie, promocję właściwych postaw i aktywną edukację na rzecz zdrowego stylu życia.

Osoby wykluczone społecznie bądź zagrożone wykluczeniem, wymagają najczęściej kompleksowego wsparcia, by zwiększyć ich szanse na rynku pracy. Konieczne w tym względzie jest projektowanie wsparcia ukierunkowanego przede wszystkim na rozwój umiejętności funkcjonowania w społeczeństwie i samodzielności. Dla prawidłowej realizacji powyższych zamierzeń, niezbędne jest rozwijanie form aktywnej integracji i poprawa skuteczności funkcjonowania instytucji pomocy społecznej w gminach.

Strategia Rozwoju postępowania w obszarze bezpieczeństwa społecznego opierać się będzie natomiast na aktywnej, racjonalnej, adekwatnej do potrzeb i nowoczesnej polityce społecznej. Realizowane działania służyć będą przeciwdziałaniu wykluczeniu oraz wyłączeniu społecznemu różnych grup zmarginalizowanych bądź zagrożonych marginalizacją, wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie rodzin, dzieci i młodzieży.

W dłuższej perspektywie, takie działanie winno doprowadzić do ekonomicznego usamodzielnienia mieszkańców, a tym samym zmniejszenia obciążeń budżetu Gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030, z tytułu transferów socjalnych. Zapobieganie występowaniu oraz niwelowanie przejawów wykluczenia dotyczyć będzie także osób niepełnosprawnych i starszych (zbudowanie oferty specjalistycznych usług adresowanych dla grupy seniorów, w tym rozwój różnych form wsparcia). By sprostać nowym wyzwaniom konieczne będzie wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań w celu identyfikacji i łagodzenia problemów społecznych na terenie gmin, np. wykorzystywanie mechanizmów ekonomii społecznej.

Tabela 7 Cel Strategiczny nr 3

CEL STRATEGICZNY 3 Wysoka jakość życia mieszkańców						
Cel operacyjny	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ	Wartość bazowa	Źródła danych	Oczekiwany trend
Cel operacyjny 3.1 Rozwój infrastruktury technicznej i komunalnej, w tym poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej oraz wykorzystanie zielonej energii	- Rozwój i poprawa infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej, w tym: - Budowa kanalizacji i sieci wodociągowej oraz modernizacja sieci istniejących. - Modernizacja oczyszczalni ścieków i przepompowni ścieków położonych na terenie Gmin Obszaru. - Stały monitoring urządzeń wodno – kanalizacyjnych. - Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, w tym również zastosowanie odnawialnych źródeł energii. - Zwiększenie stosowania Odnawialnych Źródeł Energii na terenie Obszaru - Rozwój społeczeństwa informacyjnego poprzez poprawę dostępu do Internetu szerokopasmowego, likwidację białych plam i zjawiska wykluczenia cyfrowego e-Inclusion, w	- rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz polepszenie jakości sieci już istniejącej, - polepszenie jakości środowiska wodnego dzięki zmniejszeniu niekontrolowanego odpływu ścieków, - rozwój sieci gazowej, - zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,	Korzystający z sieci wodociągowej w stosunku do liczby ludności ogółem (w %)	95,6	GUS/BDL	
			Korzystający z sieci kanalizacyjnej w stosunku do liczby ludności ogółem (w %)	55,1	GUS/BDL	
			Korzystający z sieci gazowej w stosunku do liczby ludności ogółem (w %)	22,4	GUS/BDL	
			Liczba inwestycji publicznych i niepublicznych w zakresie OZE (szt.)	0	Źródła własne	

	- tym rozwój sieci światłowodowej w każdej miejscowości - Przebudowa i rozwój systemu oświetlenia ulicznego oraz budowa i modernizacja chodników. - Rozbudowa sieci gazowniczej w miejscowościach, w których będzie to możliwe - Niwelacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i starszych, w szczególności budynkach użyteczności publicznych - Inwestycje w budownictwo mieszkaniowe, by zapobiec migracji młodych mieszkańców do miast - Zwiększanie i modernizacja gminnego zasobu lokalowego		Liczba obiektów użyteczności publicznej o zwiększonej efektywności energetycznej (szt.)	0	Źródła własne	
			Liczba obiektów mieszkalnych o zwiększonej efektywności energetycznej (szt.)	0	Źródła własne	
			Wartość nakładów na budownictwo mieszkaniowe i modernizację zasobu mieszkaniowego (w zł)	0	Źródła własne	
Cel operacyjny 3.2 Zwiększenie wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej	- Rozwój i poprawa stanu gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej, w tym modernizacja istniejących dróg i budowa nowych. - Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej gmin obszaru poprzez współpracę z innymi zarządcami dróg - Współpraca w zakresie transportu zbiorowego na terenie gmin z obszary Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego	- zwiększenie wewnętrznej dostępności komunikacyjnej, - poprawa stanu siatki drogowej na obszarze gminy, - zmniejszenie ryzyka wystąpienia wypadków drogowych z udziałem pieszych,	Liczba miejsc parkingowych na terenie gmin (szt.)	0	Źródła własne	
			Wartość środków publicznych, przeznaczonych na rozwój i poprawę stanu gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na terenie gmin obszaru (w zł)	0	Źródła własne	

	Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizkańskiego” na lata 2024 – 2030, • Tworzenie nowych miejsc parkingowych. • Tworzenie nowych dróg rowerowych jako alternatywnych korytarzy transportowych oraz infrastruktury park & ride • Montaż koszy na śmieci, ławek w ogólnodostępnych miejscach tj. parki, alejki itp.	• integracja mieszkańców z różnych części Gmin dzięki usprawnieniu komunikacji, • zachęcenie mieszkańców do korzystania z transportu rowerowego, • zwiększenie ilości miejsc parkingowych na terenie gminy, • zmniejszenie emisji zanieczyszczeń i CO2 do atmosfery związanej z tzw. emisją liniową.	Wartość środków publicznych, przeznaczonych na rozwój sieci dróg rowerowych na terenie gmin (w zł)	0	Źródła własne	
			Powstanie innych rozwiązań komunikacyjnych na terenie Gmin (szt.)	0	Źródła własne	
Cel operacyjny 3.3 Rozwój i poprawa jakości infrastruktury przestrzeni publicznej szeroko dostępnej dla mieszkańców oraz turystów	• Zagospodarowanie ogólnodostępnych przestrzeni publicznych sprzyjających integracji mieszkańców lub zwiększających możliwość ich wypoczynku i aktywności • Monitoring strategicznych miejsc na terenie gmin obszaru. • Wspieranie Ochotniczych Straży Pożarnych w zakresie wyposażenia poszczególnych jednostek w nowoczesny i wydajny sprzęt, jak również budowa nowych oraz modernizacja istniejących remiz	• utworzenie ogólnodostępnych przestrzeni publicznych • zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom w stanach kryzysowych, • zabezpieczenie Gmin przed negatywnymi skutkami zagrożeń wywołanych czynnikami naturalnymi, • zwiększenie świadomości w zakresie	Liczba utworzonych lub odnowionych ogólnodostępnych przestrzeni publicznych (szt.)	0	Źródła własne	
			Liczba akcji edukacyjny dla dzieci i młodzieży dotyczących bezpieczeństwa na drogach (szt.)	0	Źródła własne	
			Liczba zakupionych środków trwałych na rzecz OSP (szt.)	0	Źródła własne	

	strażackich. Ponadto realizacja działań związanych z utrzymaniem, wyszkoleniem i zapewnieniem gotowości bojowej OSP Wzmocnienie bezpieczeństwa publicznego poprzez edukację zwiększającą bezpieczeństwo. Program bezpieczeństwa dzieci i młodzieży na drogach przebiegających przez Gminy	bezpiecznych zachowań wobec zagrożeń.	Liczba działań innego rodzaju na rzecz utrzymania i poprawy zdolności bojowej OSP (szt.)	0	Źródła własne	
	- Wprowadzenie nowych rozwiązań w celu identyfikacji i łagodzenia problemów społecznych na terenie gminy. - Programy aktywnej integracji realizowane przez ośrodki pomocy społecznej - Programy aktywnej integracji realizowane przez inne podmioty - Organizowanie i wspieranie różnorodnych form pomocy społecznej, w tym świetlic socjoterapeutycznych, oddziałów dziennych, ośrodków wsparcia czy warsztatów terapii zajęciowej.	- poszerzenie usług ogólnodostępnego wsparcia dla osób ze szczególnymi potrzebami, - zwiększenie i polepszenie dostępu wsparcia form usług opiekuńczych, - zmniejszenie liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym – integracja mieszkańców, - poprawa funkcjonowania rodzin	Liczba osób korzystających ze wsparcia w ramach pomocy społecznej (os.)	859	GUS/BDL	
			Wartość inwestycji z zakresu infrastruktury społeczno-zdrowotnej, w tym na infrastrukturę medyczną, opiekuńczo-wychowawczą, oświatową (w zł)	0	Źródła własne	

	- Działania na rzecz wyrównywania szans osób niepełnosprawnych - Utworzenie domu dziennego pobytu dla seniorów, w tym również pakiety działań aktywizacyjno-integracyjnych dla osób starszych - Poszerzanie pakietu istniejących usług medycznych - Aktywna edukacja na rzecz zdrowego stylu życia. - Doskonalenie stanu technicznego bazy lokalowej i infrastrukturalnej w placówkach podstawowej opieki zdrowotnej, w tym: budowa nowych placówek medycznych oraz modernizacja istniejących - Dostosowanie placówek edukacyjnych do potrzeb dzieci i młodzieży niepełnosprawnej - Stworzenie infrastruktury opieki dla najmłodszych – utworzenie żłobków	w trudnej sytuacji życiowej i materialnej, - ograniczenie skali problemów społecznych występujących na obszarze Gmin. - ograniczenie barier w zakresie dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej dla osób ze szczególnymi potrzebami, - ograniczenie skali problemów społecznych występujących na obszarze Gmin.	Liczba akcji profilaktycznych (szt.)	0	Źródła własne	
			Liczba mieszkań socjalnych oddanych do użytku (szt.)	0	Źródła własne	

- - tendencja rosnąca
 - tendencja malejąca
 - bez zmian

CEL STRATEGICZNY 4

Dziedzictwo kulturowe, kultura i turystyka

Cel operacyjny 4.1 Zachowanie dziedzictwa kulturowego

Cel operacyjny 4.2 Rozwój turystyki

Cel operacyjny 4.3 Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej

Cel operacyjny 4.4 Wzmocnienie promocji i zwiększenie popytu na turystykę, kulturę i rekreację

Ochrona przestrzeni i dziedzictwa kulturowego stanowi istotne wyzwanie dla gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030. Zgodnie z nowym podejściem do zarządzania kulturą, zasobami dziedzictwa kulturowego oraz przyrodniczego, zaprojektowane działania służyć będą kompleksowej ochronie i zachowaniu dziedzictwa (m.in. zabiegi konserwatorskie i modernizacyjne, rewaloryzacja dziedzictwa, kultywowanie tradycji, wspieranie folkloru i sztuki ludowej, zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych), ale również generowaniu impulsów do dalszego jego rozwoju, np. poprzez nadawanie zabytkom nowych funkcji.

Współdziałanie władz samorządowych, sąsiednich gmin, sektora biznesu, instytucji kultury, środowisk artystycznych i twórczych, służb konserwatorskich oraz innych odpowiedzialnych podmiotów pozwoli na wzmocnienie podejmowanych działań i bardziej racjonalne wydatkowanie środków, a także możliwość uzyskania dodatkowych korzyści przez partnerów na różnych etapach realizacji wspólnych przedsięwzięć (komplementarność i synergia).

Ważną szansą rozwojową gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030 jest wykorzystanie bogactwa walorów przyrodniczych i kulturowych, dla podniesienia atrakcyjności rekreacyjno-wypoczynkowej gmin.

Rozwój turystyki usług czasu wolnego, możliwy będzie m.in. dzięki wsparciu dla rozwoju i modernizacji infrastruktury turystycznej oraz okołoturystycznej na terenie gminy. Zaplanowano przedsięwzięcia, mające na celu stworzenie oferty dla turystyki aktywnej – m.in. rozwój systemu ścieżek pieszych i rowerowych, prezentujących najciekawsze i najbardziej wartościowe miejsca pod względem krajobrazowym, historycznym, kulturowym czy przyrodniczym.

Ważna będzie także współpraca pomiędzy sąsiednimi JST w zakresie budowania spójnej i komplementarnej oferty.

Jednym z większych wyzwań gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Powiatu Niżańskiego, Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin” na lata 2024 – 2030, jest rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej, skierowanej zarówno do mieszkańców jak i osób, odwiedzających gminę, w tym również mieszkańców całego regionu podkarpackiego i spoza niego, którzy aktywnie korzystają z obszaru Porozumienia w celach rekreacyjnych. Oferta powyższa powinna być urozmaicona, dostosowana do potrzeb społecznych, konkurencyjna w stosunku do innych możliwości zagospodarowania czasu wolnego oraz rozwijająca, a katalog przedsięwzięć realizacyjnych otwarty.

Ofertę kulturalno-rozrywkową winno się budować wokół imprez o charakterze ponadlokalnym, bazujących na tradycji i specyfice gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizańskiego” na lata 2024 – 2030, oraz we współpracy z zewnętrznymi organizatorami imprez kulturalnych i sportowych, jak również w oparciu o własną bazę kulturalną, w tym w oparciu o silną i nowoczesną instytucję kultury.

Historia, tradycje, folklor zobowiązuje władze, ale i każdego mieszkańca do ochrony i pielęgnowania lokalnych i regionalnych wartości kulturowych.

Wyzwaniem pozostaje aktywizacja oraz edukacja obywatelska i kulturalna, w szczególności dzieci i młodzieży, jak również upowszechnianie kultury fizycznej, co pozwoli na ich wszechstronny rozwój oraz podniesienie potencjału intelektualnego i społecznego.

Skuteczność wykorzystania naturalnych potencjałów gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizańskiego” na lata 2024 – 2030 znajdująca odzwierciedlenie w poziomie popytu na turystykę i rekreację, zależeć będzie w głównej mierze od stworzenia sprawnego i profesjonalnego systemu promocji gminy, kształtującego wizerunek gminy, jako miejsca oferującego bogatą i różnorodną ofertą spędzania czasu wolnego.

Tabela 8 Cel Strategiczny nr 4

CEL STRATEGICZNY 4 Dziedzictwo kulturowe, kultura i turystyka						
Cel operacyjny	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ	Wartość bazowa	Źródła danych	Oczekiwany trend
Cel operacyjny 4.1 Zachowanie dziedzictwa kulturowego	- Rewitalizacja przestrzeni i obiektów stanowiących dziedzictwo kulturowe gmin „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” (obiekty zabytkowe), - Organizacja wydarzeń kulturalnych, bazujących na obrzędach i zwyczajach wiejskich oraz na produkcji rolnej,	- zwiększenie atrakcyjności i poprawa dostępności do oferty kulturalnej, - wzrost tożsamości lokalnej, - usprawnienie funkcjonowania gminnych jednostek kulturalnych, - wzrost tożsamości lokalnej, - zwiększenie uczestnictwa w przedsięwzięciach kulturalnych na terenie gminy, - rozszerzenie oferty usług kulturalnych.	Liczba inwestycji w zakresie ochrony dziedzictwa (szt.)	0	Źródła własne	
			Liczba wydarzeń kulturalnych (szt.)	0	Źródła własne	
Cel operacyjny 4.2 Rozwój turystyki	- Rozwój aktywnego wypoczynku i zwiększenie potencjału turystycznego gmin m.in. poprzez rozbudowę turystycznych ścieżek rowerowych oraz szlaków turystycznych. - Rozwój infrastruktury turystycznej	- rozwój różnych form agroturystyki, - zwiększenie liczby miejsc noclegowych, - rozwój i wzrost jakości produktów regionalnych.	Długość dróg rowerowych (w km)	51,3	GUS/BDL	
			Liczba imprez i wydarzeń o charakterze turystycznym (szt.)	0	Źródła własne	

	- Organizacja wydarzeń kulturalnych, bazujących na zwyczajach wiejskich oraz na produkcji rolnej, - Utworzenie miejsc parkingowych dla kamperów.		Wartość inwestycji w infrastrukturę turystyczną (w zł)	0	Źródła własne	
Cel operacyjny 4.3 Rozwój oferty kulturalnej oraz rekreacyjno-sportowej	- Organizacja imprez o charakterze ponadlokalnym - Rozwój infrastruktury kulturalnej na terenie gmin - Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej m.in. poprzez rozbudowę, modernizację infrastruktury oraz doposażenie obiektów (w tym istniejących placów zabaw, miejsc sportowo-rekreacyjnych, siłownie napowietrzne, boiska wielofunkcyjne) oraz właściwe wykorzystanie obiektów już istniejących - Modernizacja, remont i doposażenie świetlic wiejskich (w zakresie świadczenia usług kulturalnych) - Wspieranie i rozwój inicjatyw społeczno-kulturalnych służących integracji mieszkańców gmin	- utworzenie nowych produktów kulturowych i turystycznych, - rozwój oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży. - kultury fizycznej i sportu wśród mieszkańców, - rozwój oferty spędzenia wolnego czasu, - zwiększenie zainteresowania ofertą sportową i rekreacyjną, - wzrost dostępności urządzeń dla aktywności ruchowej, - utworzenie szlaków rowerowych, - zwiększenie liczby osób ćwiczących.	Wartość środków publicznych przeznaczonych na stworzenie bazy infrastrukturalnej dla usług kulturalnych i turystycznych (w zł)	0	Źródła własne	
			Liczba uczestników imprez o charakterze ponadlokalnym (os.)	0	Źródła własne	
Cel operacyjny 4.4 Wzmocnienie promocji i zwiększenie popytu	- Poprawa dostępu do informacji o obiektach turystycznych gmin - Porozumienia poprzez m.in. oznakowanie miejsc turystycznych	- Zwiększenie kampanii promocyjnych - zacieśnianie współpracy pomiędzy samorządami,	Wartość środków publicznych przeznaczonych na	0	Źródła własne	

na turystykę, kulturę i rekreację	stosowanie elementów wizualizacji na portalach gmin. Publikacje i akcje promocyjne - Współpraca z mediami lokalnymi i regionalnymi w zakresie promocji czasu wolnego, markowych produktów turystycznych i wydarzeń kulturalnych. - Intensywne działania promocyjne, w zakresie promocji kulturalnej i tożsamości lokalnej	wzmocnienie pozycji gmin w regionie,	promocję turystyki, kultury i rekreacji (w zł)			
-----------------------------------	---	--	--	--	--	--

- - tendencja rosnąca
 - tendencja malejąca
 - bez zmian

Kierunki interwencji rozwoju obszaru:

W zakresie infrastruktury technicznej:

- Poprawa infrastruktury drogowej (dróg, chodników, ścieżek rowerowych, oświetlenia, parkingów) przyczyni się do zwiększenia mobilności i bezpieczeństwa mieszkańców, jak również zwiększy atrakcyjność turystyczną obszaru gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizańskiego” na lata 2024 – 2030.
- Wraz z rozwojem gospodarczym, gminy muszą zapewnić mieszkańcom najważniejsze potrzeby, w tym m.in. związane z mieszkalnictwem i z dostępem do podstawowych potrzeb. Gminy Porozumienia zaplanowały realizację inwestycji związanych z gospodarką wodno-ściekową.

W zakresie środowiska:

- W gminach obszaru gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizańskiego” na lata 2024 – 2030, będą realizowane działania w celu ochrony środowiska i niskoemisyjności (m.in. termomodernizacja, wymiana pieców, ochrona bioróżnorodności). W ramach zadań środowiskowych można jeszcze wyróżnić: budowę instalacji fotowoltaicznej, wymianę na energooszczędne oświetlenie uliczne, wykonanie melioracji, zbiorników retencyjnych i udrożnienie cieków wodnych.

W zakresie infrastruktury społecznej:

- Inwestycje w budowę żłobków i przedszkoli na terenie gmin Porozumienia.
- Rozwinięcie opieki senioralnej.
- Ważnymi inwestycjami w obszarze społecznym będzie tworzenie warunków do rozwoju dostępu do specjalistycznych usług medycznych.

W zakresie fizycznej odnowy przestrzeni publicznych

- Nadanie obszarom i obiektom nowych funkcji społecznych, integracyjnych i edukacyjnych oraz zwiększenie dostępności infrastrukturalnej dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych.
- poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej obszaru gmin Porozumienia, poszerzą ofertę spędzania wolnego czasu dla mieszkańców.

W zakresie turystyki

- Na terenie gmin powstaną nowe atrakcje i miejsca, które zwiększą atrakcyjność turystyczną gmin - jednym z głównych planów związanych z rozwojem turystyki w gminach jest dalszy rozwój obiektów turystycznych, w szczególności przy Zalewie w Jarocinie, a także tworzenie ścieżek rowerowych w uzupełnieniu do istniejących tras rowerowych oraz miejsc wypoczynku.

W zakresie gospodarki:

- Ważnym kierunkiem rozwoju gmin obszaru Porozumienia jest stworzenie dobrych warunków prowadzenia działalności gospodarczej, m.in. poprzez prowadzenie działań rozwojowych dla inicjatyw gospodarczych oraz dialog społeczny z przedsiębiorcami.

Kierunki działań będą realizowane przez gminy obszaru gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizańskiego” na lata 2024 – 2030 za pośrednictwem:

- Urzędu Miasta i Gminy w Ulanowie,
- Urzędu Gminy w Harasiukach,
- Urzędu Gminy w Jarocinie,
- Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej,
- Służb dbających o bezpieczeństwo mieszkańców (policja, ochotnicza straż pożarna),
- Szkół, przedszkoli,
- Organizacji pozarządowych,
- Przedsiębiorców.

KLUCZOWE DZIAŁANIA - PROJEKTY STRATEGICZNE

Proces definiowania projektów pozwolił przejść od fazy diagnostycznej (jakimi potencjałami dysponuje partnerstwo i z jakimi wyzwaniami musi się zmierzyć) do opisu ogólnych założeń projektów (jakie działania należy podjąć). Proces ten przeprowadzony został w kilku etapach:

1. **Refleksja na temat problemów, potrzeb i potencjałów**, która prowadzona była (głównie) w fazie diagnostycznej. Informacje w tym zakresie pozyskiwane były poprzez spotkania strategiczne z przedstawicielami samorządów oraz konsultacje *Diagnozy strategicznej*. Powyższe formy interakcji z mieszkańcami pozwoliły na określenie dziedzin wymagających podjęcia szczególnej interwencji oraz zidentyfikowanie konkretnych (choć jeszcze bardzo ogólnych) pomysłów realizacyjnych.
2. **Zgłaszanie wstępnych propozycji projektowych** przez członków Zespołu Operacyjnego. Wstępne propozycje formułowane były na podstawie przeprowadzonej diagnozy oraz wiedzy i doświadczenia członków Rady Porozumienia i Zespołu Operacyjnego.
3. **Analiza i ocena wstępnych propozycji projektowych** pod kątem zgodności z kryteriami oceny projektów strategicznych, a następnie propozycja dokonania uzupełnień i/lub grupowania w zintegrowane wiązki (koncepty projektowe);

Kryteria oceny projektu strategicznego:

- czy projekt jest **partnerski**? tzn. realizowany **wspólnie** przez uczestników porozumienia lub wytwarzający wspólny rezultat dla całego Partnerstwa,
- czy projekt jest **zintegrowany**? tzn. rozwiązuje **szerszy zakres** problemów, wykorzystując szerszy zakres potencjałów, odpowiadających na potrzeby różnych grup osób,
- czy projekt **oddziałuje ponadlokalnie**? tzn. ma wpływ na rozwój **więcej niż jednej** gminy,
- czy projekt jest zgodny z **celami strategicznymi**? tzn. czy projekt **wpisuje się** w cele strategiczne oraz łączy przynajmniej dwa z czterech **wymiarów** (gospodarczy, społeczny, środowiskowy, przestrzenny),
- czy projekt jest **komplementarny**? tzn. wykazuje **powiązanie** z innymi projektami w ramach tworzonej *Strategii* (spójność) oraz innymi przesądzonymi projektami na obszarze gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego.

Kryteria dodatkowe projektu strategicznego:

KRYTERIA DODATKOWE	
Jakość usług	Projekt powinien poprawiać jakość świadczonych usług na obszarze więcej niż jednej gminy
Wpływ finansowy	Projekt powinien przyczyniać się do obniżenia kosztów świadczenia usług publicznych lub zwiększać przychody gmin Partnerstwa
Projekt mieszany	Projekt powinien łączyć w sobie działania inwestycyjne i nie inwestycyjne (tzw. twarde i miękkie)
Projekt mieszany	Projekt powinien łączyć w sobie zróżnicowane zakresy przedmiotowe

4. **Omówienie koncepcji projektowych z interesariuszami** podczas warsztatów tematycznych, które odbyły się w dniach 4 sierpnia 2025 r. oraz 12 sierpnia 2025 r.

z władzami samorządowymi, sołtysami, przewodniczącym rady osiedla oraz z organizacjami pozarządowymi i liderami społecznymi. W wyniku dyskusji koncepcje projektowe podlegały uzupełnieniu, przeformułowaniu, pojawiły się również propozycje nowych projektów;

5. **Wstępne opracowanie przedsięwzięć** odbywało się w sposób iteracyjny w ramach utworzonych Zespołu Operacyjnego i miało na celu ich rozwinięcie merytoryczne (celowość, potrzeba realizacji, oczekiwane rezultaty, możliwości zaangażowania poszczególnych partnerów). Na tym etapie dokonywano łączenia koncepcji projektowych oraz niewielkich modyfikacji pierwotnych założeń niektórych z nich. Etap ten znalazł odzwierciedlenie w liście potrzeb stanowiącej podsumowanie *Diagnozy strategicznej*.
6. **Ponowna ocena tak przygotowanych przedsięwzięć**, której efektem było pogrupowanie na projekty strategiczne oraz projekty uzupełniające. Ostateczna wersja listy projektów została przyjęta przez Radę Porozumienia. Jednocześnie w ramach systemu zarządzania *Strategią* przyjęto zasady **aktualizacji listy projektów** (strategicznych oraz uzupełniających), wynikające z procesu wyłaniania projektów partnerskich oraz weryfikacji obecnych założeń wskazanych w Strategii.

6.1 Projekty strategiczne

Projekty strategiczne to **kompleksowe działania mające na celu realizację założonych celów strategicznych**, kluczowe z punktu widzenia całego Partnerstwa i dotyczące szerokiego obszaru wyzwań. Kompletny zakres warunków (kryteriów) niezbędnych do spełnienia został opisany w poprzednim podrozdziale.

Warto jedynie dodać, że realizacja poszczególnych działań ujętych w *Strategii* będzie uwzględniać rozwiązania:

- wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie
- sprzyjające ochronie środowiska, ograniczaniu wpływu zmian klimatu;
- usprawniające dostęp osobom z niepełnosprawnościami;
- zapewniające równy dostęp do efektów projektów różnym grupom społecznym.

W wyniku opisanego procesu wyboru strategicznego przygotowane zostały propozycje pięciu kart zadań projektów strategicznych, spełniających wymagane warunki projektu partnerskiego, zintegrowanego i komplementarnego, będących jednocześnie najbardziej kompleksową odpowiedzią na zidentyfikowane w ramach diagnozy potrzeby i wyzwania i realizujące wypracowane cele strategiczne.

Karta zadania nr 1: Zwiększenie stopnia zwodociągowania i skanalizowania obszaru partnerstwa

Karta zadania nr 2: Zielona energia, zwiększenie efektywności energetycznej oraz wykorzystanie złóż geotermalnych na obszarze gmin

Karta zadania nr 3: Turystyka dla aktywnych - ponadlokalny produkt turystyczny

Karta zadania nr 4: Wspólne projekty edukacyjne, kulturalne i sportowe spoiwem łączącym partnerstwo

Karta zadania nr 5: Wspólna komunikacja

Tabela 9 Cele Strategiczne – karta zadań

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia i zakres	Okres realizacji	Szacunkowa wartość inwestycji w zł	Źródła finansowania	Cel operacyjny (oznaczenie)
Projekty strategiczne					
Karta zadania 1	Zwiększenie stopnia zwodociągowania i skanalizowania obszaru partnerstwa	2024-2032	150 000 000,0	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	3.1
Karta zadania 2	Zielona energia, zwiększenie efektywności energetycznej oraz wykorzystanie źródeł geotermalnych na obszarze gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030	2024-2032	120 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	2.3
Karta zadania 3	Turystyka dla aktywnych - ponadlokalny produkt turystyczny	2024-2032	55 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	4.2 4.4

Karta zadania 4	Wspólne projekty edukacyjne, kulturalne i sportowe spoiwem łączącym partnerstwo	2024-2032	35 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	1.1 3.3 4.1 4.3
Karta zadania 5	Wspólna komunikacja		20 000 000,00		3.2
Projekty uzupełniające					
Karta zadania 1	Wzrost jakości usług publicznych na obszarze gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030	2024-2032	12 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	2.1
Karta zadania 2	Rozwiązywanie problemów społecznych oraz wsparcie grup defaworyzowanych	2024-2032	16 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	3.4
Karta zadania 3	Poprawa bezpieczeństwa na obszarze partnerstwa	2024-2032	80 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	3.2 3.3

Karta zadania nr 1: Zwiększenie stopnia zwodociągowania i skanalizowania obszaru partnerstwa

Rozbudowa infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej będącą podstawą rozwoju usług turystyczno-rekreacyjnych, w tym budowy nowych obiektów i modernizacji istniejących oraz zwiększenia komfortu lokalnego społeczeństwa, w połączeniu z dbaniem o środowisko naturalne. Zakres projektu obejmuje:

- budowa i/lub modernizacja ujęć wody,
- budowa i/lub modernizacja sieci wodociągowej,
- budowa i/lub modernizacja Infrastruktury do dystrybucji, uzdatniania i magazynowania wody,
- budowa i/lub modernizacja kanalizacji sanitarnej,
- budowa i/lub modernizacja oczyszczalni ścieków,
- budowa indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków,
- monitorowanie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,
- tworzenie punktów poboru wody wykorzystywanej w rolnictwie,
- zakup zbiorników na wodę dla potrzeb komunalnych,
- zakup wozów asenizacyjnych oraz inne doposażenie zakładów gospodarki komunalnej w obszarze wod-kan.

Karta zadania nr 2: Zielona energia, zwiększenie efektywności energetycznej oraz wykorzystanie naturalnych źródeł energii na obszarze gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030

Środowisko naturalne jest niewątpliwym jednym z głównych zasobów obszaru partnerstwa. Jego element - czyste powietrze - jest czynnikiem sprzyjającym dalszemu rozwijaniu oferty pobytowej dla turystów, może stanowić również jedną z ważniejszych zachęt do osiedlania się nowych mieszkańców. Zachodzące zmiany klimatyczne i przyjęte polityki w tym zakresie zachęcają do ograniczania strat energii oraz zapewnienia alternatywnych sposobów jej dostarczania, w tym na cele grzewcze.

Zakres projektu obejmuje:

- projektowanie i montaż OZE w nowo planowanych i powstających obiektach turystyczno-rekreacyjnych,
- termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej,
- popularyzacji wykorzystania OZE (zarówno w jednostkach publicznych jak i gospodarstwach domowych) poprzez wsparcie inwestycji oraz działania szkoleniowe;
- wykorzystanie ewentualnych źródeł geotermalnych na poczet budowy infrastruktury turystycznej,

- termomodernizacja domów i mieszkań prywatnych (w tym wymiana pieców),
- dostawa i montaż OZE (PV, pompy ciepła) na budynkach użyteczności publicznej oraz w budynkach prywatnych (projekty parasolowe),
- budowa farm fotowoltaicznych w celu zaspokojenia potrzeb energetycznych samorządów,
- utworzenie magazynów energii elektrycznej,
- budowa i/lub modernizacja oświetlenia ulicznego.

W związku z planowanymi zadaniami związanymi z pracami termomodernizacyjnymi samorządy/ inwestorzy przed przystąpieniem do ich realizacji dokonają rozpoznania, czy w budynkach występują chronione gatunki zwierząt (ptaki/nietoperze). W przypadku stwierdzenia obecności takich gatunków prace będą prowadzone poza ich okresem lęgowo-rozrodczym. Jeżeli chronione gatunki będą występowały w rejonie prowadzenia prac, przed ich rozpoczęciem, może być konieczne uzyskanie zezwolenia, o którym mowa w art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r., poz. 142). Po zakończeniu prac w obiektach, w których wcześniej gniazdowały ptaki lub nietoperze, zostanie umożliwione im dalsze bytowanie lub zapewnione siedliska zastępcze. Realizując inwestycje związane z termomodernizacją budynków samorządy (przedsiębiorcy) będą uwzględniać art. 51 i 52 ustawy o ochronie przyrody – wymóg ochrony ptaków i nietoperzy zasiedlających budynki.

Karta zadania nr 3: Turystyka dla aktywnych - ponadlokalny produkt turystyczny

Obszar partnerstwa jest dotknięty procesami depopulacji, które wynikają zarówno z procesów naturalnych (ujemny przyrost naturalny) jak i migracji. Głównym powodem wyjazdów jest ograniczona możliwość znalezienia satysfakcjonującej pracy. Niska jakość oraz opłacalność rolnictwa determinują charakter lokalnej gospodarki. Z jednej strony, potencjał gospodarczy partnerstwa, mierzony liczebnością podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców, jest niski w odniesieniu do średniej wojewódzkiej, co świadczy o niewystarczająco rozwiniętych pozarolniczych formach działalności. Z drugiej strony, teren partnerstwa dysponuje wieloma walorami sprzyjającymi rozwojowi turystyki. Należą do nich: czyste środowisko, bardzo ciekawy krajobraz oraz zabytki.

Atrakcje gmin objętych Strategią nie są w sposób zintegrowany promowane i udostępniane dla odwiedzających. Na terenie partnerstwa wyznaczone zostaną nowe szlaki turystyczne (rowerowe, piesze), które częściowo łączą się ze sobą. Innym problemem jest to, że działający przedsiębiorcy związani z branżą rolno-spożywczą, nie mają oferty wystarczająco wyeksponowanej, a ich rozproszone działanie nie zapewniają odpowiedniej promocji i dystrybucji wyrobów.

Stworzenie zintegrowanego produktu turystycznego łączącego dziedzictwo kulturowe, walory przyrodnicze oraz lokalne kulinaria przyczyni się do powstawania nowych działalności gospodarczych, rozwijania już funkcjonujących firm oraz dywersyfikacji działalności gospodarstw rolnych.

Zakres projektu obejmuje:

- stworzenie wspólnej marki dla wszystkich gmin porozumienia (produkty turystyczne, rolnictwo ekologiczne, wspólna oferta inwestycyjna),
- stworzenie księgi znaków gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Powiatu Niżańskiego, Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin” na lata 2024 – 2030 do wykorzystania w obiektach turystycznych, na tablicach informacyjnych oraz oznaczania projektów realizowanych we współpracy partnerstwa;
- stworzenie systemu nadawania produktom lokalnym znaku (opracowanie znaku, zasady przyznawania i utrzymywania znaku);
- animowanie współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami i wytwórcami produktów lokalnych (w formule organizowanych cyklicznie spotkań) w celu rozszerzenia oferty produktów uwzględniających lokalne zasoby; wymiana dobrych praktyk w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i rozwiązywania bieżących problemów; popularyzacja historii o którą oparta będzie marka tak, by przekaz dla turysty był jednolity;
- zagospodarowanie terenów wokół zbiorników wodnych,
- promocja turystyczna zabytków,
- poprawa stanu zabytków, pomników i miejsc pamięci,
- poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych, zwłaszcza centrum gmin i poszczególnych miejscowości, oraz terenów przyległych atrakcjom turystycznym,
- urządzenie terenów rekreacyjnych wraz z budową i/lub modernizacją placów zabaw oraz siłowni zewnętrznych itp.,
- uporządkowanie, odnowienie i przystosowanie przestrzeni publicznych do pełnienia nowych funkcji, w tym rekreacyjnych i integracyjnych;
- powstanie elementów błękitno-zielonej infrastruktury,
- budowa ścieżek ekologiczno – historyczno – przyrodniczych,
- zagospodarowanie terenów nad rzeką Tanew na bulwary,
- budowa przystani kajakowych oraz parkingów camperowych,
- budowa miejsc biwakowych,
- budowa wież widokowych,
- budowę multi-dyscyplinarnych, modułowych, całorocznych obiektów sportowych przewidzianych w sezonie zimowym np. w formie lodowisk oraz w sezonie letnim przekształconych np. w formę: torów rolkowych/wrotkarskich, rolkowisk, pumtracków bądź skateparków itp.)
- budowa i/lub modernizacja systemu ścieżek rowerowych wraz ze stacjami obsługi i wypożyczalniami rowerów,
- budowa (rozbudowa, przebudowa) i/lub modernizacja infrastruktury dla ruchu rowerowego – ścieżki rowerowe, strefy wolne od ruchu samochodowego,
- wytyczenie i oznakowanie nowych szlaków turystycznych

Zadania:

- naniesienie atrakcji szlaku na wirtualną mapę;
- przygotowanie tablic informacyjnych dot. atrakcji.

- naniesienie lokalizacji miejsc pamięci/obiektów szlaku na wirtualną mapę;
 - oznakowanie miejsc pamięci;
 - urządzenie miejsc dla prezentacji czasowych wystaw oraz przygotowanie wystawy.
- uzupełnienie szlaków turystycznych w niezbędną infrastrukturę (miejsca obsługi rowerzystów - wiaty do odpoczynku, punkty naprawy rowerów, wypożyczalnie rowerów, uzupełnienie nawierzchni szlaków rowerowych; wybudowanie platform/miejsc widokowych, wykonanie spójnego oznaczenia szlaków - tabliczki kierunkujące, tablice informacyjne);
 - organizacja jednej wspólnej imprezy promocyjno-integracyjnej – corocznego wydarzenia obejmującego rekonstrukcje historyczne, wystawy, gry terenowe i festiwal kulinarny, wykorzystujące historię obszaru,
 - stworzenie wirtualnej mapy atrakcji turystycznych i szlaków turystycznych. Mapa będzie przygotowana:
 - w wersji elektronicznej – zamieszczona na stronie każdej gminy partnerskiej; do pobrania na telefon; z informacją na temat portalu w każdym punkcie informacji turystycznej, przestrzeniach publicznych (np. centra wsi), obiektach partnerskich (pensjonaty, restauracje, itp.);
 - w wersji tradycyjnej (drukowanej);
 - działania promocyjne (w tym kampania informacyjna; murale odnoszące się do historii danego miejsca; zakup food truck promującego lokalne produkty; billboardy informacyjne w miejscach o dużym ruchu, wspólna promocja na targach turystycznych, imprezach promocyjnych).

Karta zadania nr 4: Wspólne projekty edukacyjne, kulturalne i sportowe spoiwem łączącym partnerstwo

Jedną z przesłanek skłaniających do pozostania lub osiedlenia się na danym terenie jest wysoka jakość życia, w tym możliwość atrakcyjnego spędzania czasu wolnego. Ograniczone środki finansowe jednostek samorządów terytorialnych oraz malejąca liczba mieszkańców powodują, że większość instytucji kultury, sportu i rekreacji zlokalizowana jest w mieście (Oleszycy) oraz miejscowościach gminnych. Dodatkowo, instytucje te często nie są w stanie zapewnić szerokiego wachlarza zajęć dla mieszkańców danej gminy. Rozproszona sieć osadnicza sprawia, że wielu mieszkańców ma utrudniony dostęp do tych usług. Sytuacja ta wymaga zastosowania nowego podejścia do organizacji oferty czasu wolnego w skali ponadlokalnej. Podejście to uwzględnia:

- stworzenie miejsc spędzania wolnego czasu w miarę blisko miejsca zamieszkania,
- maksymalne wykorzystanie już dostępnej infrastruktury,
- wykorzystanie potencjału i kreatywności instytucji kultury, szkół oraz organizacji pozarządowych i grup nieformalnych do współtworzenia oferty edukacyjnej, kulturalnej i aktywnego spędzania czasu wolnego;
- zbudowanie systemu współpracy miejsc aktywności tak, by miały różnorodną ofertę, nie zaś standardową, zgodnie z zasadą „wszędzie to samo”.

Zakres projektu obejmuje:

- budowa i/lub przebudowa (rozbudowa) i/lub modernizacja budynków świetlic wiejskich i/lub strażnic Ochotniczych Straży Pożarnych,
- doposażenie świetlic wiejskich,
- organizacja międzygminnych imprez kulturalnych, promocja kultury,
- poprawa infrastruktury obiektów kultury i dostosowanie jej do wymogów dostępności m.in. dla potrzeb osób z niepełnosprawnością,
- projekty edukacyjne szkół obejmujące:
 - zajęcia pozalekcyjne, w tym przygotowujące do egzaminów ósmoklasisty,
 - organizacja dodatkowych zajęć dla uczniów, w tym zajęć konwersatoryjnych z języka obcego prowadzonych we współpracy międzynarodowej;
 - wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi,
 - wsparcie w obszarze edukacji włączającej,
 - doradztwo zawodowe,
 - podnoszenie kwalifikacji nauczycieli,
 - rozwijanie kompetencji kluczowych w szczególności cyfrowych (zajęcia z wykorzystaniem TIK).
 - działania szkoleniowo-doradcze dla dyrektorów i nauczycieli w zakresie zarządzania zmianą (pomoc w przeprowadzeniu diagnozy i opracowania planu działań dla zespołu nauczycielskiego);
 - szkolenia wzmacniające i uzupełniające kompetencje nauczycieli w zakresie rozumienia i organizacji procesu uczenia się i kształtowania wśród uczniów kompetencji kluczowych;
 - wdrożenie pracy z uczniem opartej na tutoring;
 - zakup niezbędnego wyposażenia informatycznego.
 - wzmocnienie roli szkoły w profilaktyce problemów psychologicznych dzieci i młodzieży,
 - zatrudnienie psychologów dziecięcych,
 - prowadzenie terapii oraz zajęć grupowych i indywidualnych dla uczniów,
 - warsztaty i doradztwo dla rodziców,
 - szkolenia dla pedagogów i psychologów szkolnych,
- organizacja zajęć sportowo-rekreacyjnych dla różnych grup wiekowych, z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury zewnętrznej oraz obiektów sportowych,
- przebudowa (rozbudowa) i/lub modernizacja (remont) budynków szkół wraz z ich doposażeniem w niezbędne pomoce dydaktyczne,
- modernizacja (remont) i doposażenie szkolnych kuchni w obiektach edukacyjnych,
- budowa (rozbudowa) i/lub modernizacja (remont) budynków sal (hal) gimnastycznych,
- budowa i/lub modernizacja boisk sportowych,
- budowa przedszkoli i żłobków gminnych,
- budowa (rozbudowa) i/lub modernizacja (remont) stadionów, zaplecza dla klubów sportowych,
- zajęcia dodatkowe w przedszkolach wraz z wydłużeniem czasu ich otwarcia,
- budowa nowej biblioteki/domu kultury,

- organizacja imprez o charakterze edukacyjnym, kulturalnym i sportowym obejmująca wszystkie gminy z obszaru partnerstwa.

-

Karta zadania nr 5: Wspólna komunikacja

Zakres projektu obejmuje:

- organizacja wspólnego transportu publicznego.,
- budowa nowoczesnych przystanków oraz tablic informacyjnych,
- zakup autobusów niskoemisyjnych,
- zakup tablic informacyjnych.

6.2 Projekty realizowane w ramach instrumentu IIT

W ramach Strategii określono 3 projekty realizowane w formule IIT, a więc takich, które powinny być zrealizowane w pierwszej kolejności, z uwagi na swoją priorytetowość. Listy projektów planowanych do dofinansowania w sposób konkurencyjny w ramach Instrumentu IIT w CS 5(ii) w FEP 2021–2027, zostały opisane zgodnie z zapisami Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021–2027 przez Instytucję Zarządzającą. Strategia Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030, planuje ubieganie się o dofinansowanie na realizację tych projektów w trybie konkurencyjnym w ramach Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021–2027 w Priorytecie 6 Rozwój zrównoważony terytorialnie.

Celem szczegółowym 5(ii) jest wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie. Natomiast pozostałe projekty są projektami komplementarnymi realizującymi cele i założenia wskazane w dokumencie. Projekty te przyczynią się do rozwiązania kluczowych problemów, zmniejszą bariery rozwojowe i wzmocnią potencjał rozwojowy obszaru. Projekty strategiczne odnoszą się do kwestii społecznych, gospodarczych, środowiskowych i przestrzennych. Projekty zostały przedstawione w formie tabeli wraz z podaniem ich zakresu rzeczowego, szacunkowego kosztu ich realizacji oraz planowanego okresu realizacji.

W ramach IIT realizowane będą:

- Cel strategiczny 3 Wysoka jakość życia mieszkańców, a w tym cel operacyjny 3.3. Rozwój i poprawa jakości infrastruktury przestrzeni publicznej szeroko dostępnej dla mieszkańców oraz turystów;
- Cel strategiczny 4 Dziedzictwo kulturowe, kultura i turystyka, a w tym cele operacyjne: 4.2. Rozwój turystyki, 4.3. Rozwój oferty kulturalnej oraz sportowo-rekreacyjnej, a także cel operacyjny 4.4 Wzmocnienie promocji i zwiększenie popytu na turystykę, kulturę i rekreację.

Wskaźniki projektów planowanych do realizacji w zakresie instrumentu IIT będą wpływać również na zaplanowane w celach strategicznych kierunki interwencji, określone dla poszczególnych celów operacyjnych, a także na oczekiwane rezultaty planowanych działań.

Poniżej przedstawiono listy projektów planowanych do ubiegania się do dofinansowania w sposób konkurencyjny w ramach Instrumentu IIT w CS 5(ii) w FEP 2021-2027.

Tabela 10 Projekty realizowane w ramach IIT

Fiszka nr 1		
1.	Tytuł projektu	Rozwój walorów turystycznych Gmin „Partnerstwa dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin Powiatu Niżańskiego,” poprzez poszerzenie oferty turystycznej
2.	Lider/partner projektu	Lider – Gmina Jarocin Partnerzy – Powiat Niżański
3.	Priorytet FEP 2021-2027	PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE
4.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(ii) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie
5.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Niniejszy projekt wpisuje się w następujący typ projektu, określony w SZOOP dla działania FEPK.06.02 Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich i małych miast: I. ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych. Projekt wpisuje się w określony w Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024-2030 cel strategiczny nr 4 – Dziedzictwo kulturowe, kultura i turystyka i w realizowany w jego ramach cel operacyjny 4.2. Rozwój turystyki oraz Cel operacyjny 4.4 Wzmocnienie promocji i zwiększenie popytu na turystykę, kulturę i rekreację. Zakres rzeczowy projektu obejmować będzie: – budowa ścieżek rowerowych przy drogach powiatowych nr 1064R i 1039R na odcinkach Borki – Dąbrówka oraz Kurzyna – Dąbrowica wraz oznakowaniem oraz miejscami obsługi rowerzystów – w realizacji przez Powiat Niżański; – budowa ścieżki rowerowej przy drodze powiatowej nr 1041R pomiędzy miejscowościami Majdan Golczański – Maziarnia wraz z oznakowaniem trasy – w realizacji przez Powiat Niżański; – budowę infrastruktury turystycznej przy Zalewie w Jarocinie, poprzez m. in. budowę alejek i ścieżek spacerowych wokół zbiornika wraz z oświetleniem, budowę pawilonu magazynowo-gastronomicznego, przebudowę mola, budowę toru kajakowego, utwardzenie placu przy scenie plenerowej, odnowę

Fiszka nr 1		
		elementów małej architektury, konserwację zbiornika wodnego, a także odtworzenie zieleni, tj. rabat kwiatowych i krzewów wraz z dokonaniem nowych nasadzeń. Ponadto, nad Zalewem planowane jest utworzenie miejsca zabawy dla dzieci, wyposażonego w elementy edukacyjne w formie naukowego placu zabaw, budowa pola biwakowego poprzez wydzielenie i przygotowanie terenu, budowę miejsc na namioty, sanitariatów, wiat i altan piknikowych, punktów poboru energii i wody, obiektów małej architektury, wykonanie nasadzeń i zagospodarowanie zieleni oraz instalację systemu monitoringu, a także utworzenie kompleksu przeznaczonego do tzw. morsowania, który obejmować będzie instalację większej sauny w kształcie beczki, wykonanej z drewna modrzewiowego lub świerkowego oraz jednej mniejszej sauny, umożliwiającej komfortowe korzystanie przez minimum 6 osób, które będą wyposażone w zewnętrzne piece opalane drewnem oraz w taśmy LED zamontowane wewnątrz. Ponadto, wykonane zostanie oświetlenie terenu wokół kompleksu poprzez montaż dwóch halogenów skierowanych na lustro wody, co zwiększy bezpieczeństwo uczestników zimowych kąpiei oraz wybudowane zostaną dwie drewniane altany jako zadaszenia nad saunami – w realizacji przez Gminę Jarocin
6.	Budżet projektu	Wartość projektu ogółem -15 000 000,00 zł w tym wydatki kwalifikowalne – 15 000 000,00 zł w tym dofinansowanie z UE – 12 750 000,00 zł
7.	Okres realizacji projektu	II kw. 2026 – IV kw. 2027

Fiszka nr 2		
1.	Tytuł projektu	Modernizacja obiektów instytucji kultury oraz poszerzenie oferty kulturalnej na obszarze Gmin „Partnerstwa dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego”
2.	Lider/partner projektu	Lider – Gmina i Miasto Ulanów Partnerzy projektu – Gmina Harasiuki, Gmina Jarocin
3.	Priorytet FEP 2021-2027	PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE
4.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(ii) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie
5.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Niniejszy projekt wpisuje się w następujący typ projektu, określony w SZOOP dla działania FEPK.06.02 Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich i małych miast:

		II. ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury. Projekt wpisuje się w określony w Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024-2030 cel strategiczny nr 4 – Dziedzictwo kulturowe, kultura i turystyka i w realizowany w jego ramach cel operacyjny 4.3. Rozwój oferty kulturalnej oraz sportowo-rekreacyjnej. Zakres rzeczowy projektu obejmować będzie: – modernizacja budynku Gminnego Centrum Kultury w Ulanowie poprzez remont sali widowiskowej w celu dostosowania do obowiązujących standardów, w szczególności w trybuny teleskopowe składające się z wysuwanych rzędów, wyposażonych w system składanych i rozkładanych foteli, a także remont pomieszczeń z przeznaczeniem na prowadzenie zajęć, warsztatów kulturalnych oraz zaplecze kuchenno-sanitarne – w realizacji przez Gminę i Miasto Ulanów; – zakup wyposażenia dla biblioteki w Ulanowie oraz filii biblioteki w Bielinach, obejmujący m. in. zakup regałów, mebli itp. - w realizacji przez Gminę i Miasto Ulanów – remont i zagospodarowanie budynku po byłym przedszkolu w Bielinach na cele kulturalne wraz z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem, w tym budową altany ogniskowej i budową nowego budynku gospodarczo-magazynowego na potrzeby przechowywania wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej oraz utrzymania czystości i porządku lub rozbudowę istniejącego zniszczonego budynku– w realizacji przez Gminę i Miasto Ulanów; – budowę nowego obiektu wspomagającego działalność kulturalną, w szczególności w zakresie promocji flisactwa jako dziedzictwa kulturowego lub rozbudowa istniejącego budynku przy Muzeum Rzeźby Andrzeja Pityńskiego w Ulanowie – w realizacji przez Gminę i Miasto Ulanów; – zakup wyposażenia do sali widowiskowej w budynku Gminnego Centrum Kultury w Harasiukach i filii Gminnego Centrum Kultury w Hucie Krzeszowskiej poprzez m. in. zakup krzeseł, stołów, zakup i montaż żaluzji, zakup sprzętu multimedialnego oraz systemu nagłośnienia i oświetlenia, a także doposażenie
--	--	--

Fiszka nr 2		
		biblioteki głównej w Harasiukach oraz filii biblioteki w Hucie Krzeszowskiej m. in. w nowoczesne regały, sprzęt komputerowy i multimedialny oraz sprzęt i narzędzia do prowadzenia zajęć dla dzieci, młodzieży i seniorów – w realizacji przez Gminę Harasiuki; – remont i modernizacja budynków „Zagrody Kowalskiej” w Krzeszowie Górnym wraz z zagospodarowaniem terenu związanego funkcjonalnie z obiektem, a także konserwacja zgromadzonych eksponatów oraz opracowanie multimedialnej prezentacji dotyczącej pracy kowala w kuźni – w realizacji przez Gminę Harasiuki; – remont i odnowa zabytkowych mogił, cmentarzy wojennych i miejsc pamięci, znajdujących się na terenie gminy Harasiuki - w realizacji przez Gminę Harasiuki; – przebudowa budynków byłych szkół podstawowych w miejscowościach Mostki i Szyperki w celu zaadaptowania pomieszczeń na potrzeby utworzenia świetlic wiejskich oraz prowadzenia działalności kulturalnej w tych miejscowościach, a także wyposażenie pomieszczeń biblioteki w regały, meble, sprzęt komputerowy itp. – w realizacji przez Gminę Jarocin; – remont budynku sceny plenerowej w Jarocinie, w której odbywają się lokalne wydarzenia i imprezy kulturalne wraz z budową widowni i zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z obiektem - w realizacji przez Gminę Jarocin;
6.	Budżet projektu	Wartość projektu ogółem -15 000 000,00 zł w tym wydatki kwalifikowalne – 15 000 000,00 zł w tym dofinansowanie z UE – 12 750 000,00 zł
7.	Okres realizacji projektu	II kw. 2026 – IV kw. 2027

Fiszka nr 3		
1.	Tytuł projektu	Odnova przestrzeni publicznej na obszarze Gmin „Partnerstwa dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego”
2.	Lider/partner projektu	Lider – Gmina Harasiuki Partnerzy projektu – Gmina i Miasto Ulanów, Gminne Centrum Kultury w Harasiukach
3.	Priorytet FEP 2021-2027	PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE
4.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(ii) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na

Fiszka nr 3		
		poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie
5.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Niniejszy projekt wpisuje się w następujący typ projektu, określony w SZOOP dla działania FEPK.06.02 Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich i małych miast: IV. fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych Projekt wpisuje się w określony w Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024-2030 cel strategiczny 3 Wysoka jakość życia mieszkańców i w realizowany w jego ramach cel operacyjny 3.3. Rozwój i poprawa jakości infrastruktury przestrzeni publicznej szeroko dostępnej dla mieszkańców oraz turystów. Zakres rzeczowy projektu obejmować będzie: – zagospodarowanie ogólnodostępnej przestrzeni publicznej w miejscowości Harasiuki, poprzez m.in.: zakup i montaż tężni solankowej i mgławicy oraz budowę ścieżki ekologicznej, placu zabaw, siłowni plenerowej, toru przeznaczanego do jazdy rowerem, zaplecza sanitarnego, obiektów małej architektury, w tym ławek, pergoli, a także zagospodarowanie zieleni, wykonanie nowych nasadzeń, wykonanie ciągów spacerowych wykorzystywanych do nordic walking, wymianę terenów utwardzonych, oświetlenie z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii oraz wykonanie systemu odzysku wody deszczowej – w realizacji przez Gminę Harasiuki i Gminne Centrum Kultury w Harasiukach; – zagospodarowanie ogólnodostępnej przestrzeni publicznej na Rynku w Ulanowie poprzez budowę chodników brukowych, obiektów małej architektury, tężni solankowej, pergoli, szalety oraz zagospodarowanie zieleni i wykonanie nasadzeń. Ponadto, na terenie rynku planowane jest umieszczenie tablic informacyjnych o pobliskich obiektach zabytkowych i atrakcjach turystycznych, a w okolicy rynku doposażenie istniejącego placu zabaw w nowe urządzenia – w realizacji przez Gminę i Miasto Ulanów; – zagospodarowanie ogólnodostępnej przestrzeni publicznej na nabrzeżu rzeki Tanew poprzez m. in. wyczyszczenie terenu, budowę miejsca na plażowanie, miejsc na ognisko, obiektów małej architektury, a także boiska do piłki

Fiszka nr 3		
		plażowej/siatkowej i innych form wypoczynku – w realizacji przez Gminę i Miasto Ulanów; – zagospodarowanie ogólnodostępnej przestrzeni publicznej przy zbiorniku wodnym w mieście Ulanów, poprzez m. in. budowę tężni solankowej, parku linowego, zjazdu linowego, skateparku, nowoczesnych placów zabaw w tym modernizacja istniejących– w realizacji przez Gminę i Miasto Ulanów.
6.	Budżet projektu	Wartość projektu ogółem -15 000 000,00 zł w tym wydatki kwalifikowalne – 15 00 000,00 zł w tym dofinansowanie z UE – 12 750 000,00 zł
7.	Okres realizacji projektu	II kw. 2026 – IV kw. 2027

6.3 Projekty uzupełniające

Projekty uzupełniające stanowić mogą ważny element wsparcia rozwoju partnerstwa. **Nie wypełniają one w pełni katalogu kryteriów** wymaganych dla projektów strategicznych, o którym była mowa wcześniej; niemniej, są to projekty, które wykazują ponadlokalne oddziaływanie, a także są komplementarne (choć w różnym stopniu) z projektami strategicznymi.

**Karta zadania nr 1: Wzrost jakości usług publicznych na obszarze gmin objętych
Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na
Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu
Nizańskiego” na lata 2024 – 2030.**

Zakres projektu obejmuje:

- zwiększenie ilości usług cyfrowych:
 - ✓ wymiana wodomierzy na system zdalnego odczytu,
 - ✓ wprowadzenie systemu Cyfrowy Urząd, wprowadzenie chmury danych, zwiększenie bezpieczeństwa danych poprzez wprowadzenie nowych technologii i urządzeń, zakup licencji i niezbędnego oprogramowania, wyposażenia,
 - ✓ rozbudowa internetu szerokopasmowego,
- zwiększenie jakości służby zdrowia:
 - ✓ budowa (rozbudowa/przebudowa) i/lub modernizacja budynków POZ oraz zagospodarowanie terenów wokół budynków np. parkingi, wiaty śmietnikowe, itp.
 - ✓ wyposażenie budynków POZ w nowszy sprzęt medyczny,
 - ✓ rozwój e-usług zdrowotnych - doposażenie POZ w sprzęt informatyczny (informatyzacja Ośrodków Zdrowia),
 - ✓ lepszy dostęp do rehabilitacji i terapii zwłaszcza dla seniorów,
 - ✓ realizacja programów profilaktyki zdrowotnej,
 - ✓ ułatwiony dostęp do wyspecjalizowanej opieki medycznej.
- rozwój infrastruktury związanej z gospodarką odpadami:
 - ✓ budowa (przebudowa/rozbudowa) i/lub modernizacja oraz doposażenie Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK),
 - ✓ usuwanie azbestu z wszelkich budynków na obszarze partnerstwa,
 - ✓ współpraca z innymi samorządami w zakresie organizacji gospodarki odpadami,
 - ✓ zakup pojemników na odpady komunalne dla mieszkańców,
 - ✓ wyposażenie obiektów użyteczności w kosze do segregacji z tablicą informacyjną,
 - ✓ edukacja ekologiczna w tym programy skierowane dla dzieci w zakresie gospodarki odpadami.

**Karta zadania nr 2: Rozwiązywanie problemów społecznych oraz wsparcie grup
defaworyzowanych**

Obserwowane prognozy demograficzne wskazują na powiększającą się populację osób starszych, które wymagają opieki (całodobowej lub w systemie czasowym). W związku

z powyższym może też rosnać grupa osób, która – ze względu na brak odpowiednich usług – będzie musiała zrezygnować z aktywności zawodowej. Ponadto, wciąż istnieją potrzeby wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób z niepełnosprawnościami. Projekt zakłada zatem zwiększenie wydolności i zapobieganie pogłębianiu się niesamodzielności osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, zagrożonych wykluczeniem społecznym, rodzin przeżywających trudności i dzieci z tych rodzin z terenu partnerstwa. W ramach projektu przewidywane jest rozwinięcie wachlarza komplementarnych usług, z których mieszkańcy będą korzystać w zależności od stwierdzonych potrzeb i sytuacji życiowej. Zapewniona opieka powoduje możliwość zwiększenia aktywności zawodowej dotychczasowych opiekunów, co ma pozytywne oddziaływanie na kurczące się zasoby rynku pracy.

Zakres projektów obejmuje:

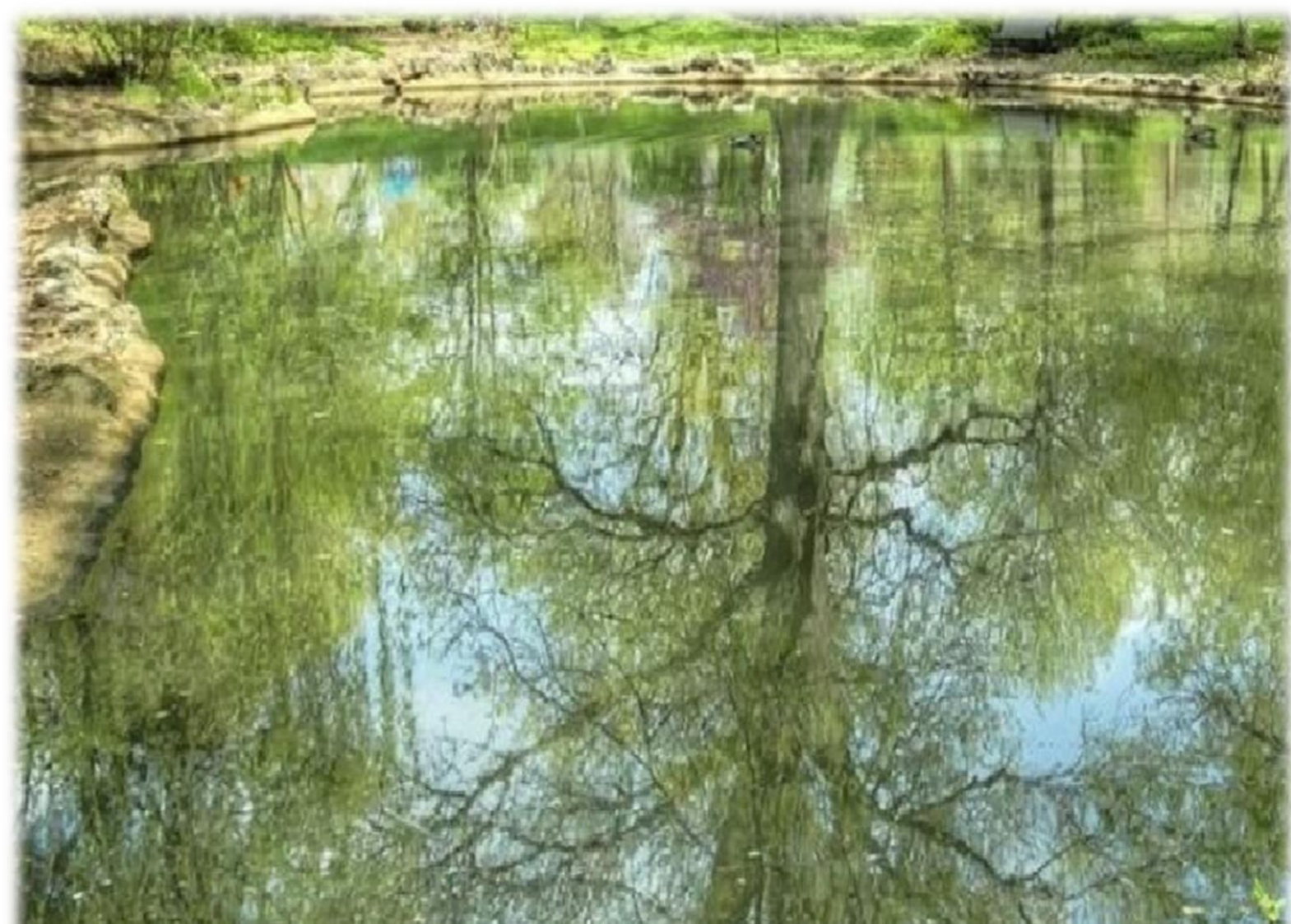
- powstawanie oraz działalność świetlic środowiskowych - jako elementu pomocy rodzinom w codziennym funkcjonowaniu,
- poprawa dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami w budynkach użyteczności publicznej m.in. w urzędach gmin, obiektach kultury, szkołach,
- rozwinięcie usług opiekuńczych świadczonych w systemie stacjonarnym (całodobowym i dziennym), mające na celu zapewnienie opieki dla osób potrzebujących, w tym osób wymagających okresowej pomocy, a także opiekunów osób z niepełnosprawnościami;
- rozwinięcie oferty usług społecznych i zdrowotnych świadczonych w miejscu zamieszkania oraz ułatwiających samodzielne funkcjonowanie w domu (usługi rehabilitacyjne i pielęgniarstwo świadczone w domu, zabezpieczenie potrzeb mobilności osób z niepełnosprawnością lub zależnych i ułatwienie w ten sposób aktywizacji społeczno-zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i kulturalnej);
- rozszerzenie oferty wsparcia rodziny i kompetencji wychowawczych,
- wsparcie dla seniorów:
 - ✓ usługi opiekuńcze w terenie świadczone osobom starszym,
 - ✓ rozwinięcie sieci klubów seniora (także w ramach Senior+, Dzienny Dom Senior+) w celu aktywizacji osób starszych, zapewnienia integracji międzypokoleniowej i przeciwdziałania marginalizacji społecznej oraz osamotnieniu osób starszych;
 - ✓ posiłki z dowozem do domu,
 - ✓ pomoc sąsiedzka,
 - ✓ lepszy dostęp do rehabilitacji i terapii,
 - ✓ rozwijanie usług opiekuńczych i zdrowotnych prowadzonych w przyjaznych warunkach, w domach lub niewielkich placówkach.
- usługi społeczne skierowane do osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem, m. in. z powodu: długotrwałego bezrobocia, braku motywacji do podjęcia pracy, niepełnosprawności, niskich kompetencji społecznych i zawodowych, a także osób biernych zawodowo. W ramach usług społecznych planuje się kompleksową aktywizację społeczną i zawodową osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem:
 - ✓ wsparcie psychologiczne,
 - ✓ wsparcie zdrowotne,
 - ✓ kursy, szkolenia i doradztwo zawodowe,

- ✓ staże zawodowe,
- ✓ inne wsparcie w podjęciu zatrudnienia.
- utworzenie dziennych placówek wsparcia i opieki całodobowej,
- rozwój mieszkalnictwa chronionego, wspieranego, mieszkań socjalnych (najem socjalny).

Karta zadania nr 3: Poprawa bezpieczeństwa na obszarze partnerstwa

Zakres projektów obejmuje:

- budowa, przebudowa, rozbudowa i/lub modernizacja dróg gminnych, powiatowych, wojewódzkich,
- przebudowa i utwardzenie dróg dojazdowych do pól,
- budowa, przebudowa, rozbudowa i/lub modernizacja dróg lokalnych,
- budowa i/lub przebudowa/modernizacja chodników oraz przejść dla pieszych,
- modernizacja oznakowania ulicznego,
- budowa (przebudowa/rozbudowa) i/lub modernizacja kanalizacji burzowej,
- budowa/modernizacja monitoringu,
- zakup sprzętu i wyposażenia dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w tym samochodów bojowych i innego wyposażenia.

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO- PRZESTRZENNEJ WRAZ Z USTALENIAMI I REKOMENDACJAMI

Struktura funkcjonalno-przestrzenna obszaru gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizajskiego” na lata 2024 – 2030 to system powiązanych ze sobą różnych elementów zagospodarowania pełniących określone funkcje, które łącznie tworzą jego spójny obraz. Elementami tej struktury są zarówno poszczególne części tego obszaru, które tworzą złożone systemy (np. ośrodki osadnicze, węzły ekologiczne, tereny produkcji rolniczej), tereny różniące się między sobą przeznaczeniem,

użytkowaniem, jak i sieci infrastrukturalne (transportowe, elektroenergetyczne), które umożliwiają kontakty i powiązania pomiędzy poszczególnymi częściami obszaru funkcyjnego.

Głównym celem kształtowanego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030 jest wykorzystanie wykształconej struktury osadniczej do dynamizacji rozwoju oraz stworzenie warunków do racjonalnego organizowania przestrzeni i egzekwowania ładu przestrzennego dla realizacji działań będących odpowiedzią na wyzwania rozwojowe. Model ten będzie sprzyjał zwiększaniu dyfuzji rozwoju z miejsc i ośrodków cechujących się relatywnie wysokim stopniem rozwoju i mających szansę na uzyskanie wysokiej dynamiki wzrostu do obszarów o niższych wskaźnikach rozwojowych, które z ośrodkami tymi mogą być lepiej powiązane dzięki rozwojowi infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej, a także dzięki dostępowi do informacji dostępnej w tych ośrodkach i zacieśniania kooperacji z instytucjami i firmami w nich funkcjonującymi.

Zagospodarowanie przestrzenne obszaru gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030 powinno umożliwiać osiągnięcie trwałego wzrostu gospodarczego, przy zapewnieniu poprawy stanu środowiska przyrodniczego i umożliwieniu obecnym i przyszłym mieszkańcom obszaru dostępu do zasobów przyrody i dóbr kultury. Powinno ono także zwiększać integrację funkcjonalną pomiędzy najważniejszymi ogniwami układu osadniczego i produkcyjnego, ich relacje z układem regionalnym oraz powiązania z otoczeniem krajowym i międzynarodowym. Sposób zagospodarowania i rozmieszczenie poszczególnych elementów zagospodarowania sprzyjać powinien również eliminowaniu lub minimalizowaniu konfliktów przestrzennych, które mogą powstać pomiędzy funkcjami społeczno-gospodarczymi i poszczególnymi podmiotami gospodarczymi na tle wykorzystywania ograniczonej przestrzeni i jej zasobów.

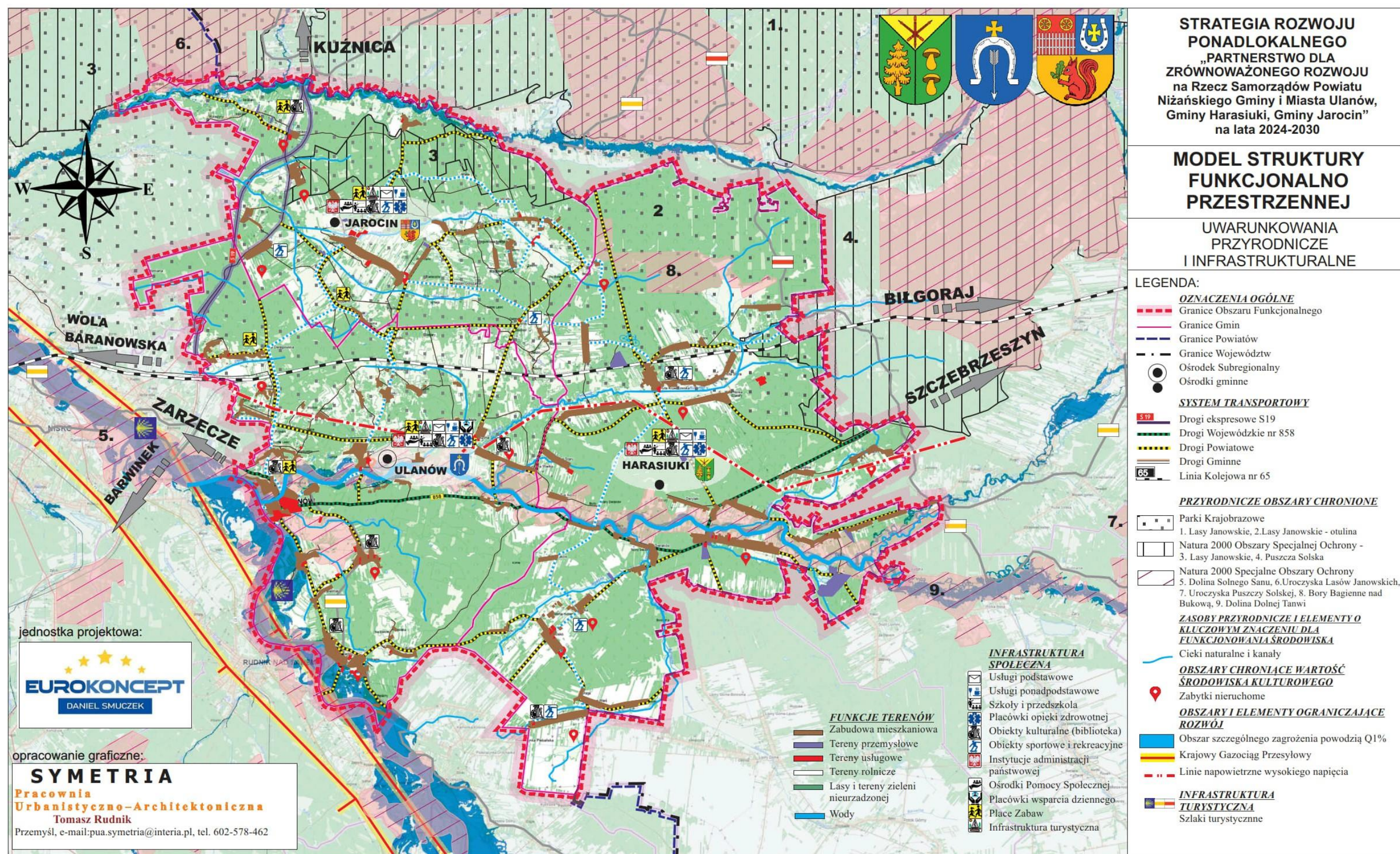
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030 uwzględniając regionalną politykę rozwoju określoną w Strategii rozwoju województwa - Podkarpackiego 2030 roku, organizuje warunki przestrzenne dla alokacji funkcji społeczno-gospodarczych i poszczególnych inwestycji. Określone w Strategii inicjatywy lokalne stanowią komplementarne przedsięwzięcia wobec projektów strategicznych i łącznie przyczyniają się do realizacji priorytetów rozwojowych, które są w pełni spójne z celami wyznaczonymi na poziomie regionalnym.

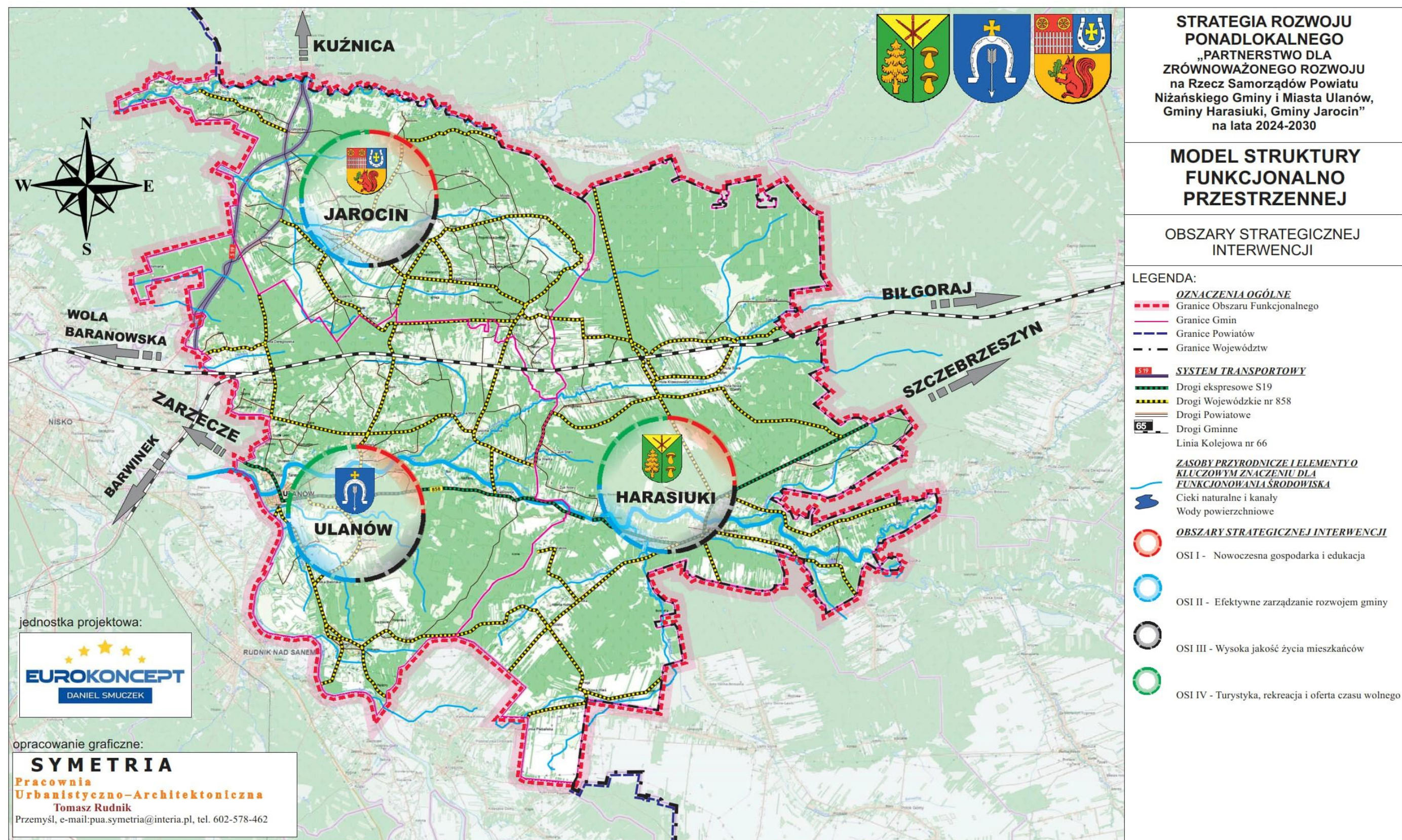
Na strukturę funkcjonalno-przestrzenną obszaru gmin objętych Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030, składają się elementy stanowiące niezależnie funkcjonujące układy i struktury lub budujące strefy

funkcjonalne będące obszarami o zbliżonych bądź powiązanych funkcjach i kierunkach rozwoju, które ukształtowały się w wyniku rozwoju obszaru i działalności człowieka. Wykazują one cechy modelu węzłowo-pasmowej policentrycznej koncentracji, dla którego charakterystyczny jest rozwój hierarchicznej sieci wielofunkcyjnych ośrodków osadniczych oraz rozwój urbanizacji w ramach zwartych struktur jednostek osadniczych i na kierunkach trzech powiązań komunikacyjnych zapewniających spójność wewnętrzną obszaru i jego powiązania zewnętrzne. Funkcjonowanie i rozwój elementów antropogenicznych struktury przestrzennej uzależnione są od warunków przyrodniczych, czyli elementów składających się na układ naturalny współtworzący niniejszą strukturę.

Mapa 2 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – Uwarunkowania przyrodnicze i infrastruktura

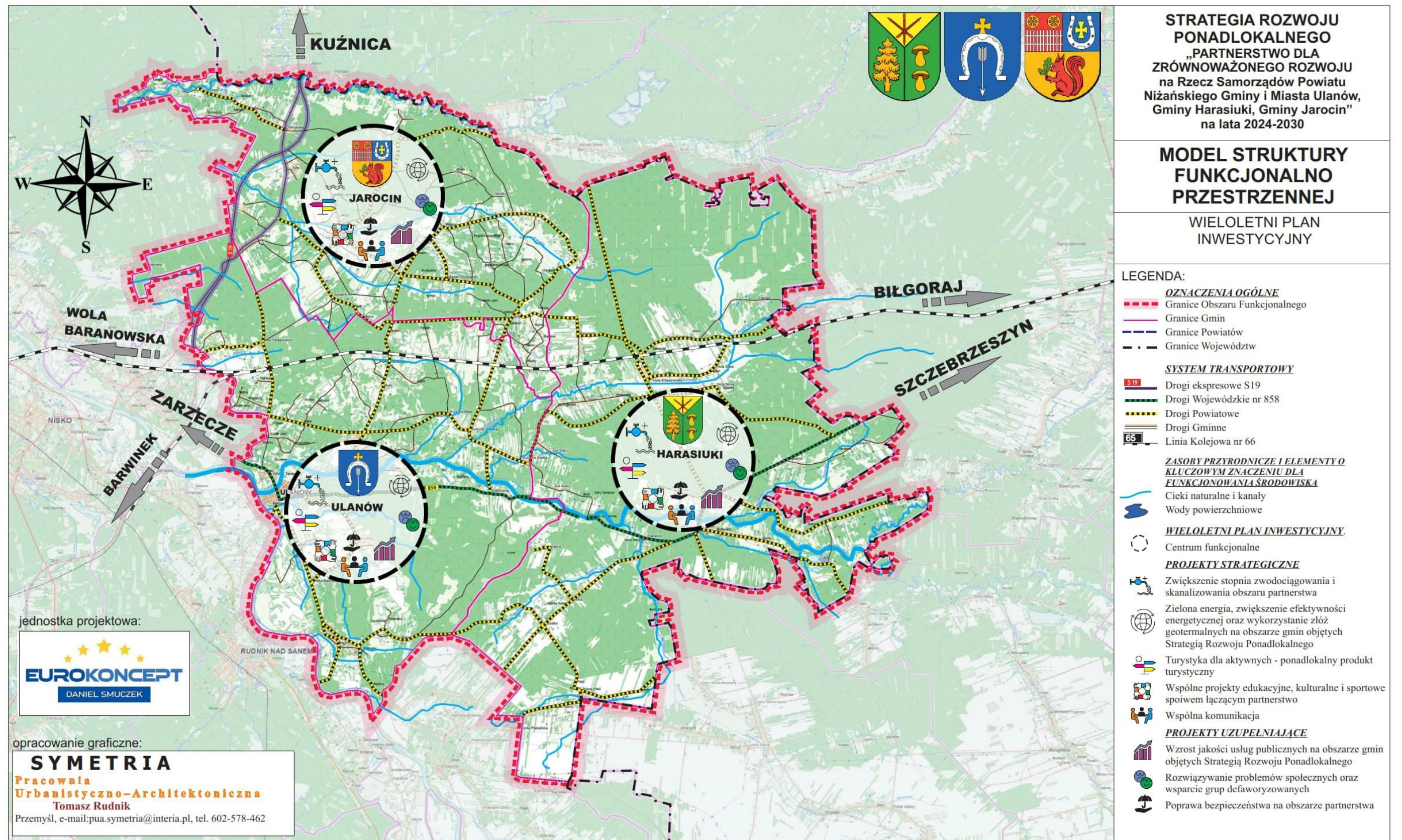

Źródło: Opracowanie własne.

Źródło: Opracowanie własne.

Mapa 4 Model struktury funkcjonalno przestrzennej – Wieloletni Plan Inwestycyjny

Źródło: Opracowanie własne.

Mapa 5 Model struktury funkcjonalno przestrzennej – Rekomendacje w zakresie lokalnych polityk przestrzennych

Źródło: Opracowanie własne.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie lokalnych polityk przestrzennych

Głównym celem modelowania struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru jest określenie wzajemnych relacji pomiędzy poszczególnymi elementami tej struktury i między tymi elementami, a obszarem jako całością oraz kształtowanie tych relacji w sposób zrównoważony. Właściwemu kształtowaniu i harmonizowaniu struktury zarówno w odniesieniu do relacji pomiędzy układem naturalnym i antropogenicznym, jak i w obrębie obu układów służą wytyczne dla lokalnych polityk przestrzennych. W odniesieniu do poszczególnych elementów konstytuujących strukturę OF objętego Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030 zakłada się zróżnicowane kierunki rozwoju i działania w ramach polityk rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego stosownie do zasady nadrzędności działań służących utrzymaniu i wzmacnianiu ich funkcji podstawowych (wiodących) oraz preferencji rozwojowych.

Ustalenia w zakresie polityki przestrzennej stanowią zbiór dyrektyw skierowanych do organów samorządów gminnych, których realizacja jest niezbędna dla potrzeb realizacji celów strategii rozwoju ponadlokalnego. Wymagają bezpośredniego uwzględnienia w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, zgodnie z aktualnym brzmieniem art. 9 ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Rekomendacje w zakresie polityki przestrzennej kierowane są do szerokiego grona interesariuszy: instytucji publicznych, podmiotów prywatnych, organizacji społecznych, mieszkańców, stanowiąc zestaw wytycznych i dobrych praktyk, których wdrażanie wspomaga realizację celów strategii. Ponieważ nie posiadają bezpośredniego umocowania prawnego, ich rozpowszechnienie i popularyzacja wymaga wsparcia poprzez działania edukacyjne i promocyjne.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie lokalnych polityk przestrzennych odnoszą się do kluczowych elementów i jednostek funkcjonalno-przestrzennych składających się na strukturę obszaru.

Elementy o wiodących funkcjach społeczno-gospodarczych

Ustalenia w odniesieniu do elementów właściwych dla rozwoju funkcji społeczno-gospodarczych, tj.: ośrodki osadnicze i pasma rozwojowe, mają na celu kreowanie wysokiej jakości przestrzeni miejsca zamieszkania i pracy oraz konkurencyjnej, wielofunkcyjnej przestrzeni gospodarczej i obejmują:

- 1) Planowanie wielofunkcyjnych jednostek osadniczych, polegające na integracji przestrzennej i funkcjonalnej obszarów o różnym, niekonfliktowym przeznaczeniu przy uwzględnieniach rozwoju programu adekwatnego do wielkości i rangi danej jednostki lub jej części oraz minimalizowaniu potrzeb transportowych w relacjach dom–praca–usługi.
- 2) Kształtowanie struktur przestrzennych zapewniających dobre środowiskowe warunki życia polegająca na uwzględnianiu w planowaniu struktur osadniczych:
 - zasobów i wartości przyrodniczych;
 - zachowania i kształtowania zielonej i błękitnej infrastruktury, w tym zapewnienia udziału (lub/i dostępu do) terenów zieleni i powierzchni biologicznie czynnej, proporcjonalnie do przyrostu zainwestowania (w tym zwiększającej się liczby mieszkańców);

- sąsiedztwa istniejących lub rozwijających się funkcji konfliktogennych, mogących mieć istotny wpływ: na jakość powietrza, klimat akustyczny i aerosanitarny, narażenie na drgania i wibracje oraz szkodliwe promieniowanie lub oddziaływanie pól elektromagnetycznych, z zachowaniem standardów wynikających z obowiązujących norm jakościowych,
 - ryzyka wystąpienia powodzi i następstw zmian klimatycznych,
 - rozwiązań urbanistycznych i architektonicznych dostosowanych do istniejących uwarunkowań przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, w tym poszanowania tożsamości kulturowej poprzez zachowanie: czytelności historycznych układów urbanistycznych i ruralistycznych,
 - specyficznych historycznych elementów zagospodarowania (w tym oryginalnych urządzeń i rozwiązań z zakresu techniki i infrastruktury, historycznych urządzonych terenów zielonych, parków i zbiorników wodnych).
- 3) Krystalizowanie sieci osadniczej, w szczególności na obszarach rozproszonej, monofunkcyjnej zabudowy mieszkaniowej poprzez:
- kształtowanie zwartych przestrzennie jednostek osadniczych i unikanie pasmowego rozwoju zabudowy wzdłuż głównych, tranzytowych ciągów komunikacyjnych ograniczające ich negatywny wpływ na środowisko oraz sprzyjające rozwijaniu więzi społecznych;
 - wzmacnianie rangi wybranych jednostek o dobrych uwarunkowaniach związanych z dostępnością transportem zbiorowym oraz posiadających potencjał do rozwoju funkcji usługowych;
 - wykorzystanie w pierwszej kolejności obszarów istniejącego zagospodarowania, polegające na: (a) uzupełnianiu i kontynuacji urbanizacji obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, z zapewnieniem standardów uwzględniających aspekty użytkowe, kulturowe i ekologiczne środowiska zamieszkania i pracy, (b) regeneracji obszarów zdegradowanych w szczególności poprzez rewitalizację oraz inne działania mające na celu przywrócenie im utraconych walorów lub/i nadanie nowych funkcji (modernizacja, rewaloryzacja, adaptacja, rekultywacja, remediacja itd.).
- 4) Tworzenie przestrzennych warunków dla kreowania wysokiej jakości przestrzeni publicznych sprzyjających integracji społecznej i budowaniu lokalnej tożsamości oraz tworzących spójne systemy funkcjonalne i kompozycyjne, adekwatnie do skali poszczególnych struktur
- 5) Kształtowanie terenów urbanizacji w sposób zapewniający odpowiednią dostępność terenów mieszkaniowych do (a) podstawowych usług publicznych, (b) transportu zbiorowego (c) przestrzeni publicznych, w tym przestrzeni otwartych, tj. takie wzajemne rozmieszczenie funkcji mieszkaniowych oraz funkcji związanych z ich bezpośrednią obsługą, które zapewni dojście piesze i dojazd rowerem w sposób bezpieczny oraz możliwie najkrótszy.
- 6) Określanie w planowaniu lokalnym standardów dostępności przestrzennej do podstawowych usług publicznych, jako obowiązującego programu zagospodarowania terenów mieszkaniowych, określającego: (a) rezerwę terenową dla lokalizacji tych usług, proporcjonalnie do planowanej gęstości zaludnienia jednostki, (b) maksymalne parametry dotyczące zasięgu ich obsługi (np. jako czas dojazdu rowerem lub dojścia pieszego do miejsc świadczenia tych usług), (c) minimalny wskaźnik rezerwy terenowej z przeznaczeniem na zieleń ogólnodostępną o funkcjach rekreacyjnych i ekologicznych.

- 7) Rozwój terenów aktywności gospodarczej z przeznaczeniem pod działalność gospodarczą i/lub usługową:
 - wykorzystujących w pierwszej kolejności tereny zainwestowane gospodarczo (*brown field*), w tym poprzemysłowe, pokolejowe, powojaskowe,
 - w bezpośrednim zasięgu oddziaływania istniejących kompleksów przemysłowych,
 - odpowiednio powiązanych z układem drogowym i kolejowym,
 - posiadających możliwości obsługi przez transport zbiorowy,
 - przy uwzględnieniu terenów zieleni buforowej, minimalizującej negatywne oddziaływanie tych terenów na obszary sąsiednie (np. w celu zmniejszenia zagrożenia hałasem).
- 8) Realizację strategicznych terenów aktywności gospodarczej spełniających następujące warunki:
 - kompleksowe wyposażenie w infrastrukturę techniczną (systemy wodno-kanalizacyjne, zasilanie w energię elektryczną o odpowiednich parametrach) lub z możliwością jej rozbudowy i przyłączenia do istniejących sieci (przy założeniu jej odpowiedniej przepustowości i parametrów zasilania), a także z możliwością powiązania z systemem dróg publicznych.
- 9) Kształtowanie otoczenia obiektów dziedzictwa kulturowego oraz dóbr kultury współczesnej, w sposób kreujący przestrzeń publiczną integrującą mieszkańców, z poszanowaniem wartości kulturowych i krajobrazowych.
- 10) Określanie w gminnych dokumentach planistycznych sposobów i obszarów retencjonowania wód opadowych, jako elementów ochrony przed powodzią i suszą, a w szczególności:
 - zwiększenia retencji wodnej w drodze wyznaczania terenów mikroretencji obszarowej i przyobektowej,
 - maksymalnego zatrzymywania i zagospodarowania wód opadowych i roztopowych w miejscu opadu,
 - przeciwdziałania nadmiernemu uszczelnianiu terenów zurbanizowanych.

Rekomendacje w odniesieniu do elementów właściwych dla rozwoju funkcji społeczno-gospodarczych obejmują:

- 1) Kształtowanie wysokiej jakości przestrzeni publicznych tworzących atrakcyjne, spójne i ogólnodostępne systemy,
- 2) Promowanie i kreowanie najwyższej jakości rozwiązań koncepcyjnych i projektowych dla priorytetowych przestrzeni publicznych oraz miejsc i obiektów o szczególnym znaczeniu dla poszczególnych ośrodków jak i całego regionu, poprzez wybór tych rozwiązań także w drodze konkursów urbanistycznych i architektonicznych.
- 3) Kształtowanie środowiska mieszkaniowego z uwzględnieniem rozwiązań urbanistycznych i architektonicznych warunkujących jego wysoką jakość, tj.:
 - zapewniających wysokie walory funkcjonalne i estetyczne,
 - zapewniających dobre ekologiczne warunki życia, w tym przede wszystkim: odpowiednie warunki nasłonecznienia, przewietrzania i zagospodarowania wód opadowych i roztopowych,
 - uwzględniających zieloną infrastrukturę, zarówno w kontekście walorów kompozycyjno-użytkowych osiedlowych przestrzeni publicznych, jak i odporności na zjawiska klimatyczne

- (np. „wyspa ciepła”, zagrożenie powodziowe związane z nadmiernym uszczelnieniem obszarów zurbanizowanych),
- sprzyjających kształtowaniu zwartej i energooszczędnej zabudowy,
 - przyjaznych dla rozwoju mobilności pieszej i rowerowej,
 - uwzględniających zasady projektowania uniwersalnego, odpowiadającego na potrzeby wszystkich użytkowników, w tym osób o ograniczonej mobilności i percepcji.
- 4) Promowanie i kształtowanie struktur mieszkaniowych, w których poprzez odpowiednio stosowane rozwiązania architektoniczne i technologiczne redukowane jest zużycie zasobów oraz emisja szkodliwych substancji do środowiska, poprzez m.in.:
- modernizację istniejących struktur, służącą jednocześnie poprawie warunków mieszkaniowych, w tym zdrowotnych oraz ograniczeniu negatywnego oddziaływania na środowisko (m.in. poprzez zmniejszenie zużycia energii i wody),
 - realizację nowych struktur, z zapewnieniem wysokiego udziału budynków niskoenergetycznych i pasywnych.
- 5) Uzupełnianie minimalnego programu usług publicznych, właściwego dla rangi oraz obszaru obsługi poszczególnych ośrodków, rozszerzanego o kolejne elementy, zgodnie z przyjętą hierarchią sieci osadniczej, przy uwzględnieniu współpracy międzygminnej w obszarach położonych na styku gmin.
- 6) Kształtowanie bazy infrastruktury usług, przede wszystkim w zakresie kultury i edukacji, przy wykorzystaniu istniejących obiektów (i ich otoczenia) o szczególnych walorach kulturowych, jako elementów przestrzeni szczególnie istotnych dla budowania więzi i tożsamości lokalnej.
- 7) Realizacja nowych oraz dostosowania istniejących obiektów i urządzeń usług z uwzględnieniem potrzeb wszystkich użytkowników, w tym osób o ograniczonej mobilności i percepcji, zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego.

Elementy o wiodącej funkcji przyrodniczej

Ustalenia w odniesieniu do obszarów i elementów głównej funkcji przyrodniczej mają na celu utrzymanie ciągłości powiązań ekologicznych, kształtowanie racjonalnej struktury obszarów chronionych, a także ograniczenie presji inwestycyjnej na obszarach o szczególnym znaczeniu dla zachowania zasobów przyrodniczych i obejmują:

- 1) Zachowanie i kształtowanie spójności sieci ekologicznej, w skład której wchodzi istniejące lub najcenniejsze fragmenty obszarów chronionych, obszary potencjalne do objęcia ochroną (cenne przyrodniczo),
- 2) Kształtowanie zagospodarowania przestrzennego w dostosowaniu do specyfiki obszaru i przedmiotu ochrony wartości przyrodniczych i krajobrazowych, wynikających z funkcji i reżimu ochronnego obszarów, odpowiednio do:
 - form ochrony przyrody – stosowanie zasad wynikających z dokumentów je ustanawiających oraz planów zadań ochronnych i planów ochrony (jeśli takie obowiązują) dla obszarów: Natura 2000, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu,
 - lasów – stosowanie zasad wynikających z planów urządzania lasów,
 - dolin rzecznych – zachowanie i zwiększanie ciągłości łączności ekologicznej poprzez wykluczenie ich z zagospodarowania zmieniającego funkcje i sposób użytkowania z możliwością minimalizacji presji poprzez odpowiednie kanalizowanie ruchu, a także

pozostawianie niezagospodarowanych fragmentów dna doliny i jej zboczy, posiadających łączność ekologiczną z obszarami sąsiednimi oraz zapewnienie trwałości funkcjonowania ekosystemów terenów podmokłych m.in. poprzez działania związane z odpowiednim zagospodarowaniem na cele rekreacyjne.

- 3) Zachowanie ciągłości przestrzennej i funkcjonalnej ekosystemów leśnych i dolinnych, zwłaszcza w obszarach korytarzy ekologicznych, w miejscach przecięcia z infrastrukturą transportową poprzez zapewnienie przestrzennych możliwości realizacji przejść dla zwierząt.
- 4) Zachowanie trwałości gruntów leśnych oraz naturalnych cieków i zbiorników wodnych, w granicach korytarzy ekologicznych, przy zachowaniu ich dotychczasowego gospodarczego wykorzystania, z uwzględnieniem uzasadnionej potrzeby ich przeznaczenia na cele publiczne.
- 5) Zachowanie pozostałości naturalnych ekosystemów i ich ochrony planistycznej, jako cennych obiektów ochrony różnorodności biologicznej, zapewniających trwałość ekosystemów (w szczególności terenów podmokłych, łąk dolinnych i śródleśnych, zadrzewień śródpolnych, starorzeczy i oczek wodnych) – nie objętych dotychczas ochroną prawną.
- 6) Zachowywanie w stanie naturalnym terenów podmokłych - jako regulatorów warunków hydrologicznych, klimatycznych i ekologicznych środowiska oraz elementów naturalnej retencji wód.
- 7) Wyznaczanie w gminnych dokumentach planistycznych stref ochrony warunków siedliskowych lasu (otulin), których zadaniem jest zapewnienia prawidłowego funkcjonowania ekosystemów leśnych poprzez wykluczanie zagospodarowania mogącego mieć negatywny wpływ na gatunki wnętrza lasu oraz ekoton.

Rekomendacje w odniesieniu do elementów o wiodącej funkcji przyrodniczej obejmują:

- 1) Wzmacnianie trwałości istnienia lasów, kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej oraz zachowanie bogactwa biologicznego stosownie do ustaleń planów urządzenia lasu.
- 2) Wzbogacanie potencjału systemu obszarów chronionych poprzez obejmowanie prawną ochroną cennych przyrodniczo obszarów i obiektów dotychczas nie chronionych.
- 3) Podporządkowanie turystycznego użytkowania i zagospodarowania obszarów cennych przyrodniczo potrzebom zachowania bioróżnorodności.
- 4) Uwzględnianie w procesach inwestycyjnych zasady priorytetu ekologicznego – polegającej na stosowaniu rozwiązań techniczno-przestrzennych służących zachowaniu i podwyższeniu przyrodniczej, w tym krajobrazowej jakości przestrzeni i zapobiegania przekształceniom przestrzennym skutkującym utratą bądź istotnym obniżeniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych, fragmentacją terenów przyrodniczo cennych oraz utratą łączności przestrzennej ekosystemów.

Strefy terenów otwartych

Ustalenia w odniesieniu do terenów otwartych, tj.: obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej i strefy zielonego pierścienia, mają na celu zachowanie naturalnych wartości zasobów środowiska przyrodniczego i rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz zrównoważony rozwój gospodarki rolnej i funkcji towarzyszących i obejmują:

- 1) Kształtowanie zwartych przestrzennie jednostek osadniczych minimalizujące rozpraszanie zabudowy na tereny otwarte oraz terenochłonność i związane z tym problemy i potrzeby obsługi infrastrukturalnej.
- 2) Określanie w gminnych dokumentach planistycznych sposobów podnoszenia retencyjnej pojemności zlewni jako elementów ochrony przed powodzią i suszą, a w szczególności zwiększenia retencji wodnej w drodze wyznaczania powierzchni pod budowę zbiorników retencyjnych.
- 3) Ochronę i wyznaczanie w gminnych dokumentach planistycznych elementów ekspozycji krajobrazowej wskazanych do zachowania i ochrony planistycznej, do których zaliczane są:
 - elementy ekspozycji czynnej: punkty widokowe, ciągi widokowe, osie widokowe, powiązania widokowe;
 - elementy ekspozycji biernej: panoramy, panoramy miast i miejscowości, strefy ekspozycji widokowej obiektów, zespołów i elementów rzeźby terenu, ekspozycje wnętrz krajobrazowych, dominanty naturalne i urbanistyczne, otwarcia widokowe.
- 4) Harmonijne kształtowanie zagospodarowania przestrzennego wokół obszarów i obiektów o wartościach kulturowych i krajobrazowych, w szczególności wpisanych do rejestru ewidencji zabytków oraz uznanych za pomniki historii.
- 5) Ochronę i wzbogacanie przyrodnicze struktur ekologicznych w granicach zielonego pierścienia, polegające na:
 - fitomelioracji (zadrzewienia, zakrzewienia) oraz na rozwoju małej retencji w regionach o sprzyjających warunkach naturalnych,
 - kształtowanie drobnoziarnistej struktury obszarów przejściowych pomiędzy zabudową, a terenami otwartymi celem przeciwdziałania niekorzystnym skutkom krajobrazowym i ekologicznym poprzez wprowadzenie niższych (przejściowych) form zabudowy i zakładanie pasów zieleni,
 - utrzymywaniu i zwiększaniu ciągłości przestrzennej biotopów (zwłaszcza leśnych i łąkowych) poprzez zapobieganie ich izolacji i fragmentacji (głównie ze strony komunikacji),
 - wprowadzaniu różnorodności gatunkowej upraw,
 - prowadzenie polityki zalesień w dostosowaniu do warunków glebowych i siedliskowych,
 - objęciu ochroną planistyczną elementów przyrodniczo-krajobrazowych, mających duże znaczenie w utrzymaniu stabilności krajobrazu oraz kształtowaniu funkcji rekreacyjnej.

Rekomendacje w odniesieniu do terenów otwartych obejmują:

- 1) Wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych na obszarach o wysokiej jakości użytków rolnych w ramach prowadzenia racjonalnej gospodarki zalesieniowej i zadrzewieniowej, dostosowanej do specyfiki obszaru.
- 2) Zachowywanie, odtwarzanie, rewaloryzację i kształtowanie elementów przyrodniczych charakterystycznych dla krajobrazu wiejskiego: miedz, pasów zadrzewień śródpolnych, małych cieków i dróg śródpolnych, śródpolnych oczek wodnych, ekosystemów brzegowych wód śródlądowych, żywopłotów etc., w szczególności w rejonach wielkoobszarowego rolnictwa

- 3) Z uwagi na ochronę krajobrazu kulturowego, w ramach gospodarki rolnej postuluje się zachowanie historycznie ukształtowanych rozłogów pól w obszarach o pofałdowanej rzeźbie terenu, z ich przeznaczeniem pod uprawy ekologiczne.
- 4) Stosowanie tradycyjnych dla poszczególnych części obszaru form architektury wiejskiej (w zakresie bryły, kształtu dachu, detalu architektonicznego i materiałów wykończeniowych).
- 5) Kształtowanie w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego sieci szlaków kulturowych, wyposażonych w odpowiednią infrastrukturę towarzyszącą oraz rozpoznawalny w przestrzeni system identyfikacji wizualnej.
- 6) Stosowanie Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych zapewniającego lepsze wykorzystywanie potencjału biologicznego gleb.

Elementy infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz wzmacniania powiązań infrastrukturalnych

Ustalenia w odniesieniu do elementów sieci infrastrukturalnych mają na celu przede wszystkim rozwój infrastruktury transportowej zapewniającej sprawność powiązań komunikacyjnych, minimalizującą zagrożenia bezpieczeństwa publicznego oraz kolizje z elementami regionalnej sieci ekologicznej, a także ograniczenie emisji zanieczyszczeń do środowiska i obejmują:

- 1) Programowanie i zapewnienie odpowiedniej obsługi infrastrukturalnej struktur osadniczych poprzez budowę nowej i rozbudowę istniejącej infrastruktury (na podstawie analizy planów inwestycyjnych operatorów mediów i zdolności finansowych gminy), w zakresie:
 - infrastruktury technicznej (ze szczególnym uwzględnieniem zapewnienia dostaw energii elektrycznej oraz odprowadzenia ścieków w ramach zasięgu aglomeracji ściekowych),
 - systemów transportowych (ze szczególnym uwzględnieniem transportu zbiorowego).
- 2) Koncentrowanie rozwoju sieci transportowej i infrastruktury towarzyszącej w głównych pasmach rozwojowych, obejmujące priorytetowe działania służące poprawie powiązań.
- 3) Kształtowanie sieci drogowej z zachowaniem wymagań w zakresie:
 - hierarchizacji sieci drogowej, wynikającej z dopasowania do siebie kategorii i klas łączących się dróg,
 - ochrony przed negatywnym oddziaływaniem na środowisko i kompensacji przyrodniczej,
 - minimalizacji kosztów dostępu i emisji zanieczyszczeń w przypadku obsługi terenów rozwoju osadnictwa;
 - oddziaływania planowanej drogi na bezpieczeństwo ruchu drogowego.
- 4) Kształtowanie infrastruktury transportowej wspierającej rozwój transportu niezmotoryzowanego i integracji transportu w ośrodkach lokalnych oraz węzłach integracyjnych poprzez budowę:
 - dojazdowych tras rowerowych w obrębie OF tych ośrodków i węzłów,
 - parkingów w systemie P&R i B&R przy węzłach integracyjnych,
 - infrastruktury drogowej, w tym przystankowej, dla obsługi linii lokalnego transportu.
- 5) Priorytetyzacja rozwoju sieci transportowej w zakresie:
 - budowy lub modernizacji brakujących elementów sieci tras rowerowych i ciągów pieszych, zapewniających dobrą obsługę obszarów urbanizacji, węzłów integracyjnych lub przystanków,

- wdrażania Inteligentnych Systemów Transportu, umożliwiających stosowanie nowoczesnych, innowacyjnych i zaawansowanych metod zarządzania transportem,
 - zapewnienia odpowiednich standardów bezpieczeństwa i ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko budowanych lub modernizowanych elementów infrastruktury transportowej.
- 6) Zapewnienie odpowiedniej dostępności terenów mieszkaniowych do infrastruktury technicznej (w szczególności do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz energetycznej), przy czym:
- w zakresie zaopatrzenia w wodę i odprowadzenia ścieków należy uwzględnić budowę urządzeń służących do zaopatrzenia w wodę, realizowaną jednocześnie z rozwiązaniem spraw gospodarki ściekowej, w szczególności poprzez równoczesną budowę systemów kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków,
 - w zakresie dostaw energii elektrycznej należy uwzględnić możliwości zastosowania generacji rozproszonej, opartej na małych jednostkach wytwórczych energii elektrycznej i ciepła, produkowanych w skojarzeniu,
- 7) Preferowanie lokalizacji instalacji do wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych na obszarach i w miejscach o największym potencjale zasobowym, przy uwzględnieniu konieczności eliminowania lub maksymalnego ograniczania zagrożeń i negatywnego oddziaływania tej infrastruktury na środowisko, w tym na bioróżnorodność, powiązania przyrodnicze, walory krajobrazowe oraz zdrowie ludzi.
- 8) Zasada uwzględniania w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym potrzeb bezpieczeństwa energetycznego przez m.in.:
- rezerwowanie pasów terenów wolnych od zabudowy i przeszkód terenowych dla projektowanej i planowanej infrastruktury elektroenergetycznej,
 - określanie ograniczeń w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu w pobliżu projektowanej i planowanej infrastruktury elektroenergetycznej oraz źródeł produkcji energii elektrycznej i ciepłej.

Rekomendacje w odniesieniu do infrastruktury technicznej i transportowej obejmują:

- 1) Planowanie i realizacja infrastruktury energetycznej gwarantujące zrównoważony rozwój obszaru i oszczędne gospodarowanie zasobami przestrzeni, przez koncentrację przedsięwzięć liniowych i węzłowych, w szczególności w korytarzach infrastrukturalnych.
- 2) Minimalizowanie oddziaływania budowli elektroenergetycznych, w tym przebiegu linii NN i WN na krajobraz i środowisko – poprzez:
 - harmonizację projektowanych budowli z cechami środowiska oraz minimalizację dominacji infrastruktury w krajobrazie,
 - rozważenie możliwości stosowania konstrukcji nadleśnych, w przypadku konieczności przebiegu linii przez zwarte kompleksy leśne, w celu uniknięcia fragmentacji płatów ekologicznych.
- 3) Optymalizacja obsługi jednostek osadniczych w zakresie zaopatrzenia w ciepło przez:
 - budowę, modernizację i przebudowę źródeł ciepła,

OBSZAR STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

Obszar gmin objęty Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030, położony jest w obrębie wydzielonych obszarów specjalnych, które zostały wyznaczone w strategicznych i planistycznych dokumentach krajowych i wojewódzkich. W celu ich identyfikacji zostały przeanalizowane następujące dokumenty:

- **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030).**
- **Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030.**
- **Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030.**

Przez obszary specjalne rozumie się:

- **OF (obszary funkcjonalne)** – obszary, na których występuje względnie wyodrębniający się, intensywny i otwarty system powiązań społecznych, gospodarczych lub przyrodniczych, uwarunkowanych cechami środowiska geograficznego (przyrodniczego i antropogenicznego).
- **OSI (obszary strategicznej interwencji)** – określone w strategii rozwoju obszary o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna, łącząca inwestycje - w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub dotyczące zasobów ludzkich, finansowane z różnych źródeł lub przez rozwiązania regulacyjne

1. OSI Krajowe - Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030):

- **Wschodnia Polska,**

Wschodnia część kraju w największym stopniu skupia obszary zagrożone marginalizacją, a jej województwa - lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie - znajdują się w grupie regionów o zdecydowanie niższym poziomie konkurencyjności w porównaniu do średniej w Unii Europejskiej. **W zasięgu OSI Wschodnia Polska znajdują się gminy objęte Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizańskiego” na lata 2024 – 2030.**

Mapa 6 Wschodnia Polska

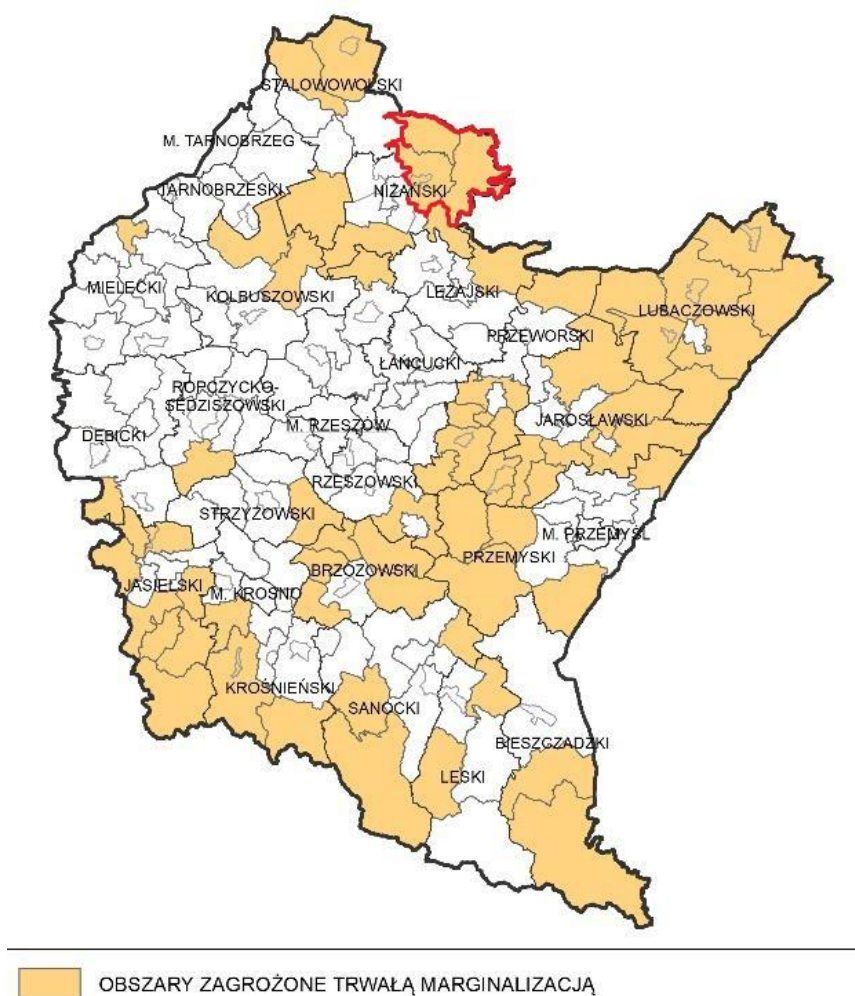
Źródło: Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030

- **Obszary zagrożone trwałą marginalizacją**

Zgodnie z załącznikiem 1. Lista gmin zagrożonych trwałą marginalizacją: programowanie 2021-2027 do KSRR 2030, wśród gmin zagrożonych trwałą marginalizacją, które wchodziły w skład OF „Partnerstwo dla zrównoważonego rozwoju” znalazły się wszystkie gminy objęte **Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizańskiego” na lata 2024 – 2030.**

Wskazane obszary zagrożone trwałą marginalizacją charakteryzują się peryferyjnym położeniem poza obszarami głównych aglomeracji oraz słabą dostępnością transportową. Głównym problemem tych obszarów jest niekorzystna sytuacja demograficzna, przejawiająca się starzeniem się społeczeństwa i odpływem młodych, wykształconych osób, a także słabym dostępem do podstawowych usług publicznych oraz dużym zapotrzebowaniem na świadczenia pomocy społecznej. Oprócz tego wyróżnia się tu niski poziom przedsiębiorczości, problemy strukturalne w rolnictwie, niski zasób pozarolniczych miejsc pracy oraz niski poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych mieszkańców, co przekłada się tym samym na niski poziom atrakcyjności inwestycyjnej.

Mapa 7 Obszary zagrożone trwałą marginalizacją

Źródło: Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030

2. OSI Regionalne - Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030:

Oprócz krajowych obszarów strategicznej interwencji, Samorząd Województwa wskazał do objęcia specjalnym wsparciem następujące regionalne obszary strategicznej interwencji: obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście zrównoważonego rozwoju, obszary wiejskie, wiejskie.

OF objęty Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030 wpisuje się w następujące priorytety, określone dla regionalnych obszarów strategicznej interwencji:

7.1. Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego:

7.1.3. Rozwój powiązań komunikacyjnych wewnątrz obszarów funkcjonalnych biegunów wzrostu – gmina Ulanów (część miejska)

Policentryczność układu osadniczego umożliwia budowanie wielokierunkowych powiązań funkcjonalnych. Jednym z narzędzi wspierających dyfuzję procesów rozwojowych jest nasycenie obszaru województwa siecią komunikacyjną i infrastrukturą transportową, która zapewni spójność terytorialną i gospodarczo-społeczną. Inwestycje infrastrukturalne należy ukierunkować na zapewnienie efektywnego i bezpiecznego procesu przemieszczania się z uwzględnieniem zachowania ładu przestrzennego.

Zakładane działania:

- zwiększenie spójności terytorialnej obszarów funkcjonalnych budowę, rozbudowę oraz modernizację infrastruktury kolejowej;
- podniesienie bezpieczeństwa komunikacyjnego poprzez budowę obwodnic i odciążenie centrów miast od przeciążeń wynikających z transportu indywidualnego i komunikacji publicznej;
- modernizacja i rozwój infrastruktury dróg lokalnych w celu zwiększenia spójności obszarów funkcjonalnych miast;
- zwiększenie spójności terytorialnej obszarów funkcjonalnych budowę, rozbudowę oraz modernizację infrastruktury kolejowej;
- podniesienie bezpieczeństwa komunikacyjnego poprzez budowę obwodnic i odciążenie centrów miast od przeciążeń wynikających z transportu indywidualnego i komunikacji publicznej;
- modernizacja i rozwój infrastruktury dróg lokalnych w celu zwiększenia spójności obszarów funkcjonalnych miast;
- rozwój transportu publicznego, w tym poprzez modernizację i rozwój infrastruktury w celu efektywniejszego przemieszczania się wewnątrz obszarów funkcjonalnych oraz między nimi;
- wspieranie systemu zrównoważonego transportu wraz węzłami intermodalnymi typu P&R, B&R;
- rozwój zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych, tras rowerowych, jako alternatywy dla przemieszczania się na krótkich odcinkach oraz służących rekreacji.

7.1.4. Rozwój miast powiatowych i miast mniejszych – gmina Ulanów (część miejska)

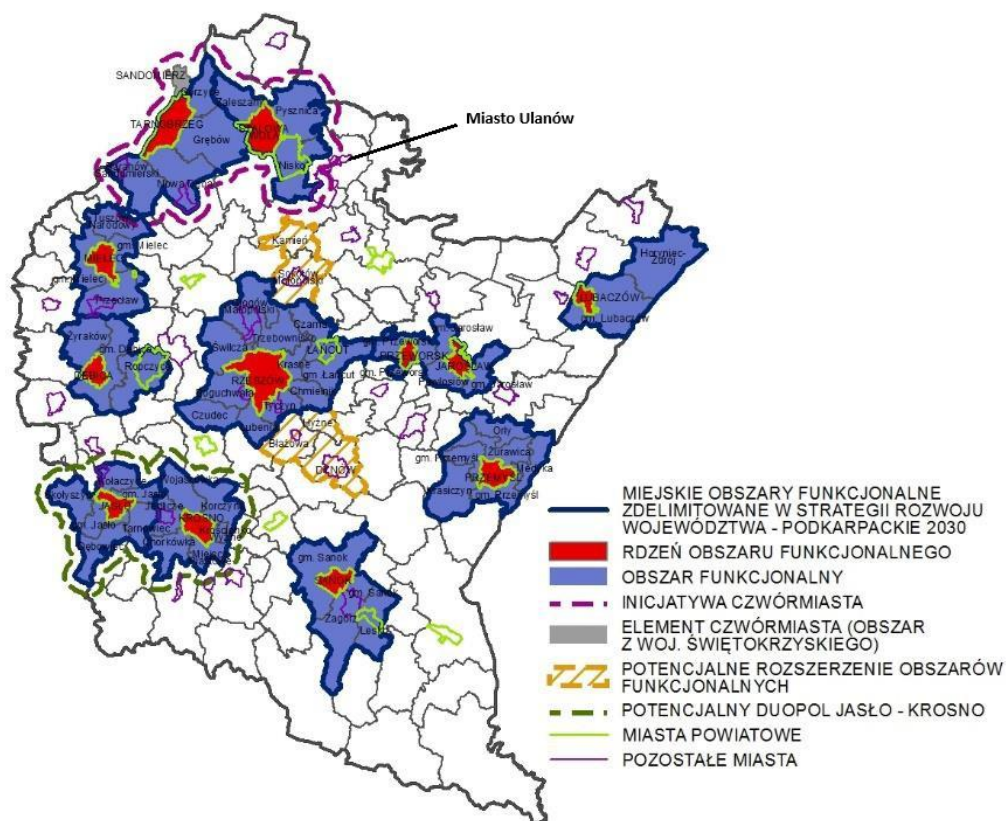
Miasta powiatowe i mniejsze, pełnią istotną rolę w kreowaniu uwarunkowań społeczno-gospodarczych poza strefami wpływu subregionalnych aglomeracji. Stanowią lokalne centra

pełniące funkcje administracyjne oraz gospodarczo-usługowe z ograniczonym zasięgiem oddziaływania. Działania w tym obszarze zostaną nakierowane na wzmacnianie potencjału tych miast i ich roli w strukturze osadniczej m.in.: poprzez wsparcie w tworzeniu stabilnych podstaw rozwoju, wzrost aktywności gospodarczej i przedsiębiorczej, przemodelowanie rynku pracy (wzrost zatrudnienia), stymulowanie aktywności i zdobywania kompetencji przez społeczność lokalną oraz skuteczne budowanie partnerstw. System wsparcia powinien mieć charakter zindywidualizowany i spójny z potrzebami i potencjałem danego terytorium.

Zakładane działania:

- poprawa i rozwój warunków prowadzących do dynamizacji przedsiębiorczości w oparciu o potencjalne specjalizacje gospodarcze ośrodka miejskiego;
- wzmacnianie powiązań funkcjonalnych w celu przywrócenia roli ośrodka w układzie osadniczym;
- zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców poprzez rozwój kompetencji zawodowych;
- modernizacja przestrzeni miejskiej umożliwiającej wykorzystanie potencjałów i zasobów miast, w tym turystycznych i wypoczynkowo-rekreacyjnych;
- poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wzrost dostępu do usług publicznych;
- rozwój kapitału społecznego i wzmocnienie tożsamości regionalnej poprzez zaangażowanie mieszkańców w procesy rozwojowe;
- poprawa jakości zarządzania poprzez współpracę z innymi samorządami terytorialnymi;
- podejmowanie działań w zakresie ochrony przyrody i poprawy stanu środowiska;
- poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji oraz związanego z nim zjawiska smogu;
- kreowanie instrumentów przyciągających do osiedlania się w miastach, w szczególności osób młodych i wykształconych;
- wykorzystanie możliwości programowych i finansowych UE w obszarze polityki miejskiej;
- dostosowanie sieci usług i zagospodarowania przestrzennego do zmian demograficznych;
- niwelowanie barier transportowych poprzez rozwój systemów transportu zbiorowego pomiędzy ośrodkami miejskimi a sąsiednimi obszarami wiejskimi oraz innymi ważnymi ośrodkami miejskimi;
- rozwój zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych, tras rowerowych, jako alternatywy dla przemieszczania się.

Mapa 8 Miejskie Obszary Funkcjonalne

Źródło: Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030

7.3. Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście równoważenia rozwoju:

7.3.1. Wzmocnienie szans rozwojowych obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją w województwie – gmina Harasiuki, gmina Jarocin, gmina Ulanów

Zakładane działania:

- rozwój sektora inwestycji prywatnych w oparciu o lokalne zasoby;
- aktywizacja lokalnych inicjatyw gospodarczych i społecznych, poprzez wykorzystanie potencjału podmiotów publicznych, prywatnych, organizacji pozarządowych i mieszkańców;
- poprawa atrakcyjności inwestycyjnej poprzez zapewnienie przygotowanych terenów inwestycyjnych;
- pobudzanie procesów rozwojowych poprzez zapewnienie lepszej dostępności komunikacyjnej na zewnątrz, w tym rozwój infrastruktury drogowej łączącej się z węzłami sieci dróg szybkiego ruchu oraz infrastruktury kolejowej;
- włączenie komunikacyjne obszarów o utrudnionej dostępności;
- dostosowanie infrastruktury technicznej (energetycznej, telekomunikacyjnej, wodnokanalizacyjnej) i społecznej, warunkującej rozwój gospodarczy i wyższą jakość życia mieszkańców;
- wzmocnienie roli instytucji publicznych jako inicjatora nawiązywania partnerstw, współpracy z innymi instytucjami publicznymi, społeczeństwem i innymi interesariuszami na rzecz rozwoju regionu;
- intensyfikacja działań w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska przyrodniczego.

Map of Lublin voivodeship showing administrative boundaries and areas at risk of permanent marginalization. The map is divided into numerous small administrative units, many of which are shaded in light green. A specific area in the north-central part of the voivodeship is outlined in red. A legend at the bottom left explains the symbols: a light green square for "OBSZARY ZAGROŻONE TRWAŁĄ MARGINALIZACJĄ - DELIMITACJA NA POZIOMIE REGIONALNYM" and a red line for "granice gmin SRP".

7.3.3. Rozwój i wspieranie obszaru gmin „Błękitnego Sanu” – gmina Ulanów

Zakładane działania:

- wykorzystanie biegu rzeki San dla rozwoju przedsiębiorczości i atrakcyjności turystycznej poprzez wielofunkcyjne wykorzystanie i zagospodarowanie jego brzegów i obszarów nadbrzeżnych;

- utrzymanie walorów środowiska przyrodniczego w zlewni rzeki San poprzez rozwiązanie w sposób skoordynowany problemu gospodarki wodno-ściekowej i składowania odpadów;
- zabezpieczenia obszaru gmin „Błękitnego Sanu” przed zagrożeniem powodziowym.

7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku:

Zakładane działania:

- promowanie lokalnych zasobów (produktów tradycyjnych, regionalnych, ekologicznych) w celu powstawania alternatywnych źródeł dochodów;
- aktywizacja lokalnych społeczności ukierunkowana na rozwój przedsiębiorczości, jako element wzrostu dochodów ludności wiejskiej;
- kreowanie postaw przedsiębiorczych i lokalnych inicjatorów działalności gospodarczej;
- wspieranie i profilowanie specjalizacji regionalno-lokalnej oraz centrów produkcyjnoustługowych,
- rozwój funkcji turystycznych, kompleksowo wykorzystujących lokalne zasoby i specjalizacje.

7.4.3. Integracja i aktywizacja społeczności wiejskiej w aspekcie społecznym i kulturowym - gmina Harasiuki, gmina Jarocin, gmina Ulanów (część wiejska)

Kluczowym czynnikiem determinującym inicjowanie procesów rozwoju obszarów wiejskich jest wielokierunkowa aktywizacja społeczności lokalnej. Podniesienie poziomu życia zależy od właściwej identyfikacji potrzeb i możliwości danego obszaru, w który to proces należy włączyć lokalną społeczność. Grupy społeczne powinny także współuczestniczyć w zarządzaniu lokalnymi zasobami. Istotne jest również oddolne zaangażowanie się społeczności w partnerstwa regionalne i ponadregionalne, a nawet międzynarodowe.

Zakładane działania:

- wsparcie mieszkańców w realizacji działań wynikających z lokalnych dokumentów strategicznych mających na celu wzmocnienie tożsamości regionalnej;
- podejmowanie współpracy na rzecz integracji społeczności lokalnej w planowaniu wspólnych działań i podejmowaniu wyzwań rozwojowych;
- poszerzenie i wzbogacenie oferty kulturalnej i usług czasu wolnego opartych na lokalnych zasobach przyczyniające się do zwiększenia poczucia tożsamości mieszkańców obszarów wiejskich, integracji społecznej i aktywizacji, szczególnie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- promocja lokalnej twórczości kulturalnej, rzemieślniczej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa, przyczyniającej się do wykreowania produktów charakterystycznych dla poszczególnych miejscowości w oparciu o istniejące zasoby;
- promocja regionalnych specjalizacji w rolnictwie, jego otoczeniu i rybactwie (winiarstwo, pszczelarstwo itp. oraz usługi socjalne i rzemiosło, handel, przetwórstwo produktów rolnych, rękodzieło itp.);
- upowszechnianie dobrych praktyk przez społeczność lokalną na płaszczyźnie międzyregionalnej i międzynarodowej; wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z lokalnymi ośrodkami osadniczymi.

7.4.4. Racjonalizacja przestrzeni wiejskiej - gmina Harasiuki, gmina Jarocin, gmina Ulanów (część wiejska)

Jakość przestrzeni obszarów wiejskich warunkuje możliwość i efektywność działań prorozwojowych. Dlatego też, gospodarka przestrzenna obszarów wiejskich powinna być określona w opracowaniach urbanistycznych, aby zapewnić racjonalne wykorzystanie przestrzeni

i zasobów endogenicznych, przy zachowaniu walorów krajobrazowych i przyrodniczych. Należy również dążyć do zachowania zgodności z dokumentami planistycznymi sporządzanymi dla obszarów sąsiednich.

Zakładane działania:

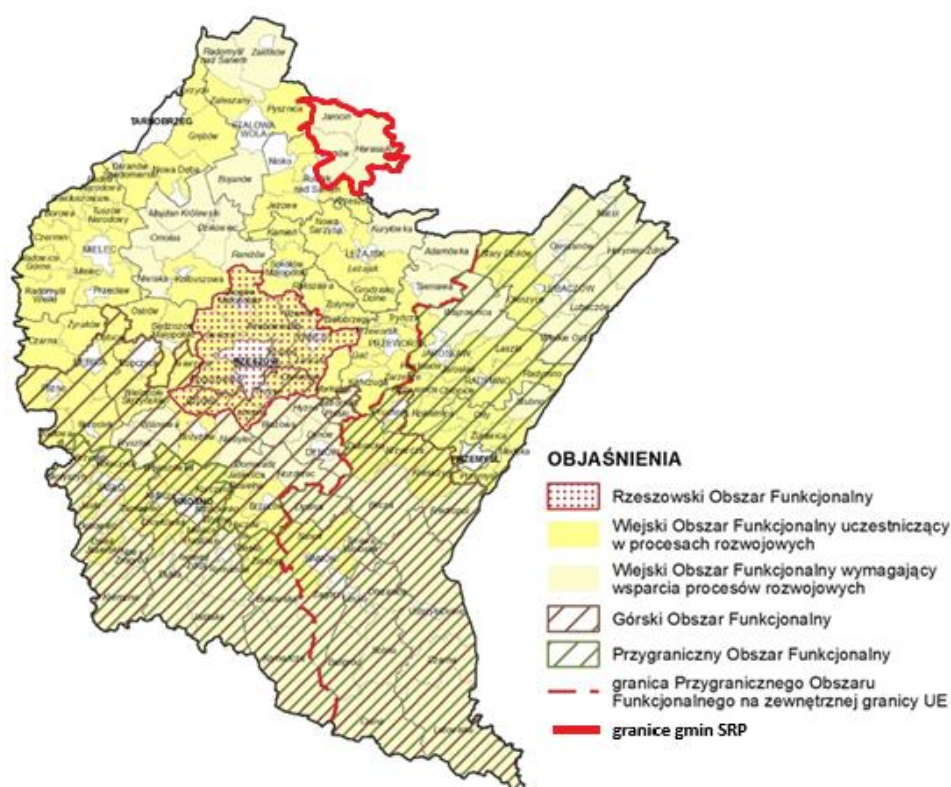
- dostosowanie przestrzeni wiejskiej do potrzeb gospodarczych i społecznych mieszkańców;
- efektywne wykorzystanie przestrzeni poprzez rozwój funkcji rekreacyjnej, sportowej i społeczno-kulturalnej obejmującej budowę i adekwatne wyposażenie obiektów;
- wykorzystanie potencjału uzdrowiskowego w projektowaniu przestrzeni wiejskiej;
- poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni wiejskiej uzyskana poprzez wspieranie projektów mających na celu urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku;
- racjonalne wykorzystanie przestrzeni produkcyjnej i osadniczej dzięki wspieraniu działań scaleniowych i zagospodarowania poscaleniowego.

3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030:

OF objęty Strategią Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030, położony jest na terenie następujących obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym, określonych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030:

- Wiejskiego Obszaru Funkcjonalnego, a w ramach jego – Wiejskiego Obszaru Funkcjonalnego uczestniczącego w procesach rozwojowych oraz Wiejskiego Obszaru Funkcjonalnego wymagającego wsparcia procesów rozwojowych;
- Górskiego Obszaru Funkcjonalnego;
- Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego.

Mapa 7 Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030

- **Wiejski obszar funkcjonalny wymagający wsparcia procesów rozwojowych**

Priorytet rozwojowy

Stwarzanie warunków dla poprawy jakości życia mieszkańców.

Funkcje rozwojowe

- Podstawowa – rolnicza;
- Towarzyszące – turystyczno-rekreacyjna i uzdrowiskowa.

Wiodące kierunki zagospodarowania:

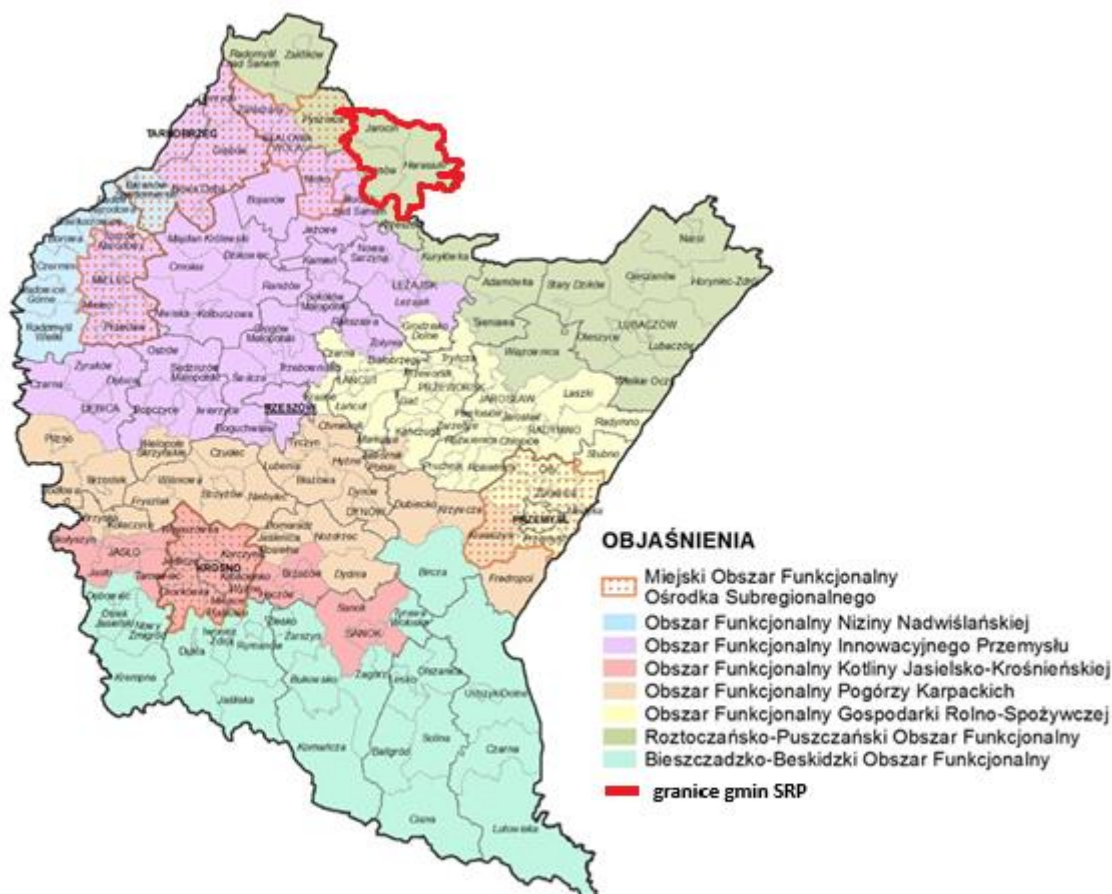
- 1) rozwój rolnictwa ekologicznego opartego na gospodarstwach rodzinnych;
- 2) rozwój działalności gospodarczej związanej z gospodarką rolną i turystyką;
- 3) rozwój kapitału ludzkiego oraz wzrost poziomu życia mieszkańców;
- 4) wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z lokalnymi ośrodkami osadniczymi;
- 5) poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym;
- 6) ochrona terenów o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych;
- 7) racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego;

- 8) rozwój turystyki, w tym agroturystyki, funkcji sportowo-rekreacyjnych i uzdrowiskowych,
- 9) rozwój infrastruktury technicznej i transportowej.

Zasady i warunki zagospodarowania:

- 1) rozwój bazy usług publicznych;
- 2) zapobieganie procesom rozpraszania zabudowy powodującym degradację terenów otwartych i przydatnych dla rolnictwa;
- 3) ochrona zasobów leśnych oraz rozwój zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej;
- 4) poprawa wyposażenia obszaru w infrastrukturę techniczną i transportową;
- 5) rozwój funkcji sportowo-rekreacyjnej i turystycznej, w tym agroturystyki oraz lecznictwa uzdrowiskowego z zastosowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Mapa 8 Obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego Perspektywa 2030

- **Roztoczańsko-Puszczański Obszar Funkcjonowania**

Funkcje rozwojowe

- Podstawowa – turystyczna, w tym rozwój form kwalifikowanych turystyki;
- Towarzyszące – rolnicza, gospodarki leśnej, usługowa (obsługi rolnictwa i leśnictwa), produkcyjna (przemysłowo-rolnicza).

Wiodące kierunki zagospodarowania:

- 1) rozwój turystyki poznawczo-wypoczynkowej i kwalifikowanej opartej na lokalnych walorach przyrodniczych i kulturowych;
- 2) poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej obszaru;
- 3) ochrona zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego;
- 4) utrzymanie i rozwój funkcji uzdrowiskowych Rostocza;
- 5) rozwój zrównoważonej gospodarki leśnej i rolnej;
- 6) rozwój bazy przetwórstwa rolno-spożywczego;
- 7) wznowienie eksploatacji złóż siarki;
- 8) ochrona obszaru przed powodzią.

Zasady i warunki zagospodarowania:

- 1) rozbudowa i modernizacja istniejącej infrastruktury turystycznej;
- 2) rozbudowa istniejących oraz budowa nowych szlaków drogowych oraz modernizacja istniejących linii kolejowych;
- 3) ochrona walorów leczniczych i klimatycznych uzdrowiska Horyniec-Zdrój;
- 4) rozwój rolnictwa ekologicznego dostosowanego do lokalnych warunków, poprawa struktury agrarnej gospodarstw;
- 5) rewaloryzacja historycznych układów urbanistycznych świadczących o unikatowej historii i kulturze obszaru;
- 6) ochrona krajobrazów i przyrody obszaru;
- 7) zapobieganie procesom suburbanizacji i rozpraszania zabudowy powodującym degradację otwartych terenów wiejskich przydatnych dla rolnictwa przez intensyfikację użytkowania terenów zainwestowanych;
- 8) uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej oraz zagospodarowanie terenów sprzyjające naturalnej retencji wód powierzchniowych;
- 9) zagospodarowanie terenu kopalni siarki Basznia przy uwzględnieniu aspektów prawno-środowiskowych i ekologicznych;
- 10) uwzględnienie przy zagospodarowaniu terenów ograniczeń związanych z położeniem na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią oraz narażonych na niebezpieczeństwo powodzi.

4.OSI – Lokalne - Strategia Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizańskiego” na lata 2024 – 2030

W ramach Strategii Rozwoju wyodrębniono cztery obszary priorytetowe, które są względem siebie równoważne i uzupełniające się:

- **Cel strategiczny I: Nowoczesna gospodarka i edukacja**
- **Cel strategiczny II: Efektywne zarządzanie rozwojem gminy.**
- **Cel strategiczny III: Wysoka jakość życia mieszkańców.**
- **Cel strategiczny IV: Dziedzictwo kulturowe, kultura i turystyka**

Cele te powiązane są ze zidentyfikowanymi lokalnymi obszarami strategicznej interwencji, co zostało przedstawione w załączniku graficznym, stanowiącym mapę nr 3 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Obszaru Strategii Ponadregionalnej– Obszary strategicznej interwencji w rozdziale 7 Model strukturalny funkcjonalno – przestrzennej gminy wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej. Z kolei działania planowane do realizacji w ramach wyznaczonych obszarów strategicznym, w ujęciu graficznym przedstawia mapa nr 4 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Obszaru Strategii Ponadregionalnej– Zakres planowanych działań w obszarach strategicznej interwencji.

SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZENIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Wdrożenie Strategii Rozwoju Ponadlokalnego wymaga wypracowania mechanizmów umożliwiających sprawne współdziałanie zaangażowanych jednostek samorządu terytorialnego. Nie mniej istotnym wymiarem jest ustanowienie płaszczyzny dialogu władz lokalnych (sygnatariuszy porozumienia) oraz partnerów społecznych i gospodarczych, aby zapewnić włączenie w realizację zapisów Strategii również przedsiębiorców, organizacje pozarządowe oraz indywidualnych mieszkańców.

9.1. Struktura organizacyjna zarządzania Strategią

Partnerstwo nie posiada zinstytucjonalizowanej formy prawnej ani wyodrębnionej formalnie struktury organizacyjnej, tym samym działa w oparciu o **funkcjonalną strukturę organizacyjną**.

Najwyższym **organem decyzyjnym** partnerstwa jest **Rada Porozumienia, której Przewodniczącym jest Lider Partnerstwa, tj. Burmistrz Gminy i Miasta Ulanów**. Podstawową rolą Rady jest budowanie klimatu współpracy pomiędzy różnymi podmiotami na rzecz realizacji ustaleń Strategii, a także podejmowanie decyzji strategicznych dla rozwoju partnerstwa (jako obszaru i jako organizacji współpracy). Rada Porozumienia współpracuje na bieżąco z Zespołem Operacyjnym.

Posiedzenia Rady Partnerstwa mają charakter cykliczny, odbywają się niezwłocznie w razie wystąpienia potrzeby. Szczegóły funkcjonowania Rady Porozumienia określa samo porozumienie.

Tabela 11 Skład i zadania Rady Porozumienia

Skład	Najważniejsze zadania
Przedstawiciele władz wykonawczych wszystkich jednostek samorządu terytorialnego tworzących partnerstwo (Starosta Niżański, Burmistrz Gminy i Miasta Ulanów, Wójt Gminy Harasiuki, Wójt Gminy Jarocin) lub osoby je reprezentujące Pracami Rady Partnerstwa kieruje Lider porozumienia – Burmistrz Gminy i Miasta Ulanów	• opiniowanie i zatwierdzanie projektu Strategii, • opiniowanie i zatwierdzanie projektów zawartych w Strategii, • opiniowanie i zatwierdzanie projektów zmian Strategii, • opiniowanie rozwiązań wdrożeniowych Strategii, • opiniowanie i zatwierdzanie dokumentów niezbędnych w procesie przygotowania i wdrażania Strategii, • podejmowanie decyzji niezbędnych do bieżącego funkcjonowania struktur Porozumienia, • określenie zasad finansowania realizacji Strategii, • powoływanie członków Zespołu Operacyjnego, • powoływanie Komitetu Doradczego • inicjowanie dodatkowych działań, porozumień i dokumentów rozwijających współpracę gmin, • powoływanie i rozwiązywanie dodatkowych struktur roboczych służących realizacji strategii, np. zespołów roboczych dla poszczególnych projektów.

Źródło: opracowanie własne

Zarządzanie operacyjne powierzono **Zespołowi Operacyjnemu**. Zasadniczym jego zadaniem jest rozwijanie koncepcji projektowych zawartych w Strategii oraz realizacja projektów, koordynowanie działań podejmowanych przez poszczególnych partnerów, monitorowanie oraz informowanie o postępach we wdrażaniu Strategii. Ponadto Zespół proponuje optymalne ścieżki i mechanizmy osiągania opisanych w niej celów oraz zapewnienie wymiany informacji pomiędzy podmiotami bezpośrednio zaangażowanymi we wdrażanie ustaleń dokumentu.

Spotkania Zespołu odbywają się w razie wystąpienia potrzeby. Członkowie Zespołu współpracują na bieżąco z przedstawicielami pozostałych gmin i Powiatu Nizkańskiego oraz zapewniają ich zaangażowanie w przygotowane projekty wynikające ze Strategii.

Tabela 12 Skład i zadania Zespołu Operacyjnego

Skład	Najważniejsze zadania
Przedstawiciele urzędów gmin, powołani przez Radę Porozumienia Pracami Zespołu koordynacyjnego kieruje Lider Porozumienia	• koordynacja opracowania i wdrażania Strategii, • koordynacja współpracy między gminami – Stronami Porozumienia, • współpraca z wykonawcą Strategii, • koordynacja identyfikacji i realizacji projektów oraz zapewnienie komplementarności realizowanych zadań w ramach Porozumienia, • monitorowanie wdrażania Strategii w oparciu o system wskaźników realizacji, • przygotowanie raportów z realizacji strategii przekazywanych Radzie Porozumienia, • bieżący kontakt z osobami odpowiedzialnymi za realizację projektów w ramach Strategii, • roboczy kontakt z innymi instytucjami zaangażowanymi w realizację Strategii, • współpraca z Komitetem Doradczym, • formułowanie „zasad działania” w przypadku, gdy takie zasady służą realizacji projektów, • prowadzenie działań informacyjnych i konsultacyjnych skierowanych do interesariuszy, • formułowanie wniosków i opinii dla Rady Porozumienia.

Źródło: opracowanie własne

Ze względu na istotną rolę osób zajmujących się w poszczególnych urzędach pozyskiwaniem środków ze źródeł zewnętrznych zakłada się ich systematyczną **współpracę w ramach Zespołu Operacyjnego**.

W uzasadnionych przypadkach, dla projektów złożonych, wielowymiarowych i wieloletnich, Rada Porozumienia może podjąć decyzję o powołaniu operatora zarządzającego efektami projektu np. daną placówkę oświatową lub instytucję kultury – zgodnie z zadaniami określonymi przy powołaniu tych jednostek. Na każdym etapie wdrażania Strategii, wraz z jej ewaluacją i monitoringiem, rekomendowana jest stała **analiza funkcjonowania systemu organizacyjnego** i podjęcie decyzji kierunkowych o utrzymaniu bądź zmianach np. reorganizacji Zespołu Operacyjnego, lub w kierunku dalszej instytucjonalizacji w celu poprawienia sprawności organizacyjnej, technicznej, koordynacyjnej, w tym również zmiany wszelkiego rodzaju zmiany organizacyjne (formalne).

Łącznikiem pomiędzy Radą Porozumienia a mieszkańcami, będzie **Komitet Doradczy**, powołany przez Radę porozumienia, gromadzący przedstawicieli sektora gospodarczego, organizacji społecznych, lokalne autorytety, a także przedstawicieli instytucji ważnych z punktu

widzenia realizacji ustaleń Strategii. Głównym zadaniem Komitetu jest prowadzenie strategicznej dyskusji na temat perspektyw obszaru partnerstwa oraz proponowanie rozwiązań oraz nowych przedsięwzięć realizacyjnych.

9.2. Uzgodnienia projektu Strategii

W ramach procesu strategicznego dokonano również szeregu uzgodnień strategicznych, wynikających przede wszystkim z przepisów ogólnych, ale także i przyjętych założeń w zakresie partycypacji.

W dniach 8 sierpnia – 12 września 2025 r. przeprowadzone zostały konsultacje społeczne, których głównym celem było uspołecznienie wniosków i założeń strategicznych, przekazanie do zaopiniowania przez przedstawicieli lokalnego środowiska i wypracowanie wspólnej, społecznie akceptowanej, wersji strategii terytorialnej. W ramach konsultacji zgłoszono następujące uwagi: 1) w Gminie Harasiuki zwrócono uwagę na większą potrzebę zagospodarowania ogólnodostępnej przestrzeni publicznej w miejscowości Harasiuki niż w miejscowości Huta Krzeszowska. Uwaga została uwzględniona, co ma odzwierciedlenie w fiszce nr 3.

Opracowany projekt Strategii oraz zawarte z nim projekty strategiczne, w tym projekty do realizacji w ramach Instrumentu IIT, został w dniu 5 sierpnia 2025 r. pozytywnie zaopiniowany przez Zespół Operacyjny, a następnie przekazany do zaopiniowania i zatwierdzenia przez Radę Porozumienia, która w dniu 6 sierpnia 2025 r. podjęła uchwałę w tej kwestii.

Na podstawie art. 10g ust. 5 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, pismem z dnia 10 września 2025 r. Burmistrz Gminy i Miasta Ulanów zawnioskował do Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie o zaopiniowanie projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030. Opinia miała dotyczyć sposobu wprowadzenia w życie i działania Strategii „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030, uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w strategii rozwoju województwa.

Wydanie opinii powinno nastąpić w ciągu 30 dni od dnia doręczenia pisma wraz z projektem dokumentu. W dniu 16 września 2025 r. Zarząd Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie podjął Uchwałę Nr 136/3280/25 w sprawie zaopiniowania projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030 w zakresie sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030. Opinia stanowi załącznik do ww. uchwały. Zarząd Województwa wydał opinię pozytywną.

W ramach formalnego procesu dokonano uzgodnień w zakresie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz Podkarpackim Państwowym Wojewódzkim Inspektoratem Sanitarnym, przesyłając do tych organów w dniu 5 września 2025 r. projekt Strategii.

W dniu 9 września 2025 r. została wydana opinia Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie, natomiast w dniu 10 września 2025 r. opinia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w tymże zakresie.

9.3. Aktualizacja Strategii

Decyzja o aktualizacji Strategii podejmowana jest przez Radę Porozumienia. Proces może przyjąć formę:

- **aktualizacji systemowej**, gdzie zmiana dotyczy celów, rozwiązań dotyczących wdrażania i/lub monitorowania Strategii. Konieczność zmian wynika z wniosków z monitorowania oraz ewaluacji, analizy zmian sytuacji społeczno-gospodarczej lub innych o charakterze systemowym (zmiany prawne, wytyczne programowe, itp.);
- **aktualizacji listy projektów**, która wynika z procesu wyłaniania projektów partnerskich oraz weryfikacji listy wskazanej w Strategii.

Przyjęto, iż w uzasadnionych przypadkach, **nie rzadziej niż raz w trakcie obowiązywania**, Strategia będzie przedmiotem kompleksowej i pogłębionej oceny wszystkich jej elementów, z uwzględnieniem aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej, systemu finansowania, warunków formalnych i prawnych i innych mających wpływ na jej efektywną realizację. Na podstawie przeprowadzonej analizy formułuje się wnioski będące podstawą do podjęcia decyzji strategicznych przez Radę Porozumienia w zakresie utrzymania lub zmiany kierunków strategicznych.

Rada Porozumienia podejmuje decyzję, a następnie ogłasza możliwość zgłaszania propozycji projektowych realizujących cele i kierunki działań. Zebrane propozycje poddawane są ocenie przez Zespół Operacyjny zgodnie z przyjętymi w Strategii kryteriami. Wyniki oceny przedstawiane są Radzie Porozumienia, która podejmuje decyzję o uzupełnieniu listy. Raz do roku (w drugim półroczu danego roku) Zespół Operacyjny dokonuje przeglądu stopnia realizacji projektów wskazanych w Strategii. Na podstawie informacji uzyskanych od koordynatorów gminnych - formułuje opinię dot. utrzymania bądź usunięcia projektu. Opinia przedstawiana jest Radzie Porozumienia, która podejmuje ostateczną decyzję.

9.4. Zmiana składu porozumienia

Zmiana składu porozumienia może nastąpić poprzez:

- **przystąpienie do partnerstwa nowego członka**. W tym przypadku zainteresowany podmiot składa do przewodniczącego Rady Porozumienia wniosek o dołączenie do partnerstwa składając jednocześnie deklarację o akceptacji obowiązującej strategii ponadlokalnej i włączeniu się w realizację jej postanowień. Rada Porozumienia podejmuje decyzję zgodnie z porozumieniem i regulaminem,
- **rezygnację partnera ze współpracy**. W tym przypadku członek partnerstwa składa do przewodniczącego Rady Porozumienia deklarację o rezygnacji z członkostwa w partnerstwie, a ostateczna decyzja zapada na kolejnym posiedzeniu Rady

Porozumienia. Rezygnacja nie powinna nieść za sobą negatywnych skutków dla wcześniej uruchomionych strategicznych przedsięwzięć rozwojowych;

- **usunięcie partnera.** W przypadku uporczywego uchylania się od obowiązków przez okres minimum jednego roku (brak uczestnictwa w posiedzeniach Rady Porozumienia, brak lub nikłe zaangażowanie pracowników w działania Zespołu Operacyjnego) Rada Porozumienia może wezwać partnera do zaangażowania w działania partnerstwa wyznaczając 3 miesięczny termin. W przypadku braku pozytywnej reakcji Rada podejmuje decyzję o usunięciu partnera z porozumienia i powiadamia o tym niezwłocznie władze danej JST.

9.5. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych

Zgodnie z prawem, podmiotami uprawnionymi na poziomie lokalnym do prowadzenia polityki rozwoju są władze gmin. Przygotowanie dokumentów strategicznych (czy to strategii lokalnej czy ponadlokalnej), których zapisy będą oddziaływały na ogół społeczeństwa, wymaga udziału mieszkańców. Partycypacja społeczna pozwala na udoskonalenie przygotowywanej polityki, a następnie uzyskanie lepszych efektów jej realizacji, ponieważ:

- pozwala na trafniejsze określenie potrzeb, potencjałów i wyzwań, które bardzo często „wymykają się” statystyce publicznej oraz danych o charakterze ilościowym;
- pozwala na poznanie oczekiwań i preferencji mieszkańców, celów ich działań, punktów widzenia, i na tej podstawie przyjęcie hierarchii działań kluczowych dla całej społeczności;
- daje poczucie sprawczości mieszkańcom, co zachęca do zwiększonej integracji, aktywności i kreatywności;
- daje poczucie „uwspólnienia” celów, a nawet współodpowiedzialności za przygotowaną politykę, co zapewnia włączenie się mieszkańców w realizację jej postanowień, oraz ogranicza potencjalne konflikty;
- sprzyja wzrostowi świadomości społecznej na temat celów i zasadności działań podejmowanych przez władze lokalne;
- stanowi element edukacyjny dla społeczności lokalnej wpływając na budowanie relacji opartej na otwartości, poszanowaniu poglądów i potrzeb wszystkich mieszkańców;
- zapewnia informowanie mieszkańców nie tylko na temat planów, ale i efektów realizowanych działań.

Przygotowanie i realizacja niniejszej Strategii zakłada współuczestnictwo różnych interesariuszy, w tym partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie m. in. działających na rzecz ochrony środowiska czy promowania włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnością, równości płci i niedyskryminacji. Zaangażowanie partnerów społeczno-gospodarczych przyczyni się do skuteczniejszej realizacji Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024-2030, a ich udział został przewidziany w procesie strategicznym w różnych formach. Przedstawia je poniższy schemat:

Partnerzy społeczno-gospodarczy zaangażowani zostali w proces przygotowania Strategii poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych, które odbyły się w dniach od 8 sierpnia do 12 września 2025 r. Głównym celem tych konsultacji było uspołecznienie wniosków i założeń strategicznych, przekazanie do zaopiniowania przez przedstawicieli lokalnego środowiska i wypracowanie wspólnej, społecznie akceptowanej, wersji strategii terytorialnej, która następnie przyjęta została przez poszczególne gminy oraz Powiat Niżański.

W ramach realizacji niniejszej Strategii, powołany zostanie przez Radę Porozumienia Komitet Doradczy, składający się z przedstawicieli lokalnych środowisk, reprezentujących sektor publiczny, prywatny oraz pozarządowy, z terenu całego OF „Partnerstwo dla zrównoważonego rozwoju”, co umożliwi efektywną współpracę samorządów i partnerów społeczno-gospodarczych. Komitet będzie pełnił ważną rolę opiniującą na etapie wdrażania Strategii, a ponadto będzie mógł składać propozycje projektów, które przyczynią się do osiągnięcia zakładanych celów strategicznych oraz wizji rozwoju Obszaru Funkcjonalnego „Partnerstwo dla zrównoważonego rozwoju”, zgodnie z procedurą wskazaną w rozdziale 6. Kluczowe działania – projekty strategiczne. Projekty te będą musiały wynikać z celów i kierunków działań Strategii oraz mieć charakter ponadlokalny, aby ich oddziaływanie wykraczało poza teren jednej gminy.

9.6. Partycypacja społeczna na etapie realizacji Strategii i oceny efektów Strategii

Zmieniające się uwarunkowania, zarówno wewnętrzne jak i zewnętrzne, powodują konieczność modyfikacji zaplanowanych działań. Tak jak w przypadku przygotowania polityki rozwojowej również etap realizacji i wprowadzania ewentualnych zmian wymaga aktywnej współpracy ze społecznością lokalną, a także instytucjami, których funkcjonowanie i decyzje wpływają na sytuację społeczno-gospodarczą gmin objętych Strategią.

Głównym **ciałem formalnym**, łączącym Radę Porozumienia a mieszkańcami, jest wspomniany wcześniej **Komitet Doradczy**. Jest to forum gromadzące przedstawicieli sektora gospodarczego, organizacji społecznych, lokalne autorytety, a także przedstawicieli instytucji ważnych z punktu widzenia realizacji ustaleń Strategii. Głównym zadaniem Komitetu jest prowadzenie strategicznej dyskusji na temat perspektyw obszaru partnerstwa oraz proponowanie rozwiązań oraz nowych przedsięwzięć realizacyjnych.

Oprócz funkcjonowania Komitetu Doradczego kontakt z mieszkańcami będzie utrzymywany dzięki innym, **mniej sformalizowanym mechanizmom**, które będą uruchamiane w sposób elastyczny, w zależności od potrzeb. Należą do nich:

1. Działania informacyjne partnerstwa:

- informacje zamieszczane na stronach internetowych partnerów oraz social mediach;
- informacje w materiałach drukowanych (np. biuletyny gminne);
- współpraca z lokalnymi mediami.

2. Spotkania, warsztaty i debaty:

- planowane do wdrożenia (w ramach niniejszej Strategii) spotkania Rady Porozumienia z przedsiębiorcami, rolnikami, organizacjami pozarządowymi; spotkania te umożliwią dyskusję na tematy bieżące, ale również na temat kierunków rozwoju partnerstwa;
- dyskusje nad raportami o stanie gminy, których elementem będzie również informacja o stanie realizacji strategii ponadlokalnej,
- dyskusje podczas organizowanych spotkań (np. spotkania w sołectwach);

3. Badania opinii i gromadzenie informacji:

- organizowanie badań ankietowych na temat oceny procesów, które zaszły na obszarze partnerstwa w trakcie wdrażania *Strategii*,
- okresowe badania opinii mieszkańców dotyczące oceny efektów realizowanych projektów;
- zbieranie opinii o realizacji *Strategii* zgłaszanych różnymi kanałami, zarówno do przedstawicieli poszczególnych partnerów (samorządów), jak i bezpośrednio do organów partnerstwa;

4. Włączenie w działania:

- możliwość zgłaszania pomysłów projektowych w ustalonej procedurze;
- włączanie się mieszkańców w dyskusje dotyczące projektowania szczegółowych rozwiązań w ramach wybranych projektów (np. urządzenie przestrzeni publicznych);
- system zbierania, selekcji i wsparcia realizacji wartościowych przedsięwzięć lokalnych wzmacniających efekty realizacji projektów strategicznych (np. partnerski budżet obywatelski, fundusz sołecki).

Dla poszerzenia dialogu nt. stojących przed porozumieniem wyzwań i dla nadania im wymiaru ponadlokalnego, a nawet ponadregionalnego, rekomenduje się organizację cyklicznego wydarzenia poświęconego wdrażaniu strategii ponadlokalnej, poszukiwaniu nowych pomysłów na współpracę ponadlokalną oraz wypracowaniu rekomendacji do aktualizacji *Strategii*.

9.7. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej („Strategia rozwoju gminy – poradnik praktyczny” luty 2021 r.) jako dokumenty wykonawcze względem strategii rozwoju, należy rozumieć obowiązkowe lub fakultatywne plany i programy funkcjonujące w gminie.

Należy także pamiętać, iż podczas tworzenia nowych, bądź aktualizacji istniejących sektorowych gminnych planów i programów, powinny być one spójne ze Strategią Rozwoju Ponadlokalnego. Zaleca się również wykorzystanie odpowiednich wskaźników niniejszej Strategii w procedurze monitorowania strategii rozwoju gminy.

Do dokumentów wykonawczych dla Strategii Rozwoju Ponadlokalnego należą m.in.:

- Strategia rozwoju gminy
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- Lokalny program rewitalizacji/Gminny program rewitalizacji,
- Program ochrony środowiska,
- Plan gospodarki niskoemisyjnej,
- Strategia rozwiązywania problemów społecznych,
- Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3. ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- Gminny program opieki nad zabytkami,
- Plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.

MONITOROWANIE PROCESU WDRAŻANIA STRATEGII

Planowanie strategiczne jest ciągłym procesem i aby osiągnąć zamierzone wyzwania strategiczne wymagane jest stworzenie efektywnych mechanizmów gwarantujących konsekwentne i skuteczne wdrażanie, monitorowanie i ewaluację efektów Strategii. Systematyczne gromadzenie danych pozwala na:

- wczesne dostrzeganie ewentualnych zagrożeń dla realizacji zaplanowanych działań;
- dokonanie oceny skuteczności prowadzonej polityki oraz
- przygotowanie rekomendacji dotyczących ewentualnych zmian przyjętych założeń strategicznych.

W proces monitorowania zostaną zaangażowane wskazane organy partnerstwa oraz interesariusze (jako głos doradczy).

10.1 Monitorowanie procesu wdrażania Strategii

Za monitorowanie realizacji Strategii odpowiada Rada Porozumienia. Niezbędne dane będą gromadzone przez Zespół Operacyjny, częściowo samodzielnie, częściowo poprzez informacje przekazywane przez koordynatorów gminnych. Jednocześnie Zespół Operacyjny jest odpowiedzialny za zarządzanie ryzykiem, tj. identyfikację faktycznych i potencjalnych ryzyk, wraz z określaniem ich prawdopodobieństwa wystąpienia oraz skutków następstw (istotności).

W celu operacjonalizacji powyższych założeń zakłada się opracowywanie Rocznych raportów o stanie realizacji Strategii, zawierających:

- informacje na temat postępów w realizacji projektów (wzór karty monitoringu projektu wypełnianej przy realizacji każdego projektu zostanie wypracowany przez Zespół Operacyjny i będzie uwzględniał wskaźniki określone w Strategii);

- informacje na temat wskaźników realizacji celów strategicznych;
- informacje na temat kontekstu realizacji Strategii w danym roku (np. zmian systemowych, przyczyn opóźnień realizacji działań, zmian organizacyjnych partnerstwa) z elementami oceny bieżącej;
- przegląd dostępnych źródeł finansowania aktualizowanych z uwagi na ich zmienność i dostępność;
- podsumowanie z rekomendacjami dotyczącymi następnego okresu.

Raport będzie sporządzany przez Zespół Operacyjny. Po przedyskutowaniu wyników Rada Porozumienia będzie go zatwierdzać i przekazywać do publicznej wiadomości. Raport będzie przygotowywany w czasie umożliwiającym wykorzystanie danych do opracowania raportów o stanie gmin.

Wnioski płynące z raportu (monitoringu) będą stanowiły podstawę do ewentualnej aktualizacji Strategii poprzez modyfikację poszczególnych elementów przyjętych ustaleń strategicznych, w tym dokonywanie korekt wartości wskaźników w procesie realizacji zamierzonych działań.

10.2 Ocena (ewaluacja) stopnia osiągnięcia celów strategicznych

Istotnym elementem procesu zarządzania strategicznego jest **ocena wdrażania Strategii**, w tym analiza osiągniętych zamierzeń i rezultatów oraz ich wpływu na sytuację społeczno-gospodarczą partnerstwa. W procesie ewaluacji kluczowy jest komentarz i pogłębiona refleksja na temat skuteczności podjętych działań z perspektywy czasu oraz możliwych sugestii i praktyk na przyszłość.

Ewaluacja zostanie przeprowadzona:

- **w połowie okresu realizacji strategii** (mid-term). Jej przedmiotem będzie ocena dotychczas podjętych działań na rzecz osiągnięcia celów strategii;
- **na zakończenie okresu obowiązywania strategii** (ex-post). Jej przedmiotem będzie ocena długoterminowych efektów wdrażania strategii ponadlokalnej oraz rekomendacje dla kolejnej edycji dokumentu strategicznego dla partnerstwa.

Przedmiotem ewaluacji będzie przede wszystkim stopień osiągnięcia celów strategicznych, skuteczność osiągania rezultatów bezpośrednich, wpływ na środowisko społeczno-gospodarcze oraz głębokości zmian (trwałości). W systemie oceny uwzględnia się stosowanie poniższych kryteriów oceny:

- **Skuteczność** - kryterium, które pozwala ocenić, w jakim stopniu zostały osiągnięte cele dokumentu opracowane na etapie planowania,
- **Efektywność** - kryterium, które pozwala ocenić stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów, czyli określić poziom „ekonomiczności” zrealizowanych projektów,
- **Użyteczność** - kryterium, które pozwala ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie strategii odpowiada zdiagnozowanym potrzebom grupy docelowej,
- **Trafność** - kryterium, które pozwala ocenić, do jakiego stopnia cele określone w strategii odpowiadają potrzebom wskazanym w odniesieniu do obszaru partnerstwa.
- **Trwałość** - kryterium, które pozwala ocenić, w jakim stopniu pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem *Strategii* będą nadal widoczne po zakończeniu jej realizacji.

Za ewaluację *Strategii* odpowiada Rada Porozumienia. Jej wyniki są poddawane omówieniu, m.in. z partnerami społecznymi, w celu uzyskania uwag i rekomendacji. Niezbędne dane wyjściowe są gromadzone przez Zespół Operacyjny i przekazywane do Rady Porozumienia.

RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII

Ramy finansowe Strategię Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Nizańskiego” na lata 2024 – 2030, posiadają jedynie charakter prognostyczny oraz zależą od szeregu zmiennych, które w praktyce mogą zupełnie zmieniać dane kwoty. Po analizie zebranych danych z rozdziału 6.

Wieloletni Plan Inwestycyjny szacunkowo określono ramy finansowe w poszczególnych obszarach:

Tabela 13 Ramy finansowe w poszczególnych obszarach

Cel strategiczny nr 1 Nowoczesna gospodarka i edukacja. 35 000 000,00	Cel strategiczny nr 2 Efektywne zarządzanie rozwojem gminy. 132 000 000,00
Cel strategiczny nr 3 Wysoka jakość życia mieszkańców. 266 000 000,00	Cel strategiczny nr 4 Dziedzictwo kulturowe, kultura i turystyka 55 000 000,00

Cele strategiczne i operacyjne opracowane w ramach niniejszej *Strategii*, które stanowią podstawę do podejmowania i realizacji konkretnych projektów, mogą być finansowane z dochodów własnych gmin oraz ze środków zewnętrznych. Wśród tych ostatnich wyróżnić możemy m.in. środki:

- Fundusze Europejskie dla Podkarpacia na lata 2021-2027,
- Wspólnej Polityki Rolnej (WPR 2021-2027),
- Krajowego Planu Odbudowy (KPO),
- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- Rządowego Funduszu Inicjatyw Lokalnych,
- Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
- Wojewody Podkarpackiego,
- Marszałka Województwa Podkarpackiego,
- Powiatowych Urzędów Pracy,
- z pożyczek i kredytów bankowych.

Nowy okres programowania środków unijnych stwarza możliwość pozyskania przez gminy objęte *Strategią* dotacji na działania służące *stricte* realizacji celów zawartych w przedmiotowym dokumencie strategicznym. Wykorzystanie tych możliwości w istotnym stopniu uzależnione jest od aktywności władz poszczególnych samorządów i ich aktywności w pozyskiwaniu nowych środków zewnętrznych. Poniżej prezentujemy krótki opis poszczególnych programów mogących stanowić źródło finansowania projektów opisanych w *Strategii*:

Instrumenty wynikające z polityk rozwojowych Unii Europejskiej

Samorządy i ich interesariusze będą mogli korzystać z instrumentów przygotowywanych na nową perspektywę finansową 2021-2027, a w przypadku PROW z dodatkowej puli wynikającej z wydłużenia horyzontu realizacji tego programu.

- **Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FENIKS)**

Następca Programu Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ). Program przyczyni się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu. Fundusz wesprze również inwestycje transportowe oraz dofinansuje ochronę zdrowia i dziedzictwo kulturowe. Planowany budżet z UE to z ponad 25 mld euro.

- **Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)**

Program jest kontynuacją dwóch wcześniejszych programów: Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 (POIG) oraz Inteligentny Rozwój 2014-2020 (POIR). FENG będzie wspierał realizację projektów badawczo-rozwojowych, innowacyjnych oraz takich, które zwiększają konkurencyjność polskiej gospodarki. Z programu będą mogli skorzystać m.in. przedsiębiorcy, instytucje z sektora nauki, konsorcja przedsiębiorstw oraz instytucje otoczenia biznesu, w szczególności ośrodki innowacji. Planowany budżet UE to ok 7,9 mld euro.

- **Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS)**

Następca Programu Wiedza Edukacja Rozwój (POWER). Główne obszary działania FERS to: praca, edukacja, zdrowie oraz dostępność. Program będzie wspierał projekty z zakresu:

- poprawy sytuacji osób na rynku pracy,
- zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- zapewnienia opieki nad dziećmi,
- podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji,
- integracji społecznej,
- rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.

- **Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)**

Program jest następcą programu Polska Cyfrowa (POPC), który w latach 2014-2020 wspierał cyfryzację w Polsce. FERC będzie koncentrował się przede wszystkim na: zwiększeniu dostępu do ultraszybkiego internetu szerokopasmowego, udostępnieniu zaawansowanych e-usług pozwalających w pełni na elektroniczne załatwienie spraw obywateli i przedsiębiorców, zapewnieniu cyberbezpieczeństwa w ramach nowego dedykowanego obszaru interwencji, rozwoju gospodarki opartej na danych, wykorzystującej najnowsze technologie cyfrowe, rozwoju współpracy międzysektorowej na rzecz tworzenia cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych, wsparciu rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych, w tym również w obszarze cyberbezpieczeństwa dla jednostek samorządu terytorialnego (jst) i przedsiębiorców. Planowany budżet z UE dla FERC to ok. 2 mld euro.

- **Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)**

Jako jedyny program ponadregionalny, realizowany będzie w Polsce po raz trzeci. Zakres wsparcia obejmuje wsparcie rozwoju przedsiębiorczości, rozwój i modernizację systemu dystrybucji energii, adaptację do zmian klimatu i ochronę przyrody, zrównoważoną mobilność miejską, gospodarkę o obiegu zamkniętym, zwiększenie dostępności transportowej (drogowej i kolejowej), miejsca aktywności społecznej oraz produkty turystyczne, wsparcie podmiotów świadczących usługi sanatoryjne/uzdrowiskowe. Wkład UE do programu to 2,5 mld euro.

- **Fundusze Europejskie dla Podkarpacia**

Na poziomie regionalnym środki polityki spójności będą dostępne w ramach kontynuacji dotychczasowych Regionalnych Programów Operacyjnych Województwa Podkarpackiego. Zaangażowanie środków UE w ten program wyniesie 2 mld 181 mln euro, z czego 1 mld 635 mln euro ze środków EFRR, a 546 mln euro ze środków EFS+.

- **Programy dedykowane obszarom wiejskim**

W związku z decyzją o ustanowieniu okresu przejściowego dla obecnego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich do wykorzystania do końca 2022 pozostają środki w wysokości ok. 4,5 mld euro.

Natomiast na nową perspektywę finansową przygotowywany jest Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027, który zgodnie z założeniami Wspólnej Polityki Rolnej będzie koncentrował się na wspieraniu rozwoju sektora rolno-spożywczego (w szczególności w sektorze owoców i warzyw) oraz działaniom związanym z oddziaływaniem rolnictwa na klimat i środowisko. Proponowane środki dla Polski w ramach WPR na lata 2021-2027 to 30,6 mld euro.

- **Krajowy Plan Odbudowy (KPO) przygotowywany na podstawie Europejskiego Planu Odbudowy**

Przeznaczony na zwiększenie produktywności gospodarki oraz tworzenie wysokiej jakości miejsc pracy w wybranych obszarach.

Inicjatywy zarządzane z poziomu europejskiego (np. **Erasmus+**, **LIFE**, **Cyfrowa Europa**, **Interreg**) lub dostępne na podstawie umów międzynarodowych (**Norweski Mechanizm Finansowy** oraz **Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego**).

Instrumenty finansowane z budżetu państwa, funduszy celowych i innych krajowych środków publicznych

Poza środkami wsparcia UE samorządy i ich interesariusze (m.in. organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy) będą mogli ubiegać się o dofinansowanie działań w ramach dostępnych instrumentów krajowych. Do najważniejszych należą:

- **Rządowy Fundusz Polski Ład:** Program Inwestycji Strategicznych, mający na celu bezzwrotne dofinansowanie projektów inwestycyjnych realizowanych przez gminy, powiaty i miasta lub ich związki w całej Polsce;
- **Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg,** w ramach którego finansowane będą projekty związane z budową, przebudową, remontem dróg powiatowych lub dróg gminnych oraz

przebudową dróg wewnętrznych, które po uzyskaniu właściwych parametrów technicznych będzie można zaliczyć do odpowiedniej kategorii dróg publicznych;

- **Program Rozwoju Elektromobilności**, w ramach którego finansowane będą projekty związane z rozwojem elektromobilności oraz transportem opartym na paliwach alternatywnych;
- **Program Społecznych Inicjatyw Mieszkaniowych** – to instrument wsparcia samorządów, które będą mogły realizować inwestycje w formule społecznego budownictwa czynszowego;
- **Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych**, w ramach którego rządowe środki trafiają do gmin, powiatów i miast w całej Polsce m.in.: na inwestycje ważne dla społeczności lokalnych;
- pozostałe programy finansowane z budżetu państwa, m.in.: w zakresie ochrony środowiska - realizowane przez NFOŚiGW, właściwy WFOŚiGW; w zakresie opieki nad osobami niepełnosprawnymi – realizowane przez PFRON, a także **Program Senior+**, **Program „Aktywni+” na lata 2021-2025**; w zakresie kultury, itd.

Wskazane powyżej źródła finansowania należy rozpatrywać jako katalog otwarty, który może ulec zmianom, z uwagi na aktualnie opracowywaną nową perspektywę finansowania 2021-2027, czas realizacji projektów nastąpi w latach 2024-2032. Tym samym należy zakładać, że w tym okresie pojawią się również inne programy dofinansowujące skierowane na rozwój inwestycji w samorządach. Identyfikacja i wybór potencjalnych źródeł, z których mogą być finansowane poszczególne przedsięwzięcia w ramach *Strategii* wymaga właściwej organizacji i koordynacji procesu pozyskiwania tych środków. W związku z powyższym zakłada się bieżące monitorowanie źródeł finansowania przez pracowników poszczególnych urzędów, co daje gwarancje ciągłej aktualizacji i dostosowywania najlepszych źródeł finansowych do realizacji zamierzonych inwestycji.

SPIS TABEL

Tabela 1 Cele Polityki Spójności na lata 2021-2027	32
Tabela 2 Układ programów w perspektywie finansowej UE 2021-2027	37
Tabela 3 Cele Strategiczne	43
Tabela 4 Cele Operacyjne	43
Tabela 5 Cel Strategiczny nr 1	47
Tabela 6 Cel Strategiczny nr 2	52
Tabela 7 Cel Strategiczny nr 3	59
Tabela 8 Cel Strategiczny nr 4	66
Tabela 9 Cele Strategiczne – karta zadań	75
Tabela 10 Projekty realizowane w ramach IIT	83
Tabela 14 Skład i zadania Rady Porozumienia	124
Tabela 15 Skład i zadania Zespołu Operacyjnego	125
Tabela 16 Ramy finansowe w poszczególnych obszarach	136

SPIS MAP

Mapa 1	Lokalizacja gmin wchodzących w skład Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Partnerstwo dla Zrównoważonego Rozwoju na Rzecz Samorządów Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Powiatu Niżańskiego” na lata 2024 – 2030 w województwie podkarpackim	7
Mapa 2	Model struktury funkcjonalno przestrzennej – Uwarunkowania przyrodnicze i infrastruktura	96
Mapa 3	Model struktury funkcjonalno przestrzennej – Obszary Strategicznej Interwencji	97
Mapa 4	Model struktury funkcjonalno przestrzennej – Wieloletni Plan Inwestycyjny	98
Mapa 5	Model struktury funkcjonalno przestrzennej – Rekomendacje w zakresie lokalnych polityk przestrzennych	99
Mapa 6	Wschodnia Polska	109
Mapa 7	Obszary zagrożone trwałą marginalizacją	111
Mapa 8	Miejskie Obszary Funkcjonalne	114
Mapa 9	Obszary zagrożone trwałą marginalizacją	115
Mapa 10	Obszar objęty Programem Strategicznym „Błękitny San”	116
Mapa 11	Obszary wiejskie województwa podkarpackiego	118
Mapa 12	Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym	119
Mapa 13	Obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym	120

www.ulanow.pl
www.jarocin.samorzad.pl
<https://harasiuki.pl>

